

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ALİ MƏHKƏMƏSİNİN BÜLLETENİ

2018
№ 4

Baş redaktor:
R.Y.Rzayev

Baş redaktorun
müavini:
Ş.Y.Yusifov

Redaksiya heyəti:
H.A.Mirzəyev
Z.M.Quliyev
Ə.M.Rüstəmov
V.Ə.İbayev
H.Q.Nəşibov
Ə.A.Kərimov

Məsul katib:
A.M.Məmmədli

Redaksiyanın ünvanı:

Az 1025, Bakı şəhəri,
Xətai rayonu,
Yusif Səfərov küç.26
1193-cü məhəllə
Tel: 493-18-37
Faks: 493-18-37

www.supremecourt.gov.az

MÜNDƏRİCAT

Ali Məhkəmədə Ulu öndər Heydər Əliyevin Xatirə gününə həsr olunmuş tədbir keçirilmişdir.....2

PLENUM

Ali Məhkəmənin Plenumu.....3

**MÜLKİ VƏ İNZİBATİ-İQTİSADI İŞLƏR
ÜZRƏ MƏHKƏMƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN**

Birinci instansiya məhkəməsinin qərarı qanuni qüvvəyə mindikdən sonra qəbul edilmiş qərarın onun maraqlarına toxunduğunu güman edən şəxsin icraata qoşulması birinci instansiya məhkəməsinə ərizə verməklə üçüncü şəxs qismində icraata cəlb edilmə qaydasında həll olunmalıdır.....4
İşin halları yalnız qanuna və ya digər normativ hüquqi aktlara əsasən müəyyən sūbutetmə vasitələri ilə təsdiq edilə bilər.....8
"İnzibati icraat haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 67, 68 və 89.2-ci maddələrinin mənasına görə şəxsə vurulan maddi ziyana görə o, həm pul, həm də natura şəklində ona kompensasiyanın ödənilməsi haqqında tələb irəli sürmək hüququna malikdir.....11
Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 882.4-cü maddəsi blanket xarakterli norma olmaqla mövcud borcun etirafı haqqında müqaviləyə dair münasibətləri tənzimləyən həmin Məcəllənin 882.1 və 882.2-ci maddələrinin müddəalarının öhdəliyi öz üzərinə götürmək haqqında müqavilələrə də eyni qaydada şamil edilməsini nəzərdə tutur.....14

**CİNAYƏT İŞLƏRİ ÜZRƏ
MƏHKƏMƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN**

Digər şəxsin xahişi ilə və ya sonuncu ilə birlikdə satışı məqsədi olmadan narkotik vasitə almış təqsirkarın əməli narkotiki satanla qabaqcadan əlbir olma, habelə narkotik vasitə satma kimi deyil, satışı məqsədi olmadan narkotik vasitəni əldə etmə kimi qiymətləndirilməlidir.....18
Qəsdən adam öldürmə cinayəti həm birbaşa, həm də dolayı qəsdlə törədilə bildiyi halda, belə cinayəti törətməyə cəhd yalnız birbaşa qəsdlə həyata keçirilə bilər.....21
Cinayət işi üzrə toplanmış və məhkəmə iclaslarında tədqiq edilmiş sübutlar apellyasiya instansiyası məhkəməsinə yol hərəkəti qaydalarını pozmuş şəxsin sürücülük hüququna malik olması barədə nəticəyə gəlmək üçün əsas vermişdir.....25
Təqsirkar şəxsin qəsdən adam öldürmə cinayətini törədərkən öz hərəkətləri ilə həm də zərərçəkmiş şəxsin yaxın qohumu olan şəxsin emosional vəziyyətinə güclü təsir göstərməsi və sonuncunun davranışına görə bunu tam dərk etməsi əməlin xüsusi əhəmiyyətliliklə törədilməsi və Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 120.2.4-cü maddəsi ilə tövsiyə edilməsi barədə nəticəyə gəlmək üçün əsasdır.....28

MƏQALƏLƏR

Müzəffər Ağazadə: Ali Məhkəmə Plenumunun müzakirəsinə çıxarılmalı olan bezi məsələlər haqqında.....33
Bəhruz Məhərrəmov: Azərbaycan Respublikasında "Üzr istənilməsi" öhdəliyinə dair məhkəmə təcrübəsinin beynəlxalq informasiya hüququnun prinsipləri fonunda təhlili.....39

YUBİLEYLƏR.....44

SƏRƏNCAMLAR.....46

BEYNƏLXALQ ƏLAQƏLƏR

Ali Məhkəmənin sədri İstanbul Beynəlxalq Sammitində çıxışı etmişdir.....55
Avropa Şurası İnsan Hüquqları və Qanunun Aliliyi üzrə baş departamentinin İnsan Hüquqları məsələləri üzrə direktoru Ali Məhkəmənin sədri ilə görüşmüşdür....56
Ölkəmizdə səfərdə olan bir sıra ölkələrin vəkillik sahəsinin rəhbərləri
Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşlər.....57
Ali Məhkəmədə KİV nümayəndələri ilə görüş keçirilib.....58
II Avrasiya Hüquq Qurultayının bir qrup nümayəndəsi Ali Məhkəmədə olmuşdur.....60

Ali Məhkəmədə Ulu öndər Heydər Əliyevin Xatirə gününə həsr olunmuş tədbir keçirilmişdir.

2018-ci il dekabrın 11-də Ali Məhkəmədə Ulu öndər Heydər Əliyevin Xatirə gününə həsr olunmuş tədbir keçirilmişdir.

Tədbiri giriş sözü ilə açan Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayev Ulu öndər Heydər Əliyevin ömür yolundan danışmış, Azərbaycan tarixinin taleyüklü hadisələrlə dolu otuz ildən artıq bir dövrünün bu böyük şəxsiyyətin adı ilə bağlı olduğunu nəzərə çatdırmışdır.

Ali Məhkəmənin sədri bildirmişdir ki, Heydər Əliyev dünyanın tanınmış dövlət və siyasi xadimləri sırasında ən görkəmli və böyük təsirə malik lider olduğunu əməli fəaliyyəti ilə göstərmişdir. Ulu öndər Heydər Əliyev Azərbaycan tarixinə müstəqilliyimizin memarı, dövlətçiliyimizin xilaskarı kimi düşmüşdür. Ulu öndər Azərbaycançılıq ideyasının müasir dövrümüzdə yaradıcısı olmuş, Vətənin müstəqilliyi, inkişafı, xalqın milli-mənəvi tərəqqisi üçün möhtəşəm işlər həyata keçirmişdir. Bu gün Azərbaycanın neft strategiyasında qazandığı uğurların əsasını Ulu öndər Heydər Əliyev qoymuşdur. Ölkəmizdə iqtisadiyyatın, elmin, mədəniyyətin, incəsənətin, ədəbiyyatın, idmanın inkişafının təməli onun adı ilə bağlıdır. Ümumiyyətlə, Ulu öndər Heydər Əliyevin həyatı və fəaliyyəti Azərbaycançılıq məktəbidir.

Ali Məhkəmənin sədri ulu öndər Heydər Əliyevin amallarının xalqın gündəlik fəaliyyətində və düşüncəsində yaşadığını bildirərək bu amalların xalqımızı tərəqqi zirvəsinə doğru inamla aparan, Ulu öndərin siyasi kursunun layiqli davamçısı, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla gerçəkləşdirildiyini vurğulamışdır.

Tədbirdə çıxış edənlər müstəqil dövlətimizin banisi və qurucusu ulu öndər Heydər Əliyevlə bağlı xatirələrini söyləmiş, onun Azərbaycanda hüquqi, demokratik və dünyəvi dövlət quruculuğu sahəsindəki misilsiz xidmətlərini qeyd etmiş, irsinin daim yaşayacağını bildirmişlər.

Ali Məhkəmənin Plenumu

31 oktyabr və 06 noyabr 2018-ci il tarixlərində Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumu keçirilmişdir. Plenumun iclaslarında konkret işlərə baxılmışdır

*MÜLKİ VƏ İNZİBATI-İQTİSADI İŞLƏR
ÜZRƏ MƏHKƏMƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN*

Birinci instansiya məhkəməsinin qərarı qanuni qüvvəyə mindikdən sonra qəbul edilmiş qərarın onun maraqlarına toxunduğunu güman edən şəxsin icraata qoşulması birinci instansiya məhkəməsinə ərizə verməklə üçüncü şəxs qismində icraata cəlb edilmə qaydasında həll olunmalıdır.

Gəncə İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin 17 fevral 2017-ci il tarixli qərarı ilə iddia tələbi təmin olunaraq Azərbaycan Respublikası Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi yanında Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestri Xidmətinin 7 saylı Ərazi İdarəsinin üzərinə Bərdə rayonu, Türkmən kəndində yerləşən 1060 kv.m torpaq sahəsi üzərində Mehtiyev Ehtibar Əhməd oğlunun hüquqlarının dövlət qeydiyyatına alınaraq bu barədə müvafiq çıxarışın verilməsi vəzifəsi qoyulmuşdur.

Həmin qərar cavabdeh tərəfindən mübahisələndirilməmiş, qanuni qüvvəyə mindikdən sonra icra edilərək Mehtiyev Ehtibar Əhməd oğluna Seriya RX N 1039538 sayılı, 26 aprel 2017-ci il tarixli daşınmaz əmlakın dövlət reyestrindən çıxarış verilmişdir.

Bundan sonra Cəfərova Həbibə Mənsim qızı 21 noyabr 2017-ci il tarixdə ərizə ilə məhkəməyə müraciət edərək apellyasiya şikayəti vermək üçün Gəncə İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin 17 fevral 2017-ci il tarixli qərarının surətinin ona təqdim edilməsini xahiş etmişdir.

18 dekabr 2017-ci il tarixdə isə H.M.Cəfərova birinci instansiya məhkəməsinə apellyasiya şikayəti təqdim edərək həmin qərarın ləğv edilərək iddia tələbinin mümkünsüz hesab edilməsi barədə qərardad çıxarılmasını xahiş etmişdir.

Apellyasiya şikayətinin dəlillərinə görə əldə edilmiş sənədlərlə onun həyətəyını sahəsində olan ona aid zəbt kimi qeydə alınmış 0,28 ha torpaq sahəsinin aqrar islahat zamanı ona və ailə üzvlərinə verilən pay torpağından çıxılması təsdiqlənmişdir. Həmin 0,28 ha torpaq sahəsinə mülkiyyət hüququnun əldə edilməsi hüququ ona məxsusdur. Buna görə də, Gəncə İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin 17 fevral 2017-ci il tarixli qərarı qanunsuzdur. Məhkəmə onu üçüncü şəxs qismində iclasa dəvət etmədən, torpaq sahəsinə dair mübahisə olub-olmamasını araşdırmadan əsassız və qanunsuz qərar çıxarmışdır.

Birinci instansiya məhkəməsi daxil olmuş apellyasiya şikayətini baxılması üçün Gəncə Apellyasiya Məhkəməsinə göndərmişdir.

Gəncə Apellyasiya Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasının 10 aprel 2018-ci il tarixli qərardadı ilə üçüncü şəxs H.M.Cəfərova tərəfindən verilmiş apellyasiya şikayəti qismən təmin edilmiş, Gəncə İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin 17 fevral 2017-ci il tarixli qərarı ləğv edilmiş və işin yenidən baxılması üçün həmin birinci instansiya məhkəməsinə göndərilməsi qərara alınmışdır.

İddiaçı kassasiya şikayəti verərək Gəncə Apellyasiya Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasının 10 aprel 2018-ci il tarixli qərardadının ləğv edilməsini, H.M.Cəfərovanın apellyasiya şikayətinin təmin edilməyərək Gəncə İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin 17 fevral 2017-ci il tarixli qərarının dəyişdirilmədən saxlanılmasını xahiş etmişdir.

Kassasiya şikayətinin dəlilləri ondan ibarət olmuşdur ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən mübahisə üzrə qərar maddi və prosessual hüquq normalarının pozulması ilə çıxarılmışdır. Belə ki, H.M.Cəfərovanın apellyasiya şikayətinin qismən təmin olunmasına aşağıdakı yanaşma olmuşdur: «Məhkəmə kollegiyası tərəfindən aparılan araşdırmalar zamanı müəyyən edilmişdir ki, işdə olan daşınmaz əmlakın alqı-satqı müqaviləsindən görünür ki, istər Cəfərov Şahin Qurban oğlu ilə Süleymanov İlham Zülfi oğlu arasında bağlanmış 4Ə reyestrdə 2 nömrə ilə qeyd olunmuş alqı-satqı müqaviləsi, istərsə də, Süleymanov İlham Zülfi oğlu ilə Mehtiyev Ehtibar Əhməd oğlu arasında 4Ə reyestrdə 932 nömrə ilə qeyd olunmuş daşınmaz əmlakın alqı-satqı müqaviləsində satılmış torpaq sahəsinin 0,03 ha olması göstərilmişdir. Bundan əlavə işdə olan mütəxəssis rəyində (i.v. 3), həmçinin cavabdehin etirazında (i.v. 31) 1060 kv.m. torpaq sahəsinin zəbt torpaq sahəsi, bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaq sahəsi olması göstərilmişdir. Bərdə rayonu Türkmən kəndi üzrə

vətəndaşların xüsusi mülkiyyətinə verilən həyətəni torpaq sahələrinə aid cədvəlin və torpaq payı alan subyektlərin siyasına görə isə torpaq payı 0,30 göstərilən Həbibə Cəfərova işə cəlb edilmədən iddia tələbi təmin edilmişdir. Göründüyü kimi, mübahisə edilən 1060 kv.m. torpaq sahəsi də daxil olan 0,30 ha torpaq sahəsi Həbibə Cəfərovaya aid olduğuna və çıxarılan qərar Həbibə Cəfərovanın hüquq və mənafeylərinə toxunduğundan onun hazırkı iş üzrə üçüncü şəxs qismində işə cəlb edilməsi zəruri olmuş və məhkəmə kollegiyası tərəfindən o, üçüncü şəxs kimi işə cəlb edilmişdir.»

Qərardada bu yazılanlardan hansı hüquqi hallardan mübahisə edilən 1060 kv.m. torpaq sahəsi də daxil olan 0,30 ha torpaq sahəsinin Həbibə Cəfərovaya aid olduğunun müəyyən edilməsi görünür və bu halı müəyyən etmək mümkün deyil. Apellyasiya instansiyası məhkəməsinin birdən-birə bu nəticəyə gəlməsi başa düşülməzdir.

Mübahisə edilən torpaq sahəsi Süleymanov İlham Zülfi oğlu tərəfindən iddiaçıya rəsmi satılmazdan əvvəl apellyatorun oğlu Cəfərov Şahin Qurban oğlu tərəfindən rəsmi olaraq İlham Süleymanova satılmışdır. Hər iki alqı-satqı zamanı müvafiq əqdlər üzrə hüquqlar daşınmaz əmlakın dövlət reyestr xidmətində qeydə alınmış və kadastr koordinatları və ölçüləri də qeydə alınmış, hər hansı zəbtədən söhbət getmirdi.

İşin materiallarından H.M.Cəfərovanın iddia etdiyi torpaq sahəsi ilə iddiaçıya məxsus torpaq sahəsini nə hüquqi baxımından, nə də ki faktiki baxımından eyniləşdirən hər hansı sənəd mövcud deyildir. Bununla da, Gəncə İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin 17 fevral 2017-ci il tarixli qərarından H.M.Cəfərovanın apellyasiya şikayətini vermək üçün subyektiv hüququ olmamışdır.

Aşağıda göstərilənlərə əsasən kassasiya məhkəməsi hesab etmişdir ki, kassasiya şikayəti qismən təmin edilərək apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərardadı ləğv olunmaqla iş baxılması üçün birinci instansiya məhkəməsinə göndərilməlidir.

İşin hallarından göründüyü kimi hazırkı mübahisə qanuni qüvvəyə minərək icra olunmuş məhkəmə qərarına qarşı maraqlarına toxunulduğu iddia edən şəxsin icraata qoşulması məsələsinə dair yaranmışdır. Belə ki, H.M.Cəfərova təqdim etdiyi ərizəsində və apellyasiya şikayətində qəbul edilmiş Gəncə İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin 17 fevral 2017-ci il tarixli qərarının onun maraqlarına

toxunduğunu və həmin icraatda iştiraka cəlb edilməli olduğunu bildirmişdir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi belə nəticəyə gəlmişdir ki, mübahisə edilən 1060 kv.m torpaq sahəsi də daxil olan 0,30 ha torpaq sahəsi Həbibə Cəfərovaya aid olduğuna və çıxarılan qərar Həbibə Cəfərovanın hüquq və mənafeylərinə toxunduğundan onun hazırkı iş üzrə üçüncü şəxs qismində işə cəlb edilməsi zəruri olmuşdur. Buna görə də, məhkəmə onun apellyasiya şikayətini qismən təmin edərək Gəncə İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin 17 fevral 2017-ci il tarixli qərarını ləğv etmiş və işin yenidən baxılması üçün Gəncə İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinə göndərilməsini qərara almışdır.

Kassasiya instansiyası məhkəməsi aşağıda göstərilənlərə əsasən apellyasiya məhkəməsinin gəldiyi nəticəni əsassız hesab etmişdir.

Belə ki, hazırkı mübahisə üzrə H.M.Cəfərovanın apellyasiya şikayətinin (əslində isə mahiyyətinə və məzmununa görə inzibati məhkəmə icraatına üçüncü şəxs qismində cəlb edilməyə dair ərizəsinin) taleyi “Azərbaycan Respublikası İnzibati Prosesual Məcəlləsinin 28-ci maddəsinin şərh edilməsinə dair” Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsinin 12 aprel 2017-ci il tarixli qərarına əsasən həll edilməlidir.

Həmin Qərara görə:

“1. İnzibati məhkəmə icraatına cəlb olunmamış, qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarı ilə maraqlarına toxunan şəxsin Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 60-cı maddəsinin I hissəsindən və “İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Konvensiyanın 6-cı maddəsindən irəli gələn məhkəməyə müraciət etmək hüququnun tənzimlənməsi Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə tövsiyə edilməsi.

2. Məsələ qanunvericilik qaydasında həll ediləndə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 60-cı maddəsinin I hissəsində və “İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Konvensiyanın 6-cı maddəsində nəzərdə tutulan məhkəməyə müraciət etmək hüququnun təmin edilməsi məqsədilə inzibati məhkəmə icraatına cəlb olunmamış, qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarı ilə maraqlarına toxunan şəxs, hüquqları və qanunla qorunan maraqları əhəmiyyətli dərəcədə pozulduğu hallarda inzibati məhkəmə icraatına üçüncü şəxs qismində cəlb edilə bilər.

Belə cəlbətmə bu Qərarın təsviri-əsaslandırıcı hissəsində əks olunmuş hüquqi mövqelər nəzərə alınmaqla, Azərbaycan

Respublikası İnzibati Prosesual Məcəlləsinin 28.1-ci maddəsinə uyğun həll edilməlidir”.

Sözgedən qərarla Kontsitusiya Məhkəməsi həmçinin özünün aşağıdakı hüquqi mövqeyini ifadə etmişdir:

“... İnzibati Prosesual Məcəllənin 28-ci maddəsinə əsasən, iş üzrə məhkəmə qərarı qanuni qüvvəyə minənə qədər və ya iş yuxarı instansiya məhkəməsinin icraatında olduğu müddətdə, məhkəmə qərarının digər şəxslərin qanunla qorunan maraqlarına toxunacağı hallarda, məhkəmə xidməti vəzifəsinə uyğun olaraq öz təşəbbüsü ilə və ya həmin şəxslərin vəsatəti əsasında onları üçüncü şəxs qismində inzibati məhkəmə icraatına cəlb edə bilər. Məhkəmə qərarının qəbul edildiyi, lakin qanuni qüvvəyə minmədiyi dövrdə məhkəmə üçüncü şəxslərin icraata cəlb edilməli olduğu qənaətinə gəldikdə, həmin məhkəmə qərarının ləğv edilməsi və işə mahiyyəti üzrə baxılmasının təzələnməsi barədə qərardad qəbul edir. Mübahisə edilən hüquq münasibətində üçüncü şəxsin iştirakının xarakteri inzibati məhkəmə icraatının tərəfləri və həmin üçüncü şəxs barəsində vahid qərarın qəbul olunmasını şərtləndirdiyi hallarda, həmin şəxs iştirakçı kimi inzibati məhkəmə icraatına mütləq cəlb edilməlidir (zəruri cəlbətmə). Üçüncü şəxslərin inzibati məhkəmə icraatına cəlb edilməsi barədə məhkəmə qərardadı inzibati prosesin bütün iştirakçılara təqdim olunmalıdır. Qərardadda məhkəmə tərəfindən baxılan işin halları və cəlbətmənin səbəbləri göstərilməlidir. İnzibati məhkəmə icraatına cəlbətmə barədə məhkəmə qərardadından şikayət verilə bilməz. Məhkəmə tərəfindən xidməti vəzifəsinə əsasən məhkəmə icraatına cəlb olunmamış şəxslər, qəbul edilməsi nəzərdə tutulan məhkəmə qərarının onların qanunla qorunan maraqlarına toxunacağını güman etdikləri hallarda məhkəmə icraatına cəlbətmə barədə vəsatət qaldıra bilərlər. Məhkəmə həmin vəsatət barəsində 10 gün müddətində qərardad qəbul edir. Vəsatətin təmin edilməsindən imtina haqqında qərardaddan yuxarı məhkəməyə şikayət verilə bilər.

Həmin maddədə qanunverici cəlbətmənin iki növünü nəzərdə tutmuşdur: adi cəlbətmə və zəruri cəlbətmə. Zəruri cəlbətmə o zaman yaranır ki, hüquqi mübahisənin mahiyyəti üzrə qərar üçüncü şəxslərin maraqlarına bilavasitə təsir etsin. Burada həlledici məqam cəlb edilən şəxslə tərəf arasındakı mövcud hüquq münasibəti deyil, hüquqi mübahisə ilə bağlı qərarın potensial təsiridir.

Zəruri cəlbətmə o zaman mövcud olur ki, qəbul ediləcək məhkəmə qərarı tək inzibati məhkəmə icraatının tərəfləri barəsində deyil, həmçinin üçüncü şəxsə münasibətdə də hüquqi qüvvəyə malik olsun. Əgər məhkəmə qərarını üçüncü şəxsin hüquqlarına müdaxilə etmədən (başqa şəxs üçün hüquq və vəzifələrin yaradılması, təsdiq və ya müəyyən olunması, dəyişdirilməsi və ya ləğv edilməsi) qəbul etmək mümkün deyilsə, həmin şəxs mütləq məhkəmə icraatına cəlb edilməli və bu, zəruri cəlbətmə kimi qiymətləndirilməlidir. Bu hal bir qayda olaraq o zaman mövcud olur ki, üçüncü şəxsin mübahisəli hüquq münasibətlərində birbaşa iştirakı olsun və münasibətin hüquqi taleyi həll edildiyi zaman qəbul edilmiş qərar onun maraqlarına təsir etsin. Bu halda həmin şəxs üçüncü şəxs qismində, yəni iştirakı zəruri olan üçüncü şəxs qismində inzibati məhkəmə icraatına cəlb edilməlidir.

...Göründüyü kimi, inzibati məhkəmə icraatı zamanı apellyasiya şikayəti vermək hüququnun yalnız icraatın iştirakçılarna məxsus olduğu imperativ qaydada müəyyən edilmişdir. Qanunverici həmin normada göstərir ki, istənilən şəxs deyil, yalnız icraata cəlb olunmuş üçüncü şəxslər şikayət vermək hüququna malikdirlər.

Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumu hesab edir ki, inzibati məhkəmə icraatına cəlb olunmamış, qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktı ilə maraqlarına toxunan şəxsin məhkəməyə müraciət etmək hüququnun təmin edilməsi məqsədilə İnzibati Prosesual Məcəllənin 28.1-ci maddəsinə müvafiq olaraq üçüncü şəxs qismində işə cəlb edilməsi həmin şəxsin hüquqlarının və qanunla qorunan maraqlarının əhəmiyyətli dərəcədə pozulduğu hallarda mümkün hesab edilə bilər.

... Lakin məhkəmə qanuni qüvvəyə minmiş qərarının ləğv edilməsi və işə mahiyyəti üzrə baxılmasının təzələnməsi barədə qərardad qəbul edərkən hüquqi müəyyənliyin mühüm tərkib hissəsi olan məhkəmə qərarlarının stabilliyi prinsipinin qorunması məqsədilə maraqlı şəxsin üçüncü şəxs qismində işə cəlb edilməsi üçün aşağıdakılara xüsusi diqqət yetirməlidir:

- qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarı ilə inzibati məhkəmə icraatına cəlb olunmamış şəxsin hüquqlarının və qanunla qorunan maraqlarının əhəmiyyətli dərəcədə pozulub-pozulmamasına;

- inzibati məhkəmə icraatına cəlb olunmamış şəxsin öz hüququnun pozulduğunu

bildiyi və ya bilməli olduğu vaxtın müəyyən edilməsinə.

Beləliklə, həmin şəxs məhkəməyə müraciətində öz hüquqlarının və qanunla qorunan maraqlarının pozulmasını və bu pozuntunun ona hansı vaxtdan məlum olduğunu əsaslandırmalıdır”.

Kassasiya instansiyası məhkəməsinin məhkəmə kollegiyası qeyd etmişdir ki, Konstitusiyaya Məhkəməsinin qeyd edilən qərarına və orada əks olunmuş hüquqi mövqeyə görə birinci instansiya məhkəməsinin qərarı qanuni qüvvəyə mindikdən sonra qəbul edilmiş qərarın onun maraqlarına toxunduğunu güman edən şəxsin icraata qoşulması birinci instansiya məhkəməsinə ərizə verməklə üçüncü şəxs qismində icraata cəlb edilmə qaydasında həll olunmalıdır.

Bu mənada, hazırkı işin hallarından görünür ki, H.M.Cəfərova bu qaydada ərizə deyil, birinci instansiya məhkəməsinin qərarından apellyasiya şikayəti vermişdir. Bu halda, birinci instansiya məhkəməsi məsələyə formal olaraq yanaşmamalı, verilmiş apellyasiya şikayətini məhz icraata cəlb edilmə barədə ərizə kimi qəbul edərək özü həmin məsələni həll etməli idi. Lakin birinci instansiya məhkəməsi bu qaydada davranmamış, apellyasiya şikayətini baxılması üçün apellyasiya instansiyası məhkəməsinə göndərmiş, öz növbəsində həmin məhkəmə də səlahiyyətli olmadığı halda, həmin apellyasiya şikayətinə (əslində isə inzibati məhkəmə icraatına üçüncü şəxs qismində cəlb edilməyə dair ərizəyə) mahiyyəti üzrə baxmışdır. Bundan başqa, apellyasiya məhkəməsi Cəfərova Həbidə Mənsim qızını üçüncü şəxs qismində qəbul etsə də, onun belə statusunun tanınmasına dair də hər hansı əsaslandırılmış məhkəmə aktı qəbul etməmişdir.

Ona görə də, H.M.Cəfərova tərəfindən verilmiş ərizəyə ilkin olaraq məhz birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən baxılmalı olduğu nəzərə alınmaqla iş baxılması üçün həmin məhkəməyə göndəriləlidir. Birinci instansiya məhkəməsi həmin ərizəyə mahiyyəti üzrə baxmalı, Konstitusiyaya Məhkəməsinin yuxarıda qeyd olunan qərarında müəyyən edilmiş meyarları rəhbər tutmaqla ərizənin taleyini həll etməlidir. Müvafiq olaraq birinci instansiya məhkəməsinin bu məsələyə dair çıxaracağı qərardaddan isə həm işdə iştirak edən şəxslərin, həm də icraata qoşulmaq istəyən şəxsin apellyasiya şikayəti vermək hüquqları vardır. Apellyasiya instansiyası məhkəməsinin yalnız bu qaydada verilmiş apellyasiya şikayətinə baxmaq hüququ vardır.

Məhkəmə kollegiyası həmçinin qeyd etmişdir ki, H.M.Cəfərova tərəfindən verilmiş ərizəyə baxılması zamanı isə birinci instansiya məhkəməsi aşağıdakıları nəzərə almalıdır.

Birincisi, H.M.Cəfərovanın Gəncə İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin 17 fevral 2017-ci il tarixli qərarının qəbul edilməsi nəticəsində hüquqlarının və qanunla qorunan maraqlarının əhəmiyyətli dərəcədə pozulub-pozulmaması müəyyənləşdirilməlidir. Bu isə o deməkdir ki, H.M.Cəfərovanın təqdim etdiyi sübutlar tam və hərtərəfli tədqiq olunmaqla onun zəruri cəlb etmə (İPM-nin 28.2-ci maddəsi) qaydasında icraata cəlb edilməli olduğu nəticəsinə gəlinərsə, o halda, o, icraata cəlb edilə bilər. Başqa sözlə, inzibati məhkəmə icraatına cəlb olunmamış şəxsin hüquqlarının və qanunla qorunan maraqlarının əhəmiyyətli dərəcədə pozulması halından yalnız o zaman söz edilə bilər ki, o, işə baxılarkən adi cəlb etmə qaydasında deyil, məhz zəruri cəlb etmə qaydasında işə cəlb edilməli olan şəxs olsun, lakin bu və ya digər səbəbdən ilkin icraat zamanı belə cəlb etmə həyata keçirilməmiş olsun.

İkincisi, H.M.Cəfərovanın Gəncə İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin 17 fevral 2017-ci il tarixli qərarından nə vaxt məlumatlı olması halı dəqiqləşdirilməlidir. Çünki inzibati məhkəmə icraatına cəlb olunmamış şəxsin icraata qoşulma barədə müraciət etmək hüququ olsa da, bu hüquq hüquqi müəyyənliyin təmin edilməsi üçün istənilən vaxt deyil, müəyyən müddətlərdə həyata keçirilə bilən hüquqdur.

Təsadüfi deyildir ki, Konstitusiyaya Məhkəməsinin qərarında da buna işarə edilərək inzibati məhkəmə icraatına cəlb olunmamış şəxsin öz hüququnun pozulduğunu bildiyi və ya bilməli olduğu vaxtın müəyyən edilməsinin əhəmiyyətinə xüsusi vurğu edilmişdir. Bununla bağlı olaraq məhkəmə kollegiyası qeyd etmişdir ki, məhkəmə ilk növbədə H.Cəfərovanın Gəncə İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin 17 fevral 2017-ci il tarixli qərarı barədə nə vaxt bildiyini və ya bilməli olduğunu dəqiq müəyyən etməlidir. Bundan sonra isə məhz həmin andan etibarən ərizə vermə müddətinin hesablanmağa başlanıldığını nəzərə almalıdır. Bu müddət isə İPM-in 85.1-ci maddəsində təsbit edilmiş proses iştirakçıları üçün nəzərdə tutulmuş şikayət vermə müddətləridir.

İddiaçının kassasiya şikayəti birinci instansiya məhkəməsinin qeyd edilən qərarının dəyişdirilmədən saxlanması hissəsində isə təmin olunmamışdır. Çünki hazırkı icraat çərçivəsində H.M.Cəfərova tərəfindən verilmiş icraata cəlb

edilməyə dair ərizə ilk növbədə birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən mahiyyəti üzrə həll edilməli, daha sonra müvafiq şikayətlər veriləcəyi halda, yuxarı instansiya məhkəmələri tərəfindən məsələyə münasibət bildirilməlidir.

Yuxarıda göstərilənlərə əsasən və Azərbaycan Respublikası İnzibati Prosesual Məcəlləsinin 96-cı maddəsinə rəhbər tutaraq kassasiya instansiyası məhkəməsi iddiaçının

kassasiya şikayətini qismən təmin edərək Gəncə Apellyasiya Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasının 10 aprel 2018-ci il tarixli qərarını ləğv etməklə işi H.M.Cəfərova tərəfindən verilmiş inzibati məhkəmə icraatına üçüncü şəxs qismində cəlb edilməyə dair ərizəyə mahiyyəti üzrə baxılması üçün Gəncə İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinə göndərmişdir.

İşin halları yalnız qanuna və ya digər normativ hüquqi aktlara əsasən müəyyən sübutetmə vasitələri ilə təsdiq edilə bilər.

İddiaçı R.Əhmədov, ona və ailə üzvlərinə məxsus, Füzuli rayonu, Bala Bəhmənli kəndində yerləşən 0,12 hektar həyətəyən torpaq sahəsində cavabdeh H.Əhmədov tərəfindən qanunsuz tikilmiş evin sökülməsi və cavabdehin ailə üzvlərlə birlikdə həmin torpaq sahəsindən çıxarılmasına dair qətnamə çıxarılmasına dair iddia ilə məhkəməyə müraciət etmişdir.

İddiaçı tələbini onunla əsaslandırılmışdır ki, 2000-ci ildə ona və ailə üzvlərinə Füzuli rayonu, Bala Bəhmənli kəndi ərazisində 0,12 ha torpaq sahəsi verilmişdir. Lakin imkanı olmadığı üçün həmin torpaq sahəsində ev tikdirə bilməmişdir. 2012-ci ildə aralarında olan yaxşı münasibətə görə Füzuli rayon Qarğabazar kəndindən məcburi köçkün düşmüş H.Əhmədova müvəqqəti istifadə etmək üçün həyətinin bir kənarından yer vermişdir. İşləmək üçün Rusiya Federasiyasına getmiş, 2 il müddətində orada olmuşdur. Sonradan bilmişdir ki, Həsərət müvəqqəti yox, daimi yaşamaq üçün daşdan ev tikdirmişdir. Dəfələrlə torpağından çıxmağı tələb etsə də, cavabdeh buna məhəl qoymamışdır.

Füzuli Rayon Məhkəməsinin 15 dekabr 2016-cı il tarixli qətnaməsi ilə iddiaçı R.Əhmədovun cavabdeh H.Əhmədova qarşı torpaq sahəsindən çıxarılma və tikilinin sökülməsi tələbi barədə iddiası təmin edilməmişdir.

Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 06 iyul 2018-ci il tarixli qətnaməsi ilə iddiaçı R.Əhmədovun apellyasiya şikayəti təmin edilərək Füzuli Rayon Məhkəməsinin 15 dekabr 2016-cı il tarixli qətnaməsi ləğv edilmiş, iddia təmin edilərək R.Əhmədova məxsus, Füzuli rayonu, Bala Bəhmənli kəndində yerləşən torpaq sahəsində inşa edilən özbaşına tikili H.Əhmədovun hesabına sökülməsi və H.Əhmədovun həmin torpaq sahəsindən çıxarılması qərara alınmışdır.

Cavabdeh H.Əhmədov apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsindən kassasiya şikayəti verərək qətnamənin ləğv edilərək mülki işin yeni apellyasiya baxışına göndərilməsi barədə qərar çıxarılmasını xahiş etmişdir.

Kassasiya şikayəti onunla əsaslandırılmışdır ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsi Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin (bundan sonra mətdə MM-nin) 139.1, 238.1-ci, Torpaq Məcəlləsinin 48.2, 55, 66.1, 67.1, 67.4, 68-ci, MPM-in 9.1, 9.3, 88-ci maddələrinin tələblərinin pozulması ilə çıxarılmıdır. Mübahisəli torpaq sahəsi bələdiyyə mülkiyyətində olan ərazidir. İddiaçı R.Əhmədova mübahisəli torpaq sahəsinin ayrılması barədə yerli Bələdiyyənin qərarı və ya tərəflər arasında bağlanmış müqavilə və iddiaçıya torpaq sahəsinin ayrılması barədə rayon torpaq şöbəsinin rəyi yoxdur, həmin torpaq sahəsinin sərhədləri yerində müəyyən edilməmiş, onun yerquruluşu planı və təsviri tərtib edilməmiş, torpaq sahəsinin sərhədləri yerində müəyyən edilməmiş, onun yerquruluşu və təsviri tərtib edilməmiş, torpaq sahəsinin verilməsi barədə müqavilə bağlanmamış və müəyyən olunmuş qaydada dövlət qeydiyyatından keçirilməmişdir, ona görə də iddiaçının mübahisəli torpaq sahəsi üzərində hüquqları yaranmamışdır. İddiaçının hazırkı iddia tələbi ilə məhkəməyə müraciət etmək hüququ yoxdur. Apellyasiya instansiyası məhkəməsinin hazırkı mübahisə üzrə gəlidiyi nəticə qanunsuz və əsassızdır.

Məhkəmə kollegiyasının iclasında cavabdeh H.Əhmədov və vəkili S.Məmmədov işin kassasiya baxışında kassasiya şikayətinin məzmununa uyğun izahat verərək şikayətin təmin edilməsinə ixahiş etmiş və təsərrüfat başına qeyd kitabında və Bala Bəhmənli kənd ərazi nümayəndəliyinin

arayışında göstərilən 0,12 ha torpaq sahəsinin iddiaçının yaşadığı evin həyətəni sahəsi olduğunu göstərmişlər.

İddiaçı R.Əhmədov və onun vəkili C.Cəfərov məhkəmə iclasında kassasiya şikayətini qəbul etməyərək şikayətin təmin edilməməsinə xahiş etmişlər.

Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyası qəbul etdiyi qətnaməni gəlidiy nəticənin maddi əsası kimi MM-in 157.2, 158.1.2, 158.2, 180.4-cü maddələrinə istinad etməklə onunla əsaslandırılmışdır ki, iddiaçıya ayrılmış torpaq sahəsi və onun torpaq üzərində hüquqları müvafiq qaydada qeydiyyatdan keçməmişdir. Torpaq sahəsinin və onun üzərində hüquqların qeydiyyatdan keçməməsi iddiaçının istifadəsinə verilmiş torpaq sahəsi üzərində hüquqlarının həyata keçirilməsini məhdudlaşdırmaq üçün əsas ola bilməz. İddiaçıya qanuni qaydada torpaq sahəsi ayrıldığı mübahisəsizdir. İddiaçı torpaq sahəsinin qanuni sahibi olaraq qanunsuz sahiblikdən öz əmlakını tələb edə bilər. Cavabdehin torpaq sahəsini özbaşına zəbt etməsi, orada qanunsuz tikili inşa etməsi aşkardır. Cavabdehin, iddiaçıya məxsus torpaq sahəsini zəbt edərək orada qanunsuz tikili inşa etməsi iddiaçının tələbinin təmin edilməsinə əsas verir. Cavabdeh dövlət mülkiyyətində və ya bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaq sahəsində tikili inşa etməsi zamanı həmin orqanların tikilinin sökülməsini tələb etmək hüququ yaranır.

İşdə olan Füzuli rayon İHB-nın Bala Bəhmənli kənd Ərazi Dairəsi üzrə Nümayəndəliyinin 05 iyun 2017-ci il tarixli arayışından görünür ki, cavabdehin tikdiyi yaşayış evinin yerləşdiyi 0,12 ha həyətəni torpaq sahəsi iddiaçıya məxsusdur.

Kollegiya həmin sənədi sübut olaraq qəbul etmişdir.

İddiaçı izahatında cavabdehi müvəqqəti olaraq öz sahəsinə buraxdığını, lakin sonradan cavabdehin torpaq sahəsini boşaltmadığını bildirmişdir.

Cavabdeh də izahatında 2010-cu ilədək dəmir yolunun kənarında ev tikib orada yaşadığını, 2010-cu ildən sonra mübahisəli əraziyə gəlib orada ev inşa etdiyini qeyd etmişdir.

Beləliklə, cavabdehin torpağı özbaşına zəbt etdiyi, inşa etdiyi tikilinin qanunsuz olduğu müəyyən edilir. Bu, o deməkdir ki, sözügedən torpaq sahəsi cavabdehin qanunsuz sahibliyindədir.

Kassasiya instansiyası məhkəməsi aşağıdakı əsaslara görə apellyasiya instansiyası məhkəməsinin gəlidiy nəticə ilə razılaşmamışdır.

Belə ki, iş materiallarına əlavə edilmiş Dövlət Arxivinin Füzuli filialı tərəfindən verilmiş 05.12.2016-cı il tarixli arxiv arayışına görə, R.Əhmədov və ailə üzvlərinin adına təsərrüfat başına qeyd kitabında 2001-2003-cü illərdə 0,12 sot təsərrüfatın xüsusi istifadəsində olan torpaq sahəsi olması qeyd edilmişdir.

Cavabdeh H.Əhmədov iddiaçının iddia tələbini qəbul etməyərək izahatında göstərmişdir ki, Füzuli rayonunun Qarğabaz kəndindən məcburi köçkündür. 1993-cü il tarixdən Füzuli rayonu Bala Bəhmənli kəndi ərazisində, dəmir yolun kənarında kərpic evdə yaşamış və 2010-cu ildə iddiaçı R.Əhmədovla yaxın münasibətdə olduğu üçün Ruslanın razılığı ilə boş ərazidə ev tikmişdir. 2014-cü ildən ailə üzvləri ilə birlikdə həmin evdə yaşayırlar. Həmin ərazidə bir neçə boş həyət sahələri var, o cümlədən Ruslanın özünün ayrı həyəti və evi var. Ailəsi böyükdür, torpaqları erməni işğalından azad ediləndə mübahisəli torpaq sahəsində tikdirdiyi evdə yaşayacaq.

Şahid C.Cəfərov məhkəmə iclasında verdiyi ifadəsində göstərmişdir ki, Azərbaycan Respublikası Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi yanında Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestri Xidmətinin 6 sayılı Ərazi İdarəsində işləyir, mübahisəli torpaq sahəsinin ölçüsündə mütəxəssis kimi iştirak etmişdir. Cavabdeh H.Əhmədovun ev tikdirdiyi torpaq sahəsi boş ərazi olmuş, həmçinin ətraf ərazilər də boşdur və hər hansı tikili yoxdur.

Birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən iş üzrə təyin edilmiş məhkəmə torpaqsunaslıq ekspertizasının 19276 sayılı 07.11.2016-cı il tarixli rəyində göstərilmişdir ki, Füzuli rayon Bala Bəhmənli kənd sakini R.Əhmədov və ailə üzvlərinin adına Füzuli rayonu İHB-ın Bala Bəhmənli kənd icra nümayəndəliyinin 2001-2005-ci illərə aid təsərrüfat başına qeyd kitabının 175 sayılı hesab nömrəsində qeydə alınmış 0,12 hektar torpaq sahəsinə aid yerləşmə sxeminin cizgisi olmadığına görə, həmin torpaq sahəsinin sərhədlərini müəyyən etmək mümkün olmamışdır.

Füzuli rayonu Bala Bəhmənli Bələdiyyəsinin 05.08.2017-ci il tarixli 15 nömrəli məktubunda isə göstərilmişdir ki, Füzuli rayonu Bala Bəhmənli kənd sakini R.Əhmədova 0,12 ha həyətəni torpaq sahəsi Respublikada bələdiyyələr yaranmamışdan əvvəl Bala Bəhmənli kənd İnzibati Ərazi Dairəsi üzrə nümayəndəlik tərəfindən verildiyindən həmin həyətəni torpaq

sahəsi barədə bələdiyyənin arxivində heç bir məlumat yoxdur.

Apellyasiya qaydasında işə baxılarkən Füzuli RİH-in Bala Bəhmənli kənd ərazi dairəsi üzrə nümayəndəliyi tərəfindən verilmiş 05.06.2017-ci il tarixli 939 nömrəli arayışda göstərilmişdir ki, Füzuli rayon Qarğabazar kənd sakini hal hazırda Bala Bəhmənli kəndində məcburi köçkün kimi məskunlaşmış H.Əhmədovun tikdiyi yaşayış evinin yerləşdiyi 0,12 ha həyətyanı torpaq sahəsi Bala Bəhmənli kənd sakini R.Əhmədova məxsusdur.

Azərbaycan Respublikası Mülki-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra mətnə MPM-nin) 4.1-ci maddəsinə əsasən bütün fiziki və hüquqi şəxslər özlərinin qanunla qorunan hüquq və azadlıqlarını, eləcə də maraqlarını qorumaq və təmin etmək məqsədi ilə qanunla müəyyən edilmiş qaydada məhkəmə müdafiəsindən istifadə etmək hüququna malikdirlər.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsi Plenumunun “M.Bağirovun şikayəti üzrə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Mülki işlər üzrə məhkəmə kollegiyasının 04 may 2007-ci il tarixli qərarının Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və qanunlarına uyğunluğunun yoxlanılmasına dair” 30 iyul 2008-ci il tarixli Qərarında şərh edilmişdir ki, mülki mübahisənin qanuni həlli üçün işə baxan məhkəmə, o cümlədən tam hüquqlu məhkəmə kimi apellyasiya instansiyası məhkəməsi ilk növbədə iddia qaldırmış şəxsin müvafiq subyektiv hüquqa malik olub-olmamasını araşdırmalıdır.

Subyektiv mənada hüquq normativ-hüquqi aktlarla müəyyən olunmuş zahiri azadlığı ifadə edir. Şəxsiyyətin davranışının bu və ya digər üsulunu seçməklə şüurlu olaraq məqsədləri müəyyən etmək və onların istiqamətində hərəkət etmək imkanı belə azadlığın daxili cəhətidir. Bu cəhət hüquqi tənzimlənmənin əhatəsinə düşür. Həmin azadlığın ictimai münasibətlərdə öz məqsədini ifadə etmək imkanı kimi qəbul olunan xarici cəhəti isə mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

İkinci (xarici) cəhət hüquqi ixtiyar kimi təzahürü ehtiva edir. Belə ki, subyektiv hüquq üç elementin məcmusu kimi qiymətləndirilə bilər: öz hərəkətlərinə hüquqi ixtiyar; başqa (borelu) şəxslərdən tələb etmək hüququ; müdafiə hüququ. Subyektiv hüququn ikinci və üçüncü elementləri birinci elementin mövcudluğu ilə bağlıdır. Birinci element isə bəzən yalnız qanunla müəyyən olunmuş qaydaya riayət edilməklə yaranır. Belə qaydalara riayət edilmədən subyektiv hüququn

digər elementlərinin, yəni başqa şəxslərdən tələb etmək hüququnun və müdafiə hüququnun yaranmasından, eləcə də həyata keçirilməsindən söhbət gedə bilməz.

MPM-in 81-ci maddəsinin tələbinə əsasən qanuna və ya digər normativ hüquqi aktlara əsasən müəyyən sübutetmə vasitələri ilə təsdiq edilməli olan işin halları başqa sübutlarla təsdiq oluna bilməz.

Azərbaycan Respublikası Topaq Məcəlləsinin:

-55-ci maddəsinə görə, hüquqi və fiziki şəxslərin torpaq sahəsi üzərində hüquqları müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının və ya bələdiyyələrin qərarları və onlarla bağlanan müqavilələr, hüquqi və (və ya) fiziki şəxslər arasında bağlanan müqavilələr və torpaqla bağlı digər əqdlər, məhkəmənin torpaq sahəsi üzərində hüququn müəyyən edilməsinə dair qərarı və ya hökmü, vərəsəlik hüququ əsasında və qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər yollarla yaranır;

-66.1-ci maddəsinə əsasən dövlət və bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaq sahələrinin hər hansı hüquqda hüquqi və fiziki şəxslərə verilməsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanının və ya bələdiyyənin qərarı və tərəflər arasında bağlanmış müqavilə əsasında həyata keçirilir;

-67.1-ci maddəsinin tələbinə əsasən torpaq üzərində hüquqların dövlət qeydiyyatı qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində aparılır;

-67.4-cü maddəsinə görə torpaq sahələri üzərində qeydiyyatdan keçməmiş hüquqların müdafiəsinə və toxunulmazlığına dövlət təminatı vermir;

-68-ci maddəsinə əsasən torpaq sahələri üzərində hüquqlar torpaq sahələrinin sərhədlərinin yerdə müəyyən edilməsindən, onların planı və ölçüsünün tərtib edilməsindən, torpaq sahələrinin verilməsi barədə müqavilənin bağlanmasından və onun müəyyən olunmuş qaydada dövlət qeydiyyatından keçirilməsindən sonra yaranır.

“Dövlət torpaq kadastrı, torpaqların monitorinqi və yerquruluşu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 6-cı maddəsinə əsasən torpaqların istifadəsinin və mühafizəsinin planlaşdırılmasında, zonalaşdırılmasında və torpaq münasibətlərinin tənzimlənməsində dövlət torpaq kadastrının məlumatları tətbiq olunur. Dövlət torpaq kadastrının məlumatları dövlət orqanlarının, bələdiyyələrin və məhkəmələrin qərar qəbul etməsi üçün əsasdır.

“Torpaq islahatı haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 7.1-ci maddəsinə əsasən müvafiq ərazi vahidi daxilində dövlət mülkiyyətində saxlanılan və xüsusi mülkiyyətə verilən torpaqlar çıxılmaqla qalan torpaqlar bələdiyyə mülkiyyətinə verilir.

Həmin Qanunun 25-ci maddəsinin tələbinə görə, Azərbaycan Respublikasında bələdiyyə orqanları formalaşana qədər bu Qanunla bələdiyyələrə ayrılan torpaqların idarə olunması müvafiq dövlət icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən həyata keçirilir.

Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsində dəyişikliklər ediləndə bu Qanuna zidd olmayan hissədə tətbiq edilir. 2001-ci il yanvarın 1-dək yerli icra hakimiyyəti orqanlarının bələdiyyələrin ehtiyat fondundan yaşayış evi, həyətəni və bağ sahələri üçün Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarına qanunvericiliyə uyğun olaraq verdiyi torpaq sahələri barədə bələdiyyələr tərəfindən həmin torpaq sahələrinin geri qaytarılmasına dair iddialar qəbul edilə bilməz. Bu Qanunun 19-cu maddəsinin ikinci hissəsinin birinci cümləsində nəzərdə tutulmuş səlahiyyətləri bələdiyyələr 2001-ci il yanvarın 1-dən etibarən həyata keçirir.

Mübahisəli torpaq sahəsinin Qanunvericiliyin yuxarıda göstərilən normaları ilə müyyən edilmiş qaydada müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının və ya Bələdiyyə qərarı ilə ayrılması və tərəflər arasında bağlanmış

müqavilənin olması, iddiaçıya torpaq sahəsinin ayrılması barədə rayon torpaq şöbəsinin rəyinin olması, həmin torpaq sahəsinin, sərhədlərinin yerində müəyyən edilməsi, onun yerquruluşu planı və təsvirinin tərtib edilməsi, torpaq sahəsinin üzərində iddiaçının hüququnun dövlət reyestrində qeydə alınması barədə iş materiallarında məlumat yoxdur.

Apellyasiya qaydasında işə baxan məhkəmə kollegiyası Torpaq Qanunvericiliyinin yuxarıda sadalanan normalarının tələblərinə əhəmiyyət vermədən Bala Bəhmənli kənd ərazi dairəsi üzrə nümayəndəliyinin cavabdehin tikdiyi yaşayış evinin yerləşdiyi 0,12 ha həyətəni torpaq sahəsinin iddiaçıya məxsus olması barədə arayışını sübut kimi qəbul etmiş, nəticədə yuxarıda sadalanan maddi və prosessual hüquq normalarının tələbləri pozulmuşdur.

MPM-in 418.1-ci maddəsinə görə maddi və prosessual hüquq normalarının pozulması və ya düzgün tətbiq olunmaması apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnamə və qərarının ləğv edilməsi üçün əsasdır.

İşin şərh olunan hallarını müzakirə edərək Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Mülki Kollegiyası 17 dekabr 2018-ci il tarixli qərarı ilə kassasiya şikayətini təmin edərək Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının bu iş üzrə 06 iyul 2018-ci il tarixli qətnaməsini ləğv etmiş və işi yenidən baxılması üçün Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinə göndərmişdir.

“İnzibati icraat haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 67, 68 və 89.2-ci maddələrinin mənasına görə şəxsə vurulan maddi ziyana görə o, həm pul, həm də natura şəklində ona kompensasiyanın ödənilməsi haqqında tələb irəli sürmək hüququna malikdir.

İddiaçı Sənan Məmmədli oğlu İbrahimov cavabdeh Yasamal rayon İcra Hakimiyyətinə qarşı Yasamal rayonu F.Ağayev küçəsində “Elmlər Akademiyası” metrostansiyasının tikintisi ilə əlaqədar ona məxsus köşk söküldüyünə görə əvəzinə Yasamal rayon ərazisində yenisinin verilməsi öhdəliyinin cavabdehin üzərinə qoyulması barədə iddia ərizəsi ilə 1 saylı Bakı İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinə (bundan sonra mətnə birinci instansiya məhkəməsi) müraciət etmişdir.

İddiaçı iddia tələbini onunla əsaslandırmışdır ki, Yasamal rayonu İcra Hakimiyyəti Başçısının

01.12.1999-cu il tarixli 1243 sayılı Sərəncamı ilə F.Ağayev küçəsində yerləşən 2 saylı yataqxananın qarşısında iddiaçının köşkü olmuşdur. Ancaq abadlıq işləri və metro tikintisi ilə əlaqədar olaraq onun köşkü Bakı şəhər İcra Hakimiyyətinin göstərişi ilə götürülmüşdür. Onunla bərabər köşkləri olanlara kompensasiya ödənilmiş və ya köşklərin yeri dəyişdirilmişdir. Buna baxmayaraq, onun köşkü üçün ona həm kompensasiya verilməmiş, həm də başqa yerə köçürülməsi barədə sərəncam olmamışdır. Dəfələrlə Bakı şəhər İcra Hakimiyyətiə müaciət edərək köşkü əvəzləyib, istənilən yerdə qoyulmasına icazə

verilməsini xahiş etmişdir ki, o, sahibkarlıq fəaliyyətini davam etdirsins. Lakin hələ də məsələ qanun çərçivəsində öz həllini tapmamışdır.

Birinci instansiya məhkəməsinin 11 oktyabr 2017-ci il tarixli qərarı ilə iddia rədd edilmişdir.

Məhkəmənin qeyd olunan qərarından narazı qalan iddiaçı apellyasiya şikayəti verərək birinci instansiya məhkəməsinin 11 oktyabr 2017-ci il tarixli qərarının ləğv edilməsini, iddia tələbinin isə təmin edilməsi barədə yeni qərarın çıxarılmasını məhkəmə kollegiyasından xahiş etmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasının (bundan sonra mətdə apellyasiya instansiyası məhkəməsi) 30 noyabr 2017-ci il tarixli qərarı ilə birinci instansiya məhkəməsinin 11 oktyabr 2017-ci il tarixli qərarı ləğv edilmiş, iddiaçı Sənan Məmmədli oğlu İbrahimovun cavabdeh Yasamal rayon İcra Hakimiyyətinə qarşı Yasamal rayonu F.Ağayev küçəsində “Elmlər Akademiyası” metrostansiyasının tikintisi ilə əlaqədar ona məxsus köşk söküldüyünə görə əvəzinə Yasamal rayon ərazisində yenisinin verilməsi öhdəliyinin cavabdehin üzərinə qoyulması tələbinə dair iddiası mümkün sayılmamış, apellyasiya şikayəti isə qismən təmin edilmişdir.

Həmin qərardan iddiaçı kassasiya şikayəti verərək həmin şikayətini onunla əsaslandırmışdır ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin 30 noyabr 2017-ci il tarixli qərarı qanunsuz və əsassızdır ona görə ki, məhkəmə öz qərarında İPM-nin bəzi maddələrini yazmaq belə qənaətə gəlmişdir ki, iş üzrə birinci instansiya məhkəməsi işin hallarına düzgün hüquqi qiymət verməmiş, mümkün sayılmayan iddiaya mahiyyəti üzrə baxıb, prosessual hüquq normalarını pozmaqla, yanlış qərar qəbul etmişdir. İddiaçı isə hesab etmişdir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin iş üzrə gəldiyi bu nəticə yanlışdır. Həmçinin iddiaçı kassasiya şikayətində qeyd etmişdir ki, “İnzibati icraat haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 67 və 68-ci maddələrində maraqlı şəxsə vurulan maddi ziyana görə ona kompensasiya ödənilməsi nəzərdə tutulmuşdur ki, kompensasiya maraqlı şəxsin müraciətinə əsasən və həmin şəxsə vurulmuş real ziyanın həcminə mütənəsb olaraq ödənilir. Həmin Qanunun 89.2-ci maddəsinə əsasən isə maraqlı şəxs kompensasiyanın ödənilməsindən imtina olunması haqqında inzibati orqanın qərarından müvafiq məhkəməyə şikayət verə bilər.

Məhkəmə iclasında iştirak edən iddiaçının vəkili T.Qasimov kassasiya şikayətində qeyd

edilənlərə uyğun çıxış edərək bildirmişdir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi hazırkı iş baxarkən maddi və prosessual hüquq normalarının pozulmasına yol vermiş və bunun nəticəsində qanuna uyğun olmayan qərardad qəbul edilmişdir. Bu səbəbdən də o, kassasiya şikayətinin təmin edilməsini, iş üzrə apellyasiya instansiyası məhkəməsinin 30 noyabr 2017-ci il tarixli qərarının ləğv edilməsini, iddia tələbinin təmin edilməsi barədə qərarın qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Məhkəmə iclasında iştirak edən iddiaçı S.İbrahimov da, onun vəkili T.Qasimovun çıxışına uyğun izahat verərək eyni tələb irəli sürmüşdür.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyası məruzəçi hakimin məruzəsini, iddiaçını və iddiaçının vəkilinin izahat və çıxışını dinləyərək, işin faktiki hallarının qüvvədə olan qanunvericilik normalarına uyğunluğunu yoxlayaraq hesab etmişdir ki, aşağıda qeyd olunanları nəzərə alaraq iş üzrə iddiaçının kassasiya şikayəti qismən təmin edilməli, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin 30 noyabr 2017-ci il tarixli qərarı ləğv edilməli, iş təkrar baxılması üçün apellyasiya instansiyası məhkəməsinə göndərilməli, kassasiya şikayəti qalan hissədə təmin edilməməlidir.

İlk növbədə məhkəmə kollegiyası qeyd etmişdir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi hazırkı iş üzrə qəbul etdiyi 30 noyabr 2017-ci il tarixli qərardadla 1 sayılı Bakı İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin 11 oktyabr 2017-ci il tarixli qərarının ləğv edilməsi, iddiaçı İbrahimov Sənan Məmmədli oğlunun cavabdeh Bakı şəhəri Yasamal rayon İcra Hakimiyyətinə qarşı Yasamal rayonu F.Ağayev küçəsində “Elmlər Akademiyası” metro stansiyasının tikintisi ilə əlaqədar ona məxsus köşk söküldüyünə görə əvəzinə Yasamal rayon ərazisində yenisinin verilməsi öhdəliyinin cavabdehin üzərinə qoyulması tələbinə dair iddiasının mümkün sayılmaması, iddiaçının apellyasiya şikayətinin qismən təmin edilməsi qənaətinə gələrkən, İnzibati Prosessual Məcəllənin 2.2.3, 2.2.7, 34.1, 35.1, 82, 87.6-cı maddələrinə, “İnzibati icraat haqqında” Qanunun 67, 68, 89.2-ci maddələrinə, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsinin Plenumunun “M.Bağirovun şikayəti üzrə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Mülki işlər üzrə məhkəmə kollegiyasının 04 may 2007-ci il tarixli qərarının Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasına və qanunlarına uyğunluğunun yoxlanılmasına dair”

30 iyul 2008-ci il tarixli qərarına, Ali Məhkəmənin Plenumunun “İnzibati məhkəmə icraatında iddianın mümkünlüyünə dair” 10 aprel 2015-ci il tarixli 5 nömrəli qərarına əsaslanmışdır.

Həmin qənaətə gələn apellyasiya instansiyası məhkəməsi qeyd etmişdir ki, inzibati mühakimə icraatı qaydasında baxılan iddianın hüquqi cəhətdən yoxlanılması iki hissəyə ayrılır: 1) mümkünlük; 2) əsaslılıq. Mümkünlüyün yoxlanılması zamanı məhkəmə formal prosessual şərtləri araşdırdığı halda, iddianın əsaslı olub-olmamasının yoxlanılması çərçivəsində iddiaçının cavabdehə qarşı hər hansı bir maddi-hüquqi tələbinin olub-olmaması yoxlanılır. İddianın əsaslılığının araşdırılması üçün ilkin şərt iddianın mümkün olmasıdır. Mümkünlük şərtlərinin mövcudluğunu məhkəmə tərəflərin bunu tələb edib-etməməsindən asılı olmayaraq xidməti vəzifəsinə görə yoxlayır.

Belə bir yoxlamadan hərəkətlə, öhdəliyin icrası haqqında iddianın mümkün sayılması üçün: 1. Mübahisə inzibati məhkəmələrin səlahiyyətinə aid olmalı; 2. İddianın məqsədi inzibati orqan tərəfindən inzibati aktın qəbul edilməsi ilə əlaqədar olmayan əlverişli faktiki xarakterli hərəkətlərin edilməsi, yaxud inzibati orqanlar tərəfindən ümumi hüquqi öhdəliklərin pozulması nəticəsində vurulmuş ziyana görə kompensasiyanın ödənilməsi ilə bağlı olmalı; 3. İddia qaldırılmazdan əvvəl inzibati orqana ərizə ilə müraciət edilməli; 4. İddiaçının hüquqlarının pozulması əsaslandırılmalıdır (İnzibati Prosessual Məcəllənin 2.2.3, 34.1, 35.1-ci maddələri).

Həmçinin apellyasiya instansiyası məhkəməsi qeyd etmişdir ki, inzibati mübahisələrin həlli ilə bağlı əmlak tələbinə, habelə inzibati orqanların qanunsuz qərarları (inzibati aktları) və ya hərəkətləri (hərəkətsizliyi) nəticəsində vurulmuş ziyana görə kompensasiyanın ödənilməsi tələbinə dair iddia (İnzibati Prosessual Məcəllənin 2.2.7-ci maddəsi); öhdəliyinin icrası haqqında iddianın xüsusi forması sayıldığından, sadalanan tələblər bu iddia növü üçün də eynilik təşkil edir.

İddiaçı hazırkı iddia ilə ona məxsus olan, lakin iradəsinə zidd olaraq sökülmüş əmlakın (köşkün) əvəzinə yenisinin verilməsini cavabdehdən tələb edir.

“İnzibati icraat haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 67 və 68-ci maddələrində maraqlı şəxsə vurulmuş maddi ziyana görə ona kompensasiya ödənilməsi nəzərdə tutulmuşdur ki, kompensasiya maraqlı şəxsin

müraciətinə əsasən və həmin şəxsə vurulmuş real ziyanın həcminə mütənəsb olaraq ödənilir.

Həmin Qanunun 89.2-ci maddəsinə əsasən isə maraqlı şəxs kompensasiyanın ödənilməsindən imtina olunması haqqında inzibati orqanın qərarından müvafiq məhkəməyə şikayət verə bilər.

Qeyd olunan normaların təhlili göstərir ki, qanunverici inzibati orqanların qanunsuz qərarları və ya hərəkətləri nəticəsində vurulmuş ziyana görə kompensasiya dedikdə, zərərin naturada əvəz edilməsini nəzərdə tutmamış, bu məqsədlə də ödənilmə ifadəsindən istifadə etmişdir.

Eyni zamanda apellyasiya instansiyası məhkəməsi qeyd etmişdir ki, iddiaçı mübahisə predmeti ilə bağlı cavabdehə qarşı öz hərəkətlərinə hüquqi ixtiyar, ondan tələb hüququ və müdafiə hüququ kimi üç elementin məcmusundan ibarət olan subyektiv hüquqa malik olmadığından, onun hazırkı tələbə dair iddiası mümkün sayıla bilməz.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsinin 30 noyabr 2017-ci il tarixli qərarı ilə razılaşmayan iddiaçı S.İbrahimov həmin qərardaddan verdiyi kasasiya şikayətində göstərmişdir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin 30 noyabr 2017-ci il tarixli qərarı qanunsuz və əsassızdır.

Məhkəmə kollegiyası apellyasiya instansiyası məhkəməsinin hazırkı iş üzrə gəldiyi yuxarıda göstərilmiş nəticə ilə razılaşmayaraq ilk öncə qeyd etməyi zəruri hesab etmişdir ki, Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, F.Ağayev küçəsi, 2 ünvanında ümumi faydalı sahəsi 9,4 kv.metr olan köşkün vaxtı ilə mövcud olması və həmin köşkün iddiaçı S.İbrahimovun faktiki sahibliyində və istifadəsində olması işin təkzib olunmaz halıdır.

İşin digər təkzib olunmaz halı isə ondan ibarətdir ki, “Bakı metropoliteninin 2011-2015-ci illərdə inkişafına dair Dövlət Proqramı”nın həyata keçirilməsi üçün tərtib edilmiş tədbirlər planına əsasən sözügedən köşk sökülmüşdür.

Beləliklə, iddiaçı S.İbrahimovun faktiki sahibliyində və istifadəsində köşk olmuş, lakin sonradan həmin köşk iddiaçının iradəsinə zidd olaraq sökülmüşdür.

İşin sözügedən halları hətta cavabdeh tərəfindən şübhə altına alınmadığı və mübahisələndirilmədiyi halda, apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən “İddiaçı mübahisə predmeti ilə bağlı cavabdehə qarşı öz hərəkətlərinə hüquqi ixtiyar, ondan tələb hüququ və müdafiə hüququ kimi üç elementin məcmusundan ibarət olan subyektiv hüquqa malik olmadığından, onun hazırkı tələbə dair iddiası

mümkün sayıla bilməz” nəticəsinə gəlməsi qanuna uyğun deyildir.

Belə ki, iddiaçı S.İbrahimovun hazırkı iddianın irəli sürülməsi üçün subyektiv hüquqa malik olması bariz şəkildə iş materialları ilə təsdiq olunur.

Digər tərəfdən, məhkəmə kollegiyası apellyasiya instansiyası məhkəməsinin kompensasiya almaq anlayışını dar çərçivəyə salıb, onu yalnız pul şəklində ödənilən məbləğ kimi qələmə verməsini yanlış hesab etmişdir.

Belə ki, kompensasiya sözü daha geniş məfhum olmaqla, nəyisə nə iləsə əvəz edilməsini, yəni, bir əşyanı götürməklə onun digər əşya ilə əvəz edilməsini də ehtiva edir.

Bu baxımdan məhkəmə kollegiyası apellyasiya instansiyası məhkəməsinin İnzibati

Prosessual Məcəllənin 2.2.7-ci maddəsinin birtərəfli şərh edilməsini əsaslı saymır.

Belə ki, şəxsin əmlak hüquqları pozulduğu halda, kompensasiyanın hansı şəkildə tələb etməsi məhdudlaşdırıla bilməz, çünki bu onun hüququdur.

Bütün yuxarıda göstərilənlərə əsasən məhkəmə kollegiyası kasasiya şikayətinin qismən təmin edilməsi, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin 30 noyabr 2017-ci il tarixli qərarının ləğv edilməsi, işin işə mahiyyəti üzrə baxılması üçün apellyasiya instansiyası məhkəməsinə göndərilməsi və kasasiya şikayətinin qalan hissədə təmin edilməməsi haqqında qərar qəbul etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 882.4-cü maddəsi blanket xarakterli norma olmaqla mövcud borcun etirafı haqqında müqaviləyə dair münasibətləri tənzimləyən həmin Məcəllənin 882.1 və 882.2-ci maddələrinin müddələrinin öhdəliyi öz üzərinə götürmək haqqında müqavilələrə də eyni qaydada şamil edilməsini nəzərdə tutur.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Mülki Kollegiyası tərəfindən baxılmış mülki işin materiallarından görünür ki, iddiaçı Mehman Quliyev cavabdeh Kazım Qafarova qarşı pul tələbinə dair iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət edərək cavabdehdən iddiaçının xeyrinə 20.000 ABŞ dolları məbləğində pulun tutulması barədə qətnamə çıxarılmasını xahiş etmişdir.

Sonradan iddiaçı Mehman Quliyev iddia ərizəsinə əlavə ilə məhkəməyə müraciət edərək cavabdehdən iddiaçının xeyrinə 20.000 ABŞ dolları məbləğində borcun və onun gecikdirilməsi səbəbindən vurulmuş 5.000 ABŞ dolları məbləğində zərərin əvəzinin tutulması barədə qətnamə çıxarılmasını xahiş etmişdir.

Eyni zamanda cavabdeh Kazım Qafarov Mehman Quliyevə qarşı müqavilənin etibarsız hesab olunması tələbinə dair qarşılıqlı iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət edərək tərəflər arasında bağlanmış 11 noyabr 2015-ci il tarixli müqavilənin etibarsız hesab olunması haqqında qətnamə çıxarılmasını xahiş etmişdir.

Şirvan şəhər məhkəməsinin 13 fevral 2017-ci il tarixli qətnaməsi ilə iddiaçı Quliyev Mehman Vəli oğlunun cavabdeh Qafarov Kazım Qulu oğluna qarşı pul tələbinə dair iddiası qismən təmin

edilmiş, cavabdeh Qafarov Kazım Qulu oğlundan 21.000 ABŞ dolları məbləğində qətnamənin icra olunduğu günə olan Azərbaycan Respublikası manatının Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının müəyyən etdiyi məzənnəsi ilə hesablanmaqla pulun alınaraq iddiaçı Quliyev Mehman Vəli oğluna verilməsi qət edilmiş, iddia tələbi qalan hissədə təmin edilməmiş, cavabdeh Qafarov Kazım Qulu oğlunun iddiaçı Quliyev Mehman Vəli oğluna qarşı 11 noyabr 2015-ci il tarixli müqavilənin etibarsız hesab edilməsinə dair qarşılıqlı iddia tələbi təmin edilməmişdir.

Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 07 iyun 2017-ci il tarixli qətnaməsi ilə Şirvan şəhər məhkəməsinin 13 fevral 2017-ci il tarixli qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 26 oktyabr 2017-ci il tarixli qərarı ilə Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 07 iyun 2017-ci il tarixli qətnaməsi ləğv edilmiş, iş yenidən baxılması üçün həmin məhkəməyə göndərilmişdir.

Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 06 mart 2018-ci il tarixli qətnaməsi ilə Şirvan şəhər məhkəməsinin 13 fevral 2017-ci il tarixli qətnaməsi ləğv edilmiş, iş üzrə yeni

qətnamə qəbul edilmiş, ilkin iddia tələbi təmin edilməmiş, Qafarov Kazım Qulu oğlunun Quliyev Mehman Vəli oğluna qarşı 11 noyabr 2015-ci il tarixli müqavilənin etibarsız hesab edilməsi tələbinə dair qarşılıqlı iddia tələbi təmin edilmiş, M.Quliyev ilə K.Qafarov arasında Şirvan şəhər 2 saylı Dövlət Notariat Kontorunda bağlanmış reyestrədə 3M-444 nömrə ilə qeyd edilmiş 11 noyabr 2015-ci il borcun etirafı barədə müqavilə etibarsız hesab edilmişdir.

Həmin qətnamədən iddiaçı kassasiya şikayəti vermişdir.

Kassasiya kollegiyası izahatları dinləyib, kassasiya şikayətinin dəlillərini araşdıraraq hesab etmişdir ki, aşağıdakı əsaslara görə kassasiya şikayəti təmin edilməklə apellyasiya məhkəməsinin qətnaməsi ləğv olunmalı, ilk iddia qismən təmin edilməli, Qafarov Kazım Qulu oğlundan 20.000 ABŞ dollarının qərar icra olduğu vaxt manatla məzənnəsi alınaraq Quliyev Mehman Vəli oğluna verilməli, Qafarov Kazım Qulu oğlunun Quliyev Mehman Vəli oğluna qarşı 11 noyabr 2015-ci il tarixli müqavilənin etibarsız hesab edilməsi tələbinə dair qarşılıqlı iddia tələbi isə rədd edilməlidir.

İşin mübahisəsiz hallarından aydın olur ki, cavabdeh Kazım Qafarovun oğlu - mübahisə predmeti barəsində müstəqil tələb irəli sürməyənin üçün şəxs Qulu Qafarov -iddiaçı Mehman Quliyevə məxsus mağazada işləmiş, təxminən 20.000 manat həcmində malları niyə satmış, pullarını isə toplaya bilməmişdir. Mehman Quliyev bu faktla bağlı Şirvan şəhər Polis Şöbəsinə şikayət ərizəsi ilə müraciət etmişdir. Aparılmış araşdırma zamanı Qulu Qafarovun 20.000 manat həcmində malları niyə satması, pullarını isə toplaya bilməməsi öz təsdiqini tapmışdır. Eyni zamanda, Qulu Qafarovun atası cavabdeh Kazım Qafarovla ilk iddiaçı Mehman Quliyev arasında 11 noyabr 2015-ci il tarixdə 20.000 manat məbləğində borcun etirafı haqqında mücərrəd müqavilə bağlanmışdır. Tərəflərin qarşılıqlı razılığı ilə tərtib edilmiş sənəddə Kazım Qafarov Mehman Quliyevə 21.000 manat deyil, 21.000 ABŞ dolları məbləğində borcu olduğunu bildirmişdir. 13 noyabr 2015-ci il tarixdə K.Qafarov həmin borcdan 1.000 ABŞ dolları məbləğində pulu M. Quliyevə qaytarmışdır. Cinayət işinin başlanmasının rədd edilməsi haqqında 16 noyabr 2015-ci il tarixli qərarla Qulu Qafarov barəsində toplanmış material üzrə əməlində cinayət tərkibi olmadığından cinayət işinin başlanılması rədd olunmuş, M.Quliyevə

mülki qaydada məhkəməyə müraciət etmək hüququ izah edilmişdir.

Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyası qəbul etdiyi qətnaməni onunla əsaslandırılmışdır ki, hər iki tərəf, onlar arasında borc münasibətlərinin olmamasını qəbul edir. Digər tərəfdən, cavabdeh K.Qafarov əlavə olaraq bildirmişdir ki, mübahisələndirilən müqavilənin bağlanmasının səbəbi M.Quliyevin onun oğlu Qulu Qafarov barəsində polisə şikayət etməsi olmuşdur, başqa sözlə, K.Qafarov həmin müqaviləni bağlamağa məcbur olmuşdur. Buna görə də, apellyasiya instansiyası məhkəməsi hesab etmişdir ki, bir tərəfdən, mübahisələndirilən əqd təzyiq (oğluna qarşı olan şikayət) altınada bağlanmış əqddir, digər tərəfdən isə, M.Quliyevə vurulmuş zərərin (mağazadakı malların niyə verilməsi) qaytarılmasını təmin etmək məqsədilə bağlanmış yalan əqddir.

Məhkəmə kollegiyası apellyasiya instansiyası məhkəməsinin gəldiyi bu nəticəni əsaslı saymamış və belə qənaətə gəlmişdir ki, işin ədalətli həlli üçün ilk növbədə 11 noyabr 2015-ci il tarixli müqavilənin təbiəti müəyyən olunmalı və həmin müqavilənin hədə təsiri altında bağlanıb-bağlanmadığına hüquqi qiymət verilməlidir.

Məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, 11 noyabr 2015-ci il tarixli müqavilədəki ifadələr (1.1-ci bənd) ilk baxışda mövcud borcun etirafı haqqında müqavilə təəssüratı yaratsa da, burada başqasının öhdəliyini öz üzərinə götürmək haqqında müqavilədən söhbət gədir.

Belə ki, Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin (bundan sonra – MM-nin) 882.1-ci maddəsinin (mövcud borcun etirafı haqqında mücərrəd müqavilənin) yalnız o halda qüvvəsi vardır ki, borc öhdəliyi yazılı şəkildə və mövcudluğu etiraf edilən borcun əsaslandırılması üçün müəyyənləşdirilmiş forma üzrə verilsin. Əgər mövcudluğu etiraf edilmiş öhdəlik münasibətlərinin yaranması üçün ayrı forma nəzərdə tutulubsa, etiraf üçün də belə forma tələb edilir. Bu ifadələrdən aydın olduğu kimi, mövcud borcun etirafı haqqında müqavilənin həmin müqavilənin bağlanmasına qədər aralarında hər hansı səbəbdən öhdəlik münasibətləri yaranmış şəxslər arasında bağlanmasından söhbət gədir.

Təsadüfi deyildir ki, MM-nin 882.4-cü maddəsində "Bu Məcəllənin 882.1-882.3-cü maddələri öhdəliyin icrasının qəbul edilməsini, həm də bu barədə vədin öhdəliyə əsas verən şəkildə qəbul edilməsini nəzərdə tutan hər bir müqaviləyə (öhdəliyi öz üzərinə götürmək

haqqında müqaviləyə) müvafiq surətdə tətbiq edilir" ifadələri qeyd edilmişdir. Yəni, əgər aralarında əvvəllər öhdəlik münasibətləri yaranmış şəxslər arasında müqavilə bağlanırsa, onda mövcud borcun (öhdəliyin) etirafından söhbət gedir; əgər şəxs başqasına aid öhdəliyi öz üzərinə götürürsə, burada MM-in 882.4-cü maddəsində təsbit edilmiş öhdəliyi öz üzərinə götürmək haqqında müqavilə bağlanmış olur.

Nəzərə alınmalıdır ki, maddənin mətnində "borcun etirafı"-ndan söhbət getsə də, bunu, yalnız MM-nin 37-ci fəslində nəzərdə tutulmuş borc müqaviləsindən irəli gələn öhdəlik mənasında deyil, daha geniş mənada, yəni müqavilə, delikt, özgə işlərini tapşırıqsız aparma və ya əsassız varlanmadan irəli gələn öhdəlikləri əhatə edəcək şəkildə təfsir etmək lazımdır.

Yuxarıda da qeyd edildiyi kimi, M.Quliyev və K.Qafarov arasında 11 noyabr 2015-ci il tarixli müqavilənin bağlanmasına qədər sonuncunun birinci qarşısında 21.000 ABŞ dolları məbləğində öhdəliyinin olması müəyyən edilmir, əksinə, K. Qafarovun oğlu Q.Qafarovun borcuna görə bu müqaviləni bağladığı bəlli olur. Dolayısı ilə, 11 noyabr 2015-ci il tarixli müqavilə MM-in 882.4-cü maddəsi anlamında öhdəliyi öz üzərinə götürmək haqqında müqavilədir; MM-in 882.4-cü maddəsi isə həm də blanket xarakterlidir, yəni mövcud borcun etirafı haqqında müqaviləyə dair müddəaların öhdəliyi öz üzərinə götürmək haqqında müqaviləyə də eynilə şamil edilməsini nəzərdə tutur.

MM-nin 404.1-ci maddəsinə görə, müqavilə şərtlərini təfsir edərkən məhkəmə təkcə müqavilədəki söz və ifadələrin hərfi mənasını deyil, həm də tərəflərin iradə ifadəsinin həqiqi mənasını, bütövlükdə müqavilənin hərfi mənasının onun digər şərtləri və mənası ilə müqayisəsini nəzərə alır.

MM-nin 404.2-ci maddəsinə əsasən, bu zaman bütün müvafiq hallar, o cümlədən müqaviləyə qədərki danışıqlar və yazışmalar, tərəflərin qarşılıqlı münasibətlərində yaranmış praktika, işgüzar adətlər, tərəflərin sonrakı hərəkətləri nəzərə alınır.

İşə baxan apellyasiya instansiyası məhkəməsi isə, MM-nin 882.4-cü maddəsinə hazırkı mübahisəyə tətbiq etməklə 11 noyabr 2015-ci il tarixli müqavilənin hüquqi təbiətini düzgün müəyyən etmək əvəzinə növbəti maddi hüquq pozuntusuna yol verərək 11 noyabr 2015-ci il tarixli müqavilənin yalan əqd olması nəticəsinə gəlmişdir.

Halbuki MM-nin 340.2-ci ("Yalan əqd başqa əqdi pərdələmək məqsədi ilə bağlanan əqddir. Yalan əqd əhəmiyyətsizdir. Yalan əqdə onun mahiyyəti nəzərə alınmaqla, tərəflərin həmin əqdi bağlayarkən əslində nəzərdə tutduqları əqdə aid olan qaydalar tətbiq edilir.") maddəsindən də aydın olduğu kimi, yalan əqddən söhbət getməsi üçün bir neçə şərtin mövcudluğu tələb olunur: eyni tərəflər arasında iki fərqli əqdin (görsüntüdə bağlanmış olan əqd və həqiqətdə bağlanmış (pərdələnmiş) əqdin) bağlanması, tərəflərin hər ikisinin pərdələmək niyyəti ilə hərəkət etməsi. Hazırkı mübahisədə isə, bu şərtlər mövcud deyildir.

Məhkəmə kollegiyası, 11 noyabr 2015-ci il tarixli əqdin hədə təsiri altında bağlandığına dair apellyasiya məhkəməsinin gəldiyi nəticə ilə də razılaşmamışdır.

Belə ki, MM-nin 339.4-cü maddəsinin tələblərindən görünür ki, əqdi bağlayan şəxsi əqdi bağlamağa məcburetmə (zorakılıq və ya hədələmə) ona hüquq verir ki, zorakılığın üçüncü şəxs tərəfindən törədildiyi halda da əqdi mübahisələndirsin. Xaraktercə şəxsə təsir göstərə bilən və ona şəxsən özünü və ya əmlakını real təhlükə gözlədiyini təlqin edə bilən məcburetmə əqdin etibarsızlığına səbəb olur. Məcburetmənin xarakteri qiymətləndirilərkən şəxsin yaşı və cinsi, həyat şəraiti nəzərə alınır. Məcburetmə tərəflərdən birinin arvadına (ərinə), digər ailə üzvlərinə və ya yaxın qohumlarına qarşı yönəldildikdə də əqdin mübahisələndirilməsinə əsas verir. Məcburetmənin məqsədi ilə vasitələrinin bir-birinə uyğun gəlmədiyini hallardan başqa, nə qanuna zidd məqsədlərlə, nə də qanuna zidd vasitələr tətbiq edilməklə həyata keçirilməyən hərəkətlər məcburetmə sayılır.

Bu normanın məzmunundan göründüyü kimi, hər hansı əqdin MM-nin 339.4-cü maddəsinə rəhbər tutmaqla mübahisələndirilməsi üçün aşağıdakı əsaslar mövcud olmalıdır: əqdin qarşı tərəfini hədələməklə və ya zorakılıqla əqdin bağlanmasına yönəlmiş bir davranış; məcburetmənin (zorakılıq və ya hədələmənin) əsaslı olması, yəni əqdin digər tərəfində özünün və ya yaxınlarının həyatlarına, şəxsiyyətlərinə, namuslarına və yaxud əmlaklarına yönəlmiş ağır və dərhal reallaşacaq bir təhlükənin mövcudluğu qənaətini oyandırması; məcburetmənin hüquqa zidd olması.

Hazırkı mübahisə üzrə isə, bu şərtlərdən heç biri mövcud deyildir. Çünki apellyasiya məhkəməsi MM-nin 339.4-cü maddəsinə tətbiq

edərkən nəzərə almamışdır ki, məcburetmanın (hədələmənin) M.Quliyevin K.Qafarovun oğlu Q.Qafarovu tutduracağı şəkildə özünü göstərməsi özlüyündə M.Quliyevin iradəsindən kənar məsələ olduğundan hər hansı hədələməni və ya məcburetmanı ehtiva edə bilməz.

Bundan başqa məcburetmə ilə bağlanmış əqdlərdə, məcburetmə əqdin bağlanmasına qədər mövcud olur və məhz müvafiq əqdi bağlamaq üçün məcburetmə tətbiq edən şəxsin istədiyi əqdin bağlanması ilə nəticələnir.

İş materiallarından aydın olur ki, M.Quliyev polis orqanına şikayət ərizəsi ilə 6 noyabr 2015-ci il tarixdə, yəni mübahisələndirilən əqdin bağlanmasından 5 gün əvvəl müraciət etmişdir; polis araşdırması zamanı isə, Q.Qafarovun öhdəliyinin mövcudluğu öz təsdiqini tapmış və K.Qafarov oğluna aid öhdəliyi 11 noyabr 2015-ci il tarixli müqavilə əsasında üzərinə götürmüşdür. Belə olan halda, apellyasiya məhkəməsinin məcburetmə olaraq qəbul etdiyi hədələmə hərəkətinin (yəni hüquq mühafizə orqanına şikayət) edilməsindən sonra, bu hədənin reallaşmaması üçün 11 noyabr 2015-ci il tarixli müqavilənin bağlanmış olmasını əsas tutmaq mümkün deyildir.

İkincisi, nəzərə alınmalıdır ki, 11 noyabr 2015-ci il tarixli müqavilə polis araşdırmasının gedişində bağlanmışdır. M.Quliyevin şikayət ərizəsi ilə müraciətindən sonra qüvvədə olan qanunvericiliyə uyğun olaraq polis orqanı tərəfindən müvafiq araşdırma hərəkətləri edilmişdir. Bu mərhələdə, yəni Q.Qafarovun əməlində cinayət tərkibinin olub-olmamasına hüquqi qiymət verilməsi və müvafiq qərarların qəbulu artıq hüquq mühafizə orqanının səlahiyyətinə aid olmaqla M.Quliyevin buna müdaxilə etmə imkanı mövcud deyildi.

Bununla yanaşı M.Quliyev polis orqanlarına şikayət etməklə 11 noyabr 2015-ci il tarixli müqavilənin bağlanmasına nail olmuş olsaydı belə, hər hansı məcburetmədən söhbət gedə

bilməzdi. Çünki maddədə açıq şəkildə ifadə edildiyi kimi, "nə qanuna zidd məqsədlərlə, nə də qanuna zidd vasitələr tətbiq edilməklə həyata keçirilməyən hərəkətlər məcburetmə sayılmır". Başqa sözlə, mağazadakı malların Q.Qafarov tərəfindən heç bir əsas olmadan nisyə olaraq satılması nəticəsində M.Quliyevə 20.000 manat məbləğində zərərin vurulması faktı ilə bağlı hüquq mühafizə orqanına müraciət edəcəyini Q.Qafarov və onun atası K.Qafarova bildirməsinin qanuna zidd olmasını demək mümkün deyildir.

Digər tərəfdən, K.Qafarovun 11 noyabr 2015-ci il tarixli müqavilənin bağlanmasından sonrakı davranışları və bu əqdin məcburetmə ilə bağlandığına dair hazırda irəli sürdüyü dəlili arasında da ziddiyyət vardır.

Belə ki, K.Qafarov müqavilənin bağlanmasından 2 gün sonra, yəni 13 noyabr 2015-ci ildə öhdəliyinin bir hissəsini icra etməklə M.Quliyevə 1.000 ABŞ dolları məbləğində pul ödəmişdir. Əgər K.Qafarov sözügedən əqdi bağlamağa məcbur edilmişdisə, onda hər hansı ödəniş həyata keçirmədən onu mübahisələndirməli idi. Eyni zamanda, nəzərə alınmalıdır ki, K.Qafarov yalnız 11 yanvar 2017-ci il tarixdə, yəni M.Quliyevin ona qarşı pul tələbinə dair iddia ərizəsi ilə 8 dekabr 2016-cı il tarixdə məhkəməyə müraciət etməsindən sonra məhkəmədə iddia qaldırmışdır.

Şərh edilənlərə əsasən məhkəmə kollegiyası iş üzrə qəbul etdiyi yekun qərarında belə nəticəyə gəlmişdir ki, 11 noyabr 2015-ci il tarixli müqavilə ilə oğlu Qulu Qafarovun iddiaçı Mehman Quliyevə aid 21.000 ABŞ dolları məbləğində pul öhdəliyini öz üzərinə götürməklə həmin pulu bir il ərzində hissə-hissə qaytaracağını qəbul edən (müqavilənin 3.1-ci bəndi) K.Qafarovdan M.Quliyevin xeyrinə 20.000 ABŞ dolları məbləğində pul vəsaiti tutulmalı, 11 noyabr 2015-ci il tarixli müqavilənin etibarsızlığına dair qarşılıqlı iddia isə rədd edilməlidir.

*CİNAYƏT İŞLƏRİ ÜZRƏ
MƏHKƏMƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN*

Digər şəxsin xahişi ilə və ya sonuncu ilə birlikdə satış məqsədi olmadan narkotik vasitə almış təqsirkarın əməli narkotiki satanla qabaqcadan əlbir olma, habelə narkotik vasitə satma kimi deyil, satış məqsədi olmadan narkotik vasitəni əldə etmə kimi qiymətləndirilməlidir.

Qusar Rayon Məhkəməsinin 18 iyul 2017-ci il tarixli hökmü ilə Kərimxanov Adil Məmmədnoğlu Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra mətdə CM-nin) 234.2-ci maddəsi ilə təqsirli bilinib 3 (üç) il 6 (altı) ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına və CM-in 46.2-ci maddəsinə əsasən əlavə cəza növü kimi 2 (iki) il müddətə dövlət və yerli özünüidarə orqanlarında rəhbər vəzifə tutma hüququndan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmiş, CM-nin 66.3-cü maddəsinə əsasən onun hazırkı iş üzrə şübhəli şəxs qismində tutularaq 08 aprel 2017-ci il tarixindən 10 aprel 2017-ci il tarixədək - 2 (iki) gün faktiki həbsdə saxlanma müddəti ona təyin olunmuş cəzanın müddətindən çıxılmaqla üzərində 3 (üç) il 5 (beş) ay 28 (iyirmi səkkiz) gün müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası saxlanılmış və CM-nin 70-ci maddəsinə əsasən 2 (iki) il sınaq müddəti müəyyən olunmaqla azadlıqdan məhrum etmə cəzasının şərti hesab edilmişdir.

Birinci instansiya məhkəməsinin hökmü ilə A.M.Kərimxanov CM-nin 234.2-ci maddəsi ilə ona görə təqsirli bilinib məhkum edilmişdir ki, o, 06 aprel 2017-ci il tarixdə saat 21 radələrində, tanışı - Qusar şəhəri N.Həbibov küçəsi 5-də yaşayan Saruxanov Elnur Malik oğlundan satış məqsədi ilə qanunsuz olaraq əldə etdiyi 0,576 qram narkotik vasitə olan qurudulmuş marixuanadan Qusar rayonu Samur qəsəbəsi ərazisində tanışı - Xaçmaz rayonu Mürşüd-oba kəndində yaşayan Həsənov Fədai Nəsrulla oğluna 1 ədəd kağız bükümdə dağılmamış qalmış 0,360 qramını 30 manat pula qanunsuz olaraq satmış və sonra Qusar RPŞ-nin əməkdaşları tərəfindən saxlanılmış, eyni zamanda onun əynindəki gödəkçənin cibindən kağız bükümdən dağılaraq cib tozları ilə birlikdə qarışmış təmiz çəkisi 0,216 qram olan qurudulmuş marixuana da aşkar edilərək götürülmüşdür.

Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının 06 fevral 2018-ci il tarixli hökmü ilə A.M.Kərimxanovun barəsindəki həmin hökm ləğv edilmiş və onun əməlində CM-nin 234.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayətin

tərkibi olmadığı üçün ona bəraət verilmiş, dövlət ittihamçısının apellyasiya protesti isə təmin edilməmişdir.

Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının 06 fevral 2018-ci il tarixli hökmündən dövlət ittihamçısı kassasiya protesti verərək həmin protesti onunla əsaslandırılmışdır ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi toplanmış sübutları düzgün - Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra mətdə CPM-nin) 143-146-cı maddələrinin tələblərinə müvafiq sirətdə tədqiq edib-qiymətləndirməmiş, əsassız olaraq A.Kərimxanovun Fədai Həsənova narkotik vasitəni verib müqabilində 30 manat pul almasını, narkotik vasitəni qanunsuz olaraq satma və bundan mənfəət götürmə kimi deyil, göstərdiyi xidmətin müqabilində F.Həsənov tərəfindən mükafatlandırma kimi qiymətləndirmiş, beləliklə də düzgün olmayaraq F.N.Həsənova verilmiş narkotik vasitənin miqdarının şəxsi istehlak miqdarında (5 qramdan az) olmasından çıxış edərək, Kərimxanovun əməlində cinayət tərkibinin olmaması haqqında nəticəyə gəlib ona bəraət vermişdir.

Dövlət ittihamçısı kassasiya protestində göstərilənləri CPM-nin 416.0.2 və 416.0.3-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş halları yaradan pozuntular kimi qiymətləndirərək, həmin əsaslarla Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının 06 fevral 2018-ci il tarixli hökmünün ləğv edilməsini, cinayət işinin apellyasiya məhkəməsində yeni məhkəmə baxışına təyin edilməsini xahiş etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyası dövlət ittihamçısının kassasiya protestini CPM-nin 419-cu maddəsinin tələbləri baxımından səlahiyyətlərinə aid olan kassasiya müraciəti kimi qiymətləndirərək və bu müraciətlə əlaqədar Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının 06 fevral 2018-ci il tarixli hökmünün qanuniliyini və əsaslılığını yoxlayıb araşdırmanın nəticələri olaraq aşağıdakıları qeyd etmişdir.

Cinayət məsuliyyətinin əsaslarından bəhs edən CM-nin 3-cü maddəsinə əsasən, yalnız bu Məcəllə ilə nəzərdə tutulmuş cinayət tərkibinin bütün əlamətlərinin mövcud olduğu əməlin (hərəkət və ya hərəkətsizliyin) törədilməsi cinayət məsuliyyəti yaradır.

CPM-nin 21-ci maddəsində təsbit olunmuş cinayət mühakimə icraatının təqsirsizlik prezumpsiyası prinsipi cinayətin törədilməsində təqsirləndirilən şəxsin təqsirinin cinayət-prosessual qanunun müəyyən etdiyi qaydada sübuta yetirildiyi halda onun təqsirli bilinməsinə yol verir.

CPM-in 21.2-ci maddəsinə görə, cinayət-prosessual qanunun nəzərdə tutduğu prosedur daxilində ittihamın sübuta yetirilməsində aradan qaldırılması mümkün olmayan şübhələr təqsirləndirilən şəxsin (şübhəli şəxsin) xeyrinə həll edilməlidir.

CPM-nin 42.1-ci maddəsində cinayət hadisəsinin olmaması, əməldə cinayət tərkibinin olmaması, şəxsin cinayətin törədilməsinə aidiyyətinin olmaması və təqsirliliyinin sübuta yetirilməməsi bəraətin əsasları kimi göstərilmişdir.

CPM-nin 139-cu maddəsi bu normada təsbit olunmuş digər hallarla yanaşı cinayət qanunu ilə nəzərdə tutulmuş əməldə cinayətin əlamətlərinin və əməlin törədilməsində şəxsin təqsirliliyinin sübutlara əsasən müəyyən edilməsini tələb edir.

Cinayət mühakimə icraatında sübutların qiymətləndirilməsi prinsipini nəzərdə tutan CPM-nin 33-cü maddəsində isə göstərilir ki, hakimlər cinayət mühakimə icraatının həyata keçirilməsində cinayət işi üzrə toplanmış sübutları Cinayət-Prosessual Məcəllənin tələblərinə əsasən qiymətləndirirlər. Cinayət mühakimə icraatı həyata keçirilərkən cinayət-prosessual qanunun 125, 144, 146-cı maddələrinin müddələrinin pozulması (CPM-nin 33.2-ci maddəsi), eləcə də sübutlara və sair materiallara qərəzli münasibət bəslənməsi, mövcud hüquqi prosedur daxilində tədqiq ediləndək sübut və digər materiallardan birinin digərinə nisbətdə çox və ya az əhəmiyyət verilməsi yolverilməzdir (CPM-nin 33.4-cü maddəsi).

CPM-nin 144-cü maddəsi cinayət-mühakimə icraatını aparan orqanlardan, o cümlədən məhkəmədən cinayət təqibi üzrə toplanılmış sübutları tam, hərtərəfli və obyektiv yoxlamağı tələb edir. Yoxlama zamanı toplanmış sübutlar təhlil olunur və bir-biri ilə müqayisə edilir, yeni sübutlar toplanır, əldə olunmuş

sübutların mənbəyinin mötəbərliyi müəyyənləşdirilir.

CPM-nin 145.1-ci maddəsinə əsasən, hər bir sübut mənsubiyyəti, mümkünlüyü, mötəbərliyi üzrə qiymətləndirilməlidir. Cinayət təqibi üzrə toplanılmış bütün sübutların məcmusuna isə ittihamın həlli üçün onların kifayət etməsinə əsasən qiymət verilməlidir.

İttihamın sübut olunmasında yaranan şübhələri digər sübutlarla aradan qaldırmaq mümkün olmadıqda, onlar şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxsin xeyrinə təfsir edilir (CPM-nin 145.3-cü maddəsi).

Cinayət təqibi üzrə toplanmış sübutların kifayət etməsi dedikdə, müəyyən edilməli hallar üzrə mümkün sübutların elə bir həcmi nəzərdə tutulur ki, onlar sübut etmə predmetinin müəyyən edilməsi üçün mötəbər və yekun nəticəyə gəlməyə imkan versin (CPM-nin 146.1-ci maddəsi).

CPM-nin 353.3.3-cü maddəsi isə məhkəmədən tələb edir ki, nəticəyə gəlməsi üçün əsaslandığı sübutları və ittihamın əsaslandırılması üçün gətirilmiş sübutların onun tərəfindən rədd edilməsinin motivlərini bəraət hökmünün təsviri-əsaslandırıcı hissəsində göstərsin.

Kassasiya protestində apellyasiya məhkəməsi tərəfindən yuxarıda təsvir edilən cinayət-prosessual qaydaların pozuntularına yol verildiyi iddia olunsada, apellyasiya baxışının, onun yekununda çıxarılmış bəraət hökmünün bu normalarla müqayisəsindən görünür ki, həmin iddianın əksinə olaraq məhkəmə sözügedən qaydaları pozmamış, baxılan cinayət işi üzrə məhkəmə baxışı qanuni prosedurlara, o cümlədən cinayət-mühakimə icraatının prinsiplərinə əməl olunmaqla aparılmış, məhkəmə tərəfindən cinayət prosesi tərəflərinin təqdim etdikləri hər hansı sübutun tədqiqindən əsassız imtina edilməmiş, sübutlar CPM-nin 144-cü maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq yoxlanılmış, hökm çıxarılarəkən yolverilməz sübutlardan istifadə olunmamış, araşdırılmış sübutlara isə CPM-nin 145-ci maddəsinin tələblərinə müvafiq olaraq qiymət verilmiş və Adil Kərimxanova bəraət verilməli olmasına dair yekun nəticə CPM-nin 146-cı maddəsinin tələbləri gözlənilməklə biri digərinə uyğun gələn sübutların məcmusu ilə əsaslandırılmışdır.

Belə ki, cinayət təqibi orqanı tərəfindən Adil Kərimxanov CM-nin 234.2-ci maddəsi ilə təqsirləndirildiyindən, CPM-nin 139-cu maddəsinə görə, həmin cinayət-hüquqi normanın dispozişiyasından irəli gələn, bu cinayət tərkibinin

yanarmasını şərtləndirən zəruri hallar, o cümlədən A.Kərimxanovun Elnur Saruxanovdan 0,576 qram narkotik vasitəni – qurudulmuş marixuananı məhz satış məqsədi ilə əldə edib daşması və həmin narkotik vasitədən 0,360 qramını Fə dai Həsənova satması hazırki işin sübut etmə predmetinə daxil olan mühüm xüsusatlardır və ittiham tərəfindən inandırıcı şəkildə sübuta yetirilməli idi.

Lakin, cinayət işinin materiallarından görünür ki, cinayət prosesində Adil Kərimxanovun narkotik vasitəni Elnur Saruxanovdan satış məqsədi ilə əldə etməsini, daşmasını və həmin narkotik vasitədən 0,360 qramını Fə dai Həsənova satmasını təsdiq edən sübutlar əldə edilməmişdir.

Əksinə - iş üzrə dindirilmiş şahid Həsənov Fə dai Nəsrulla oğlu Adil Kərimxanovun göstərdikləri ilə uyğunluq təşkil edən ifadə verməklə onu təsdiq etmişdir ki, A.Kərimxanov hazırki qərarın “İşin halları” bölməsində təsvir edilmiş hadisədə özünün (müstəqil) marağı olan subyekt rolunda olmamış, o, öz istehlakı üçün narkotik vasitə əldə etmək istədiyindən bu işə A.Kərimxanovu cəlb etmiş və Kərimxanov onun xahişinə uyğun hərəkət edərək narkotik vasitəni əldə etmiş və gətirib ona vermişdir.

İş üzrə dindirilmiş digər şahidlərin - Saruxanov Elnur Malik oğlunun, Abilov Zaur Qabil oğlunun, Məmmədyarov Elşan Əmir oğlunun, Zərbəliyev Etibar Əbubəkir oğlunun, Cavadov Ruslan Ənibala oğlunun, Mirzəliyev Bəhram Mirəli oğlunun, Cəlilov Adik Nurmət oğlunun ifadələri, eləcə də kassasiya protestində istinad olunan Fə dai Həsənovun Adil Kərimxanova pul verməsi xüsusatı ilə də həmin hal, yəni A.Kərimxanovun narkotik vasitəni əldə etmək istəyən Fə dai Həsənovun tərəfində onun mənafeyi üçün hərəkət etməsi təkzib edilməmişdir (apellyasiya instansiyası məhkəməsi müəyyən etmişdir ki, Fə dai Həsənov pulu A.Kərimxanova mükafat və yola sərf etdiyi vəsaitin əvəzi kimi vermişdir).

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun 4 mart 2011-ci il tarixli “Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və ya onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə dair cinayət işləri üzrə məhkəmə təcrübəsi haqqında” qərarının 11-ci bəndində isə izah olunmuşdur ki, sözügedən vəziyyətlərdə əməlin düzgün tövsifi üçün təqsirkar şəxsin narkotik vasitəni satanla və ya satış məqsədi olmadan əldə edənə qabaqcadan əlbir olmasının dəqiq müəyyən edilməsi, yəni təqsirkarın narkotik vasitəyə dair hərəkətləri kimin mənafeyinə (həmin maddələri satanın və ya

alanın) uyğun etməsinin, həmin maddələri satan şəxslə onların satışı barədə əvvəlcədən razılığa gəlib-gəlməməsinin, özünün bu maddələrin satışından mənfəət əldə edib-etməməsinin araşdırılması mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Plenumun hüquqi mövqeyinə görə belə razılığın və ya mənfəətin əldə edilməsi təsdiq edilmədiyi halda digər şəxsin xahişi ilə və ya sonuncu ilə birlikdə satış məqsədi olmadan narkotik vasitə almış təqsirkarın əməli narkotiki satanla qabaqcadan əlbir olma, habelə narkotik vasitə satma kimi deyil, satış məqsədi olmadan narkotik vasitə əldə etmə kimi qiymətləndirilməlidir.

Odur ki, məhkəmə kollegiyası dövlət ittihamçısının Adil Kərimxanovun Fə dai Həsənovun xahişi ilə hərəkət etməsi xüsusatına həsr olunmuş dəlilləri (kassasiya protestində Fə dai Həsənovun həmin xahişini ona narkotik vasitə satmaq təklifi kimi qiymətləndirməsi) ilə razılaşmamışdır.

Kassasiya protestində istinad edilən Fə dai Həsənovun narkotik vasitəni Adil Kərimxanovdan götürdükdən sonra ona pul verməsi xüsusatına gəldikdə, məhkəmə kollegiyası aşağıdakıları qeyd etmişdir.

İlk növbədə məhkəmə kollegiyası ona diqqəti cəlb etməyi lazım bilmişdir ki, narkotik vasitənin qanunsuz dövriyyəsinə şübhəli bilinən şəxsin əməlinə satış məqsədinin olub-olmamasının, onun narkotik vasitəni başqasına verməsinin narkotik vasitənin satışı kimi çıxış edib-etməməsinin müəyyənləşdirilməsi üçün şübhəlinin maddi mənfəət əldə etməsinin və yaxud belə mənfəət əldə etmək məqsədini güdüb-güdməməsinin həlledici əhəmiyyəti yoxdur.

Şəxs hər hansı bir maddi xarakterli əvəz əldə etmək məqsədi güdmədən də narkotik vasitəni başqa şəxsə verməklə yayırsa və yaxud yaymaq məqsədi ilə əldə edir, saxlayır və daşıyarsa – bu hallar (cinayət tərkibinin digər zəruri əlamətləri müəyyən olduğuna təqdirdə) müvafiq olaraq narkotik vasitəni satma və yaxud narkotik vasitəni satmaq məqsədi ilə əldə etmə, saxlama, daşıma kimi qiymətləndirilməlidir.

Bu səbəbdən məhkəmə kollegiyası qeyd olunan aspektdən deyil, narkotik vasitə ilə əlaqədar Adil Kərimxanovla Fə dai Həsənovun arasında yaranmış münasibətlərin həqiqi xarakterinin müəyyənləşdirilməsi zərurətindən çıxış edərək F.Həsənovun Adil Kərimxanova pul verməsi xüsusatını qiymətləndirmişdir.

Bununa əlaqədar məhkəmə kollegiyası vurğulamışdır ki, hazırki işdə olduğu, kimi bir

neçə şəxs əvəlcədən satış məqsədi güdmədən narkotik vasitənin əldə edilməsi barədə razılığa gəldikdə, bu razılığa və rolların bölüşdürülməsinə uyğun olaraq narkotik vasitəni qrupun üzvlərinin biri əldə etdikdə belə, həmin andan narkotik vasitə bütöv qrup, o cümlədən əldə edilmə hərəkətində bilavasitə iştirak etməyən qrupun üzvü tərəfindən də əldə edilmiş sayılır (bu zaman narkotik vasitənin bütöv qrupun və yaxud üzvlərdən birinin istifadəsi üçün nəzərdə tutulması əhəmiyyət kəsb etmir).

Ona görə də, narkotik vasitəni bilavasitə əldə etmiş qrupun üzvünün hadisənin sonrakı gedişində narkotik vasitəni gətirib (daşıyaraq) qrupun digər üzvünə (üzvlərinə) verməsi narkotik vasitənin qrupun həmin üzvü (üzvləri) tərəfindən əldə edilməsi, eynilə narkotik vasitənin onu bilavasitə əldə edən tərəfindən həmin şəxslərə satılması kimi qiymətləndirilə bilməz. Çünki, əks halda narkotik vasitəni artıq qrupun tərkibində olmaqla əldə etmiş şəxs (sahib) yenidən (ikinci dəfə), həm də hüquqi anlamda özü-özündən narkotik vasitəni əldə etmiş şəxs kimi qiymətləndirilməyi olacaqdır.

Bu səbəbdən də, narkotik vasitənin bilavasitə əldə edilməsində iştirak etməyən qrupun üzvünün narkotiki ona gətirib verən qrupun digər üzvünə (faktiki əldə edənə) hər hansı məbləğdə pul, başqa maddi neməti verməsi, cinayət-hüquqi məna kəsb etməyərək, qrupun üzvünün xidmətinin qiymətləndirilməsi, oynadığı rola görə mükafatlandırılması kimi çıxış edir və bütöv qrup tərəfindən narkotik vasitənin əldə edilməsi hadisəsini süni şəkildə parçalayıb narkotik vasitəni qrup adından əldə edərək digər üzvə çatdıranı – narkotik vasitəni satan kimi, narkotik vasitəni ondan götürən qrupun üzvünü isə narkotik vasitəni həmin şəxsdən əldə edən kimi qiymətləndirməyə əsas vermir.

Bu mülahizələrə söykənərək, məhkəmə kollegiyası dövlət ittihamçısının Fə dai Həsənovun

Adil Kərimxanova pul verməsi xüsusatının təfsiri üzrə mövqeyi (Adil Kərimxanova pulun verilməsi faktını onun narkotik vasitəni Fə dai Həsənova satmasına dəlalat edən hal kimi qiymətləndirməsi) ilə razılaşmamışdır.

Təsvir olunanlara görə, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin Adil Kərimxanovun narkotik vasitəni öz istehlakı üçün əldə edən Fə dai Həsənovun mənafeyi naminə hərəkət etməsindən, habelə Azərbaycan Respublikasının 2005-ci il 28 iyun tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş I Siyahıya əsasən A.Kərimxanovun əldə etdiyi narkotik vasitənin şəxsi istehlak miqdarından - 5 qram və ondan artıq olmamasından çıxış edərək, onun əməlinə CM-nin 234.2-ci maddəsi ilə məsuliyyətin yaranması üçün zəruri sayılan satış məqsədinin və narkotik vasitəni satmaq kimi xüsusatın, yəni istər həmin, istərsə də CM-nin 234.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayətin tərkibinin olmaması haqqında qənaətə gəlməsi və CPM-nin 42.1.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş həmin hala istinad edərək Adil Kərimxanova bəraət verməsi əsassız və qanunsuz nəticə kimi qiymətləndirilə bilməz.

Odur ki, məhkəmə kollegiyası baxılan işdə bəraət hökmünün ləğvinə səbəb ola biləcək Azərbaycan Respublikası CPM-in 416.0-cı maddəsində göstərilən hallardan hər hansı birini, o cümlədən kassasiya protestində qeyd edilən pozuntuları müəyyən etməmiş və bu səbəbdən həmin müraciətin təmin edilməsini mümkün saymamışdır.

Buna görə, məhkəmə kollegiyası kassasiya protestinin təmin edilməsinə dair dövlət ittihamçısının çıxışını dinləyib, şərh edilən əsaslara görə həmin protestin təmin edilməməsi, Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının Kərimxanov Adil Məmmədnebi oğlunun barəsində olan 06 fevral 2018-ci il tarixli hökmünün isə dəyişdirilmədən saxlanılması haqqında qərar qəbul etmişdir.

Qəsdən adam öldürmə cinayəti həm birbaşa, həm də dolay qəsdlə törədilə bildiyi halda, belə cinayəti törətməyə cəhd yalnız birbaşa qəsdlə həyata keçirilə bilər.

Şəki Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 14 noyabr 2017-ci il tarixli hökmü ilə Mahmudov Məhərrəm Yavər oğlu Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra mətnə CM-nin) 29,120.2.4-cü maddəsi ilə nəzərdə tutulan cinayət əməlini törətməkdə təqsirli bilinib cəzasını

ciddi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsində çəkməklə 14 (on dörd) il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmişdir ona görə ki, o, aralarında mütəmadi olaraq yaranmış ailə mübahisəsinə görə, yəni sonuncunun sərxoş vəziyyətdə evə gələrək döyməsi səbəbindən uzun

müddət ondan ayrı Ucar rayon Qaracallı kəndində atası Soltanov Alxan Alıhüseyn oğlunun evində yaşayan arvadı Mahmudova Şamama Alxan qızının yaşadığı ünvana dəfələrlə gedərək öz yaşadığı Ucar rayonunun Bağman kəndində yerləşən evlərinə qayıtmasını tələb etməsinə baxmayaraq, Şamama Mahmudova onun tərəfindən dəfələrlə döyülməsini, hazırda ata evində rahat yaşadığını və ata evində tərəvəz əkərək dolandığını əsas gətirərək, qayıtmaq istəmədiyini bildirmişdir. 04 may 2017-ci ildə, saat 09 radələrində arvadı Şamama Mahmudovanın faktiki yaşadığı Ucar rayonunun Qaracallı kəndində yerləşən yaşayış evinə gələrək yenə də ona oğlu Elsun Mahmudovla birlikdə Ucar rayonunun Bağman kəndində yerləşən evlərinə qayıtmasını tələb etsə də, Şamama Mahmudova ona uşağının həmin kənddə məktəbə getdiyini, kənddə işlədiyini və onunla yaşadıkları kəndə qayıda bilməyəcəklərini bildirməklə onun tələbini rədd etmişdir. Bu cavabdan sonra Məhərrəm Mahmudov özü ilə gətirdiyi təsərrüfat baltasını oğlu Elsun Mahmudova nümayiş etdirib onu və anasını ölümlə hədələmiş, bunları eşidən Şamama Mahmudova ona öz iradlarını bildirdikdə və yaranmış qarşılıqlı mübahisə zamanı Məhərrəm Mahmudov daha da aqressivləşərək Şamama Mahmudovanı qəsdən öldürmək niyyəti ilə özü ilə gətirdiyi və təsərrüfatda istifadə etdiyi baltanı götürüb yaşayış evinin ikinci mərtəbəsində yerləşən eyvana qalxaraq, Şamama Mahmudovanın yanına gəlmişdir. Bunu görən qayını Soltanov Musa Alxan oğlu onun Şamama Mahmudovanı balta ilə vuracağından ehtiyatlanıb, baltanı onun əlindən alıb eyvandan yerə atmışdır. Mübahisə zamanı Məhərrəm Mahmudov Şamama Mahmudovanın evə qayıtmamasını digər səbəblərlə bağlamasının bəhanə olduğunu, əsas səbəbin isə Ucar rayonunun Qaracallı kənd sakini Tahir İbrahimovla münasibətinin olması ilə əsaslandırmaqla həyəət düşmüş, yerə atılmış özünə məxsus təsərrüfat baltasını və tərəvəzlik əkilən sahəni dağıtmaq üçün tövlədə olan yabanı da götürüb tərəvəz əkilən sahəyə tərəf getmişdir. Şamama Mahmudova onun tərəfindən tərəvəzliyin dağıdılmasına mane olmaq məqsədi ilə arxasınca gedərək sözlə onu fikrindən yayındırmaq istədikdə, Məhərrəm Mahmudov Şamama Mahmudovanın üzərinə gələrək sol əlindəki yabanı sahəyə atmış, bu zaman onların ardınca gəlmiş azyaşlı oğlu Elsun Mahmudovun gözləri qarşısında, arvadına xüsusi əzab və iztirab verməsini dərk etdiyini bilərək, müstəsna dərəcədə

rəhmsiz və qəddarlıqla, yəni xüsusi amansızlıq nümayiş etdirərək, təsərrüfat baltası ilə Şamama Mahmudovaya zərbələr vurmuş, Şamama Mahmudova onun ardıcıl balta zərbələrinin qarşısını almaq üçün əlləri ilə ona aktiv müqavimət göstərməsinə baxmayaraq, öz cinayətkar əməlini davam etdirib Şamama Mahmudovanın əllərini kənara itələyib onun kürək nahiyəsinə, baltanın küt tərəfi ilə iki dəfə zərbə vuraraq sağlamlığa zərər vurmadiğı üçün dərəcəsi təyin edilməyən sol kürək nahiyəsinin qançırı xəsarəti yetirmişdir. Zərbənin təsirindən sonra Şamama Mahmudovanın dizi üstə çökməsinin onun həyat üçün vacib sayılan orqanına, yəni baş nahiyəsinə zərbə vurmaq üçün əlverişli şərait yaranmasından istifadə edib, öldürmək məqsədi ilə əlindəki baltanın kəsər hissəsi ilə Şamama Mahmudovanın başına bir dəfə vuraraq həyat üçün təhlükəli, sağlamlığa ağır zərər verməyə aid olan açıq kəllə beyin travması, başın tərə nahiyəsinin çapılmış yarası, tərə sümüyünün arxa kəllə çuxuruna keçən qəlpəli sınığı, kəllə əsasının sınığı xəsarətləri yetirmiş, Şamama Mahmudovanın burnundan qan açılması səbəbi ilə öldüyünü və öz məqsədinə çatdığını zənn edərək zərbələr vurmağı dayandırmış, lakin Şamama Mahmudova təcili tibbi yardım maşını ilə Ucar rayon mərkəzi xəstəxanasına çatdırılaraq ixtisaslı tibbi yardım göstərilərək həyatı xilas edildiyindən Məhərrəm Mahmudov bilavasitə öz iradəsindən asılı olmayan səbəblərə görə, cinayət əməlini başa çatdırma bilməməklə Şamama Mahmudovanı qısqanlıq zəminində xüsusi amansızlıqla qəsdən öldürməyə cəhd etmişdir.

Hökmdən məhkum M.Y.Mahmudov tərəfindən verilmiş apellyasiya şikayəti Şəki Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının 08 yanvar 2018-ci il tarixli qərarı ilə təmin edilməmiş və həmin hökm dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsinin bu qərarından məhkum M.Y.Mahmudov kassasiya şikayəti verərək həmin şikayətini onunla əsaslandırmışdır ki, məhkəmələr tərəfindən sübutlar düzgün tədqiq edilib qiymətləndirilməmiş, ailə münafişəsi zəminində ehtiyatsızlıqdan arvadı Şamama Mahmudovaya yetirdiyi xəsarətə görə o, əsassız olaraq xüsusi amansızlıqla Ş.Mahmudovanı qəsdən öldürməyə cəhd etməkdə - CM-nin 29,120.2.4-cü maddəsi ilə təqsirli bilinmişdir.

M.Y.Mahmudovun digər dəlili isə odur ki, cinayət prosesində onun konsitusion və prosesual

hüquqları pozulmuş, ona əməlinə müvafiq olmayan həddindən artıq ağır cəza təyin edilmişdir.

Məhkum M.Y.Mahmudov kassasiya şikayətində göstərilənlərə əsasən Şəki Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 08 yanvar 2018-ci il tarixli qərarının ləğv edilməsini və ya dəyişdirilməsini, yəni əməlinin ehtiyatsızlıqdan sağlamlığa zərər vurma kimi qiymətləndirilməsini və cəzasının yüngülləşdirilməsini xahiş etmişdir.

Kassasiya şikayətinin dəlilləri ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyası ilk növbədə onu qeyd etmişdir ki, cinayət məsuliyyətinin əsaslarından bəhs edən CM-nin 3-cü maddəsinə əsasən, yalnız bu Məcəllə ilə nəzərdə tutulmuş cinayət tərkibinin bütün əlamətlərinin mövcud olduğu əməlin (hərəkət və ya hərəkətsizliyin) törədilməsi cinayət məsuliyyəti yaradır.

Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra mətdə CPM-nin) 139-cu maddəsi bu normada təsbit olunmuş digər hallarla yanaşı cinayət hadisəsinin baş vermə faktının və hallarının, habelə cinayət qanunu ilə nəzərdə tutulmuş əməldə cinayətin əlamətlərinin sübutlara əsasən müəyyən edilməsini tələb edir.

Şəxsin əməlinə cinayət tərkibinin cəhətlərini təşkil edən zəruri əlamətlərin mövcud olub-olmaması barədə nəticəyə gəlmək üçün şəxsə isnad edilən əməlin Cinayət Məcəlləsinin Ümumi hissəsinin tələbləri nəzərə alınmaqla Xüsusi hissəsinin müvafiq maddəsinin dispozisiyası ilə müqayisə edilməsi tələb olunur.

Belə ki, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumunun "Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 244.1-ci maddəsinin şərh edilməsinə dair" 17 mart 2011-ci il tarixli qərarına görə, cinayətin tövsifi törədilən konkret cinayət əməlinin cəhətləri ilə cinayət hüquq normasının dispozisiyasında nəzərdə tutulan tərkib əlamətləri arasında uyğunluğu müəyyən etməklə, müvafiq prosessual sənəddə öz əksini tapan və cinayət-hüquqi nəticələrə səbəb olan əmələ verilən cinayət hüquqi qiymətdir.

Kassasiya şikayəti müəllifinin fikrincə, arvadı – zərərçəkmiş Şamama Mahmudovanı öldürmək niyyəti olmadığından, onun əməlinə CM-nin 29, 120.2.4-cü maddəsi düzgün şamil edilməmiş və əslində o, Şamama Mahmudovaya ailə münacişəsinin gedişində ehtiyatsızlıqdan xəsarətlər yetirdiyindən, onun əməli

ehtiyatsızlıqdan xəsarət yetirmə kimi qiymətləndirilməli idi.

Cinayət Məcəlləsinin mübahisələndirilən məsələyə həsr olunmuş normalarından çıxış etməklə hazırki işin materiallarına, bu materiallardan irəli gələn faktiki hallara baxdıqda, məhkumun onun əməlinə CM-nin 29,120.2.4-cü maddəsinin düzgün şamil edilmədiyini iddia etməkdə haqlı olduğu müəyyən edilir.

Belə ki, CM-nin 120.2.4-cü maddəsinin nəzərdə tutduğu cinayət bu maddənin dispozisiyasında (baxılan işin kontekstində) xüsusi amansızlıqla qəsdən adam öldürmə, yəni digər şəxsi qəsdən həyatdan məhrum etmə kimi təsbit edilmişdir.

CM-nin 29-cu maddəsinə görə, bilavasitə cinayət törətməyə yönəldilmiş qəsdən edilən əməl (hərəkət və ya hərəkətsizlik), şəxsin iradəsindən asılı olmayan səbəblərə görə başa çatdırılmamışdırsa, cinayət etməyə cəhd hesab olunur.

"Qəsdən adam öldürmə işləri üzrə məhkəmə təcrübəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun 12 dekabr 2002-ci il tarixli 3 sayılı Qərarının 2-ci bəndində izah olunur ki, qəsdən adam öldürmə cinayəti həm birbaşa, həm də dolaylı qəsdlə törədilə bildiyi halda, belə cinayəti törətməyə cəhd yalnız birbaşa qəsdlə həyata keçirilə bilər.

Birbaşa qəsdin tərifini təsbit edən CM-nin 25.2-ci maddəsinə görə isə, şəxs öz əməlinin (hərəkət və ya hərəkətsizliyinin) ictimai təhlükəli olduğunu dərk etmiş, onun ictimai təhlükəli nəticələrini qabaqcadan görmüş və bunları arzu etmişdirsə, bu halda cinayət birbaşa qəsdlə törədilmiş hesab olunur.

Məhərrəm Mahmudovun və ibtidai istintaqda şahid qismində dindirilmiş onun qaynatası Alxan Soltanovun ifadəsindən görünür ki, M.Mahmudovun 04 may 2017-ci ildə səhər vaxtı arvadı Şamama Mahmudovanın və oğlu Elsunun da qaldıqları qaynatasının Ucar rayonunun Qacallı kəndindəki evinə gedərkən baltanı özü ilə götürməsinin səbəbi o, omuşdur ki, Alxan Soltanov əvvəlcədən ona həyətdəki ağacları kəsmək lazım olduğunu demiş və ondan baltanı da özü ilə götürüb onlara gəlməsini tapşırılmışdır.

Məhərrəm Mahmudovun qaynatasının evinə gələrkən baltanı özü ilə gətirməsinin hər hansı bir kriminal, o cümlədən balta ilə arvadını öldürmək kimi niyyətdən irəli gəlmədiyini M.Mahmudovun və A.Soltanovun ifadələri ilə yanaşı, hadisə yerində olmuş digər şəxslərin, o cümlədən zərərçəkmiş

Şamama Mahmudovanın ifadəsindən də açıq-aydın görünür.

Belə ki, Şamama Mahmudovanın ifadələrinə görə, Məhərrəm Mahmudov 04 may 2017-ci ildə səhər vaxtı onun atasının Ucar rayonunun Qacallı kəndindəki evinə əlində balta ilə gəldikdən sonra əvvəlcə həyətdə oturub çay içmiş, ona qarşı baltadan isə ancaq oğlu Elsunun və onun özünün evə qayıtmaqdan imtina etmələrindən sonra yaranmış münaqişənin gedişində istifadə etmişdir.

Beləliklə, cinayət təqibi orqanının və onun ardınca məhkəmələrin Məhərrəm Mahmudovun Şamama Mahmudovanın da qaldığı qaynatasının evinə əlində balta ilə gəlməsini onun zərərçəkmiş şəxsi öldürmək niyyətini aşkarlayan hal kimi qiymətləndirmələri əsassız olmuşdur.

Bundan başqa, birinci instansiya məhkəməsində araşdırılmış sübutlardan görünür ki, Məhərrəm Mahmudov Şamama Mahmudovanı tərəvəz sahəsində azyaşlı övladları Elsun Mahmudovun gözləri qarşısında əvvəlcə baltanın küt hissəsi ilə kürək nahiyəsindən vurmuş, yalnız münaqişə qızıxdıqdan sonra bir dəfə baltanın kəsici tərəfi ilə başından vurmuş və bundan sonra heç kim ona mane olmadığı üçün əlavə zərbələr vurmaq imkanında olduğu halda, baltanı kənara atıb bir daha Ş.Mahmudovanı vurmamış, qayını Soltanov Musa Alxan oğlu tərəvəz sahəsinə gəldikdən və onu əli ilə vurduqdan sonra isə hadisə yerindən çıxıb həmin kənddə yaşayan Əhməd zadə Vüsal Əhməd oğlunun evinə getmişdir.

Bu faktları şahid Soltanov Musa Alxan oğlu da məhkəmədə dindirilərək təsdiq etmişdir.

Belə ki, Soltanov Musa Alxan oğlu ifadəsində göstərmişdir ki, o, hadisə yerinə gəldikdə, orada yerə yığılmış Şamama Mahmudovanı, Məhərrəm Mahmudovu və onların övladları Elsunu, yerdə isə atılmış baltanı görmüşdür. Həmin vaxt Məhərrəm Mahmudov yerində dayanıb Şamama Mahmudovaya baxmış və başqa hərəkətlər etməmişdir. O, Məhərrəm Mahmudovu üzündən əli ilə itələmiş, bundan sonra M.Mahmudov çıxıb getmişdir.

Məhkəmələr Məhərrəm Mahmudovun imkanı olduğu halda zərərçəkmiş Şamama Mahmudovaya onun yerə yığılmasından sonra balta ilə əlavə zərbələr vurmamasını Şamama Mahmudovanın öldüyünü güman etməsi ilə izah etsələr də, bu qiymətləndirmə həm M.Mahmudovun özünün, həm də şahid

Əhməd zadə Vüsal Əhməd oğlunun ifadəsi ilə təkzib olunur.

Belə ki, şahid Vüsal Əhməd zadə ifadəsində göstərmişdir ki, Məhərrəm Mahmudov 04 may 2017-ci ildə səhər vaxtı onun həyatı sahəsinə (əvvəlcədən razılaşdıqları kimi – oranı suvarmaq üçün) gəlmişdir. Bu vaxt kəndin yolu ilə təcili tibbi yardım maşının getdiyini görmüşlər. Həmin maşını gördükdə, Məhərrəm Mahmudov arvadını balta ilə vurduğunu, lakin onun ölüb-ölmədiyini bilmədiyini ona demişdir.

Təsvir olunanlardan, xüsusilə də Məhərrəm Mahmudovun şahid Vüsal Əhməd zadəyə balta ilə arvadını vurması nəticəsində sonuncunun ölməsini və yaxud həyatda qalmasını bilmədiyini deməsindən görünür ki, Məhərrəm Mahmudov zərərçəkmiş Şamama Mahmudovanı balta ilə başından vurarkən onun ölməsi kimi ictimai təhlükəli nəticənin də baş verə biləcəyini qabaqcadan görmüş, lakin hərəkətinin bununla, yoxsa Şamama Mahmudovanın yalnız xəsarət alıb həyatda qalması ilə nəticələncəyi onun üçün əhəmiyyətsiz olmuşdur. Çünki, o, Şamama Mahmudovanının ölüb-ölmədiyini bilmədiyini (yəni, şüurunda zərərçəkmişin həyatda olduğunu bir nəticə kimi istisna etmədiyini) halda baltanı kənara atmış, yəni qəsdən adam öldürmə cinayəti üçün tələb olunan ictimai təhlükə nəticə (onun baxışında) baş vermədiyini vəziyyətdə öz iradəsi ilə zorakılığını dayandırmışdır.

Bu o anlama gəlir ki, Məhərrəm Mahmudov Şamama Mahmudovanın ölməsini öz əməlinin mümkün ictimai təhlükəli nəticəsi kimi qabaqcadan görsə də, bunu arzu etməmiş, həmin ictimai təhlükəli nəticəyə münasibətdə onun dolaylı qəsdini mövcud olmuşdur.

M.Mahmudovun dolaylı qəsdlə hərəkət etməsi isə onun əməlinin adam öldürməyə cəhd kimi – CM-nin 29,120.2.4-cü maddəsi ilə tövsif edilməsini istisna edir.

Təqsirkarın əməlinin Cinayət Məcəlləsinin hansı maddəsi ilə tövsif edilməli olması məsələsinə gəldikdə, ilk növbədə Məhərrəm Mahmudovun zərərçəkmişə ehtiyatsızlıqdan xəsarətlər yetirməsi barədə iddiasının işin həqiqi halları ilə uzlaşmadığı üçün açıq-aşkar əsassız olduğu qeyd olunmalıdır.

Həmin hallar, xüsusilə də Məhərrəm Mahmudovun balta ilə Şamama Mahmudovanın həyatı əhəmiyyətli nahiyəsinə - başına zərbə endirməsi, onun həmin zərbə nəticəsində meydana gələn sağlamlığa ağırlıq zərər vuran xəsarətləri qəsdən yetirdiyini, bu hərəkətləri Şamama

Mahmudovanın azyaşlı övladı Elsun Mahmudovun gözləri qarşısında, yəni ona və zərərçəkmiş şəxsə iztirab verməklə icra etməsi isə qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurmanı xüsusi amansızlıqla törətdiyini göstərir.

Qeyd olunan əməl cinayət olaraq CM-nin 126.2.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuşdur.

Buna görə məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, Məhərrəm Mahmudovun cinayət əməlinin hüquqi tövsifi CM-nin 29,120.2.4-cü maddəsindən həmin Məcəllənin 126.2.3-cü maddəsinə dəyişdirilməli və ona bu maddə ilə CM-nin 58.3-cü maddəsinin tələblərinə əsasən – törətdiyi cinayətin xarakteri, ictimai təhlükəlilik dərəcəsi, şəxsiyyəti (o cümlədən, cəzanı yüngülləşdirən və ağırlaşdırın halların olmaması),

cəzanın onun islah olunmasına və ailəsinin həyat şəraitinə təsiri nəzərə alınmaqla azadlıqdan məhrum etmə növündə müvafiq cəza təyin edilməlidir.

Məhkəmə kollegiyasının qənaətinə görə, M.Mahmudova həmin cəzanı təyin etməklə də CM-nin 41.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş cəzanın məqsədlərinə çatmaq mümkündür.

Məhkumun əməlinin hüquqi tövsifi xüsusilə ağır cinayətdən ağır cinayətə dəyişdirildiyinə görə, məhkəmə kollegiyası CM-nin 56.1.2-ci maddəsinin tələbinə uyğun olaraq ona təyin olunmuş cəzaçəkmə müəssisəsinin növünün də ciddi rejimlidən ümumi rejimliyə dəyişdirilməsini qərara almışdır.

Cinayət işi üzrə toplanmış və məhkəmə iclaslarında tədqiq edilmiş sübutlar apellyasiya instansiyası məhkəməsinə yol hərəkəti qaydalarını pozmuş şəxsin sürücülük hüququna malik olması barədə nəticəyə gəlmək üçün əsas vermişdir.

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 17 may 2017-ci il tarixli hökmü ilə Abdullayev Elnur Lətif oğlu Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra mətnə CM-nin) 263-1.3-cü maddəsi ilə təqsirli bilinib 3 (üç) il müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə 6 (altı) il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmişdir.

Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 08 noyabr 2017-ci il tarixli qərarı ilə E.L.Abdullayevin müdafiəçisi vəkil Məmişov Bəylər Sahib oğlu tərəfindən verilmiş apellyasiya şikayəti qismən təmin edilərək, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 17 may 2017-ci il tarixli hökmü dəyişdirilmiş, E.L.Abdullayevin törətdiyi cinayət əməli CM-nin 263-1.3-cü maddəsindən CM-nin 263.2-ci maddəsinə tövsif edilmiş və ona həmin maddə əsasında 2 (iki) il 6 (altı) ay müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmə hüququndan məhrum edilməklə 5 (beş) il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası təyin edilmiş, məhkumun əsas cəzasını isə məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsində çəkməsi qərara alınmışdır.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarından dövlət ittihamçısı kassasiya protesti verərək həmin protestini onunla əsaslandırmışdır ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən sübutlar Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra mətnə

CPM-nin) 143-146-cı maddələrinin tələblərinin ziddinə olaraq tədqiq edilib-qiymətləndirilməmiş, məhkəmə düzgün olmayaraq Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin inzibati xəta ilə bağlı qəbul etdiyi qanunsuz və əsassız olan 15 avqust 2017-ci il tarixli qərarına istinad etməklə E.L.Abdullayevi yol nəqliyyat hadisəsi zamanı avtomobili idarə edərkən belə hüquqa malik olan şəxs kimi qiymətləndirmiş və işin həqiqi halları ilə uzlaşmayan bu xüsusatdan çıxış etməklə Elnur Abdullayevin cinayət əməlinin hüquqi tövsifini əsassız olaraq CM-nin 263-1.3-cü maddəsindən 263.2-ci maddəsinə dəyişdirmişdir.

Dövlət ittihamçısının qənaətinə görə, Bakı Apellyasiya Məhkəməsi 15 avqust 2017-ci il tarixli qərarı ilə, yəni artıq hazırkı cinayət işinə Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasında baxılan dövrdə (həm də inzibati xəta görə cərimənin 01 mart 2017-ci il tarixdə ödənilməsi faktına istinad etməklə) Elnur Abdullayevin barəsində Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətalər Məcəlləsinin (bundan sonra mətnə İXM-nin 313-2.2-ci) maddəsi ilə inzibati tənbehin tətbiq edilməsinə (nəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququnun 9 ay müddətə məhdudlaşdırılmasına) dair Səbail Rayon Məhkəməsinin 08 iyul 2015-ci il tarixli qərarını ləğv etməkdə haqlı olmamışdır.

Dövlət ittihamçısı kassasiya protestində göstərilənləri CPM-nin 416.0.2 və 416.0.15-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş halları yaradan

pozuntular kimi qiymətləndirərək, həmin əsaslarla Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 08 noyabr 2017-ci il tarixli qərarının ləğv edilməsini, cinayət işinin apellyasiya məhkəməsində yeni məhkəmə baxışına təyin edilməsini xahiş etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyası dövlət ittihamçısının kassasiya protestini CPM-nin 419-cu maddəsinin tələbləri baxımından səlahiyyətlərinə aid olan kassasiya müraciəti kimi görərək bu müraciətlə əlaqədar Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 08 noyabr 2017-ci il tarixli qərarının qanuniliyini və əsaslılığını yoxlayıb, araşdırmanın nəticələri olaraq aşağıdakıları qeyd etmişdir.

Cinayət məsuliyyətinin əsaslarına dair CM-nin 3-cü maddəsində təsbit olunmuşdur ki, yalnız həmin Məcəllə ilə nəzərdə tutulmuş cinayət tərkibinin bütün əlamətlərinin mövcud olduğu əməlin (hərəkət və ya hərəkətsizliyin) törədilməsi cinayət məsuliyyəti yaradır.

Bu normanın mənasına görə şəxsin əməlində konkret cinayət tərkibinin cəhətlərini təşkil edən zəruri əlamətlərin mövcud olub-olmaması barədə nəticəyə gəlmək üçün şəxsə isnad edilən əməlin Cinayət Məcəlləsinin Ümumi hissəsinin tələbləri nəzərə alınmaqla Xüsusi hissəsinin müvafiq maddəsinin dispozisiyası ilə müqayisə edilməsi tələb olunur.

Bu tələb Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsi Plenumunun “Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 244.1-ci maddəsinin şərh edilməsinə dair” 17 mart 2011-ci il tarixli Qərarının müddəalarından da irəli gəlir.

Belə ki, Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumunun həmin qərarına görə, cinayətin tövsifi törədilən konkret cinayət əməlinin cəhətləri ilə cinayət hüquq normasının dispozisiyasında nəzərdə tutulan tərkib əlamətləri arasında uyğunluğu müəyyən etməklə, müvafiq prosessual sənəddə öz əksini tapan və cinayət-hüquqi nəticələrə səbəb olan əmələ verilən cinayət hüquqi qiymətdir.

CPM-nin 139-cu maddəsi bu normada təsbit olunmuş digər hallarla yanaşı cinayət qanunu ilə nəzərdə tutulmuş əməldə cinayətin əlamətlərinin sübutlara əsasən müəyyən edilməsini tələb edir.

CPM-nin 145.1-ci maddəsinə əsasən “hər bir sübut mənsubiyyəti, mümkünlüyü, mötəbərliyi üzrə qiymətləndirilməlidir. Cinayət təqibi üzrə

toplanmış bütün sübutların məcmusuna isə ittihamın həlli üçün onların kifayət etməsinə əsasən qiymət verilməlidir”.

Cinayət təqibi üzrə toplanmış sübutların kifayət etməsi dedikdə isə, müəyyən edilməli hallar üzrə mümkün sübutların elə bir həcmi nəzərdə tutulur ki, onlar sübut etmə predmetinin (o cümlədən, əməldə cinayət tərkibinin əlamətlərinin olub-olmamasının) müəyyən edilməsi üçün mötəbər və yekun nəticəyə gəlməyə imkan versin (CPM-nin 146.1-ci maddəsi).

Məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin məhkəmələrdə tədqiq olunmuş sübutlara əsasən müəyyən etdiyi hallar gerçəkdən də Abdullayev Elnur Lətif oğlunun əməlini CM-nin 263-1.3-cü maddəsi ilə tövsif edilməsini istisna etməklə, həmin əməlin CM-nin 263.2-ci maddəsi ilə tövsifini labüd etmişdir.

Belə ki, baxılan aspektdə CM-nin həmin maddələrində nəzərdə tutulmuş avtomobili idarə edən şəxs tərəfindən ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş şəxsin ölümünə səbəb olmaqla yol hərəkəti qaydalarının pozulması cinayətlərini fərqləndirən cəhət birincinin (CM-nin 263-1.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayətin) nəqliyyat vasitəsinin idarə etmək hüququ olmayan şəxs tərəfindən törədilməsidir.

E.L.Abdullayev isə ifadələrində yol-nəqliyyat hadisəsini törətdiyi 07 noyabr 2016-cı il tarixdə sürücülük vəsiqəsi özündə olmaqla Səbail Rayon Məhkəməsinin 08 iyul 2015-ci il tarixli qərarı ilə 9 ay müddətə nəqliyyat vasitəsinin idarə etmək hüququndan məhrum olunduğunu, həmin qərara görə sürücülük vəsiqəsini təhvil verməli olduğunu bilmədiyini, bu qərarın çıxarılmasının 07 noyabr 2016-cı ildə yol nəqliyyat hadisəsinin baş verməsindən sonra ona məlum olduğunu göstərmişdir.

E.L.Abdullayevin ifadəsi ittiham tərəfinin təqdim etdiyi sübutlarla təkzib edilməmiş, əksinə bir sıra materiallarla onun verdiyi məlumatların doğru olduğu müəyyən edilmişdir.

Belə ki, E.L.Abdullayevin verdiyi məlumatlardan və sənədlərdən, o cümlədən “Bakı Taksi” MMC-nin direktorunun 14 mart 2017-ci il tarixli 372 nömrəli məktubundan görünür ki, Elnur Abdullayevin nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququnun məhdudlaşdırılması barədə onun “TX-4 London taksi” minik markalı avtomobilinin sürücüsü işlədiyi “Bakı-Taksi” MMC-yə də hər hansı məlumat verilməmiş, müəssisədə işlədiyi dövrdə E.Abdullayevin

sürücülük vəsiqəsi yoxlanılmaqla, xəttə çıxdığı vaxt, o cümlədən yol nəqliyyat hadisəsi baş verən gün ona taksini idarə etməyə icazə və yol vərəqəsi verilmişdir.

E.L.Abdullayevin nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququnun İXM-nin 313-2.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş inzibati xətanı törətməsinə (əvvəl təyin olunmuş inzibati cəriməni ödəməməsinə) görə 9 ay müddətə məhdudlaşdırılmasına dair Səbail Rayon Məhkəməsinin 08 iyul 2015-ci il tarixli qərarının təsviri-əsaslandırıcı hissəsində qeyd edilənlərə əsasən, həmin inzibati tənbehin tətbiq edilməsinə dair məhkəmə iclasının vaxtı və yeri barədə Elnur Abdullayev məlumatlandırılmış, lakin o, məhkəmə baxışının təxirə salınması barədə vəsatət qaldırmadan məhkəmə iclasına gəlməmişdir.

Elnur Abdullayevin inzibati xətaya baxılmasının vaxtı və yeri barədə məlumatlandırılıb-məlumatlandırılmamasının, eləcə də ona Səbail Rayon Məhkəməsinin 08 iyul 2015-ci il tarixli qərarının surətinin verilib-verilməməsinin araşdırılması üçün hazırkı cinayət işinə baxan Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsi tərəfindən göndərilmiş sorğuya cavab olaraq Səbail Rayon Məhkəməsinin hakimi 09 mart 2017-ci il tarixli 3(009)-252/2015 sayılı məktubu ilə bildirmişdir ki, qeyd edilən qərarın surəti 20 iyul 2015-ci ildə Abdullayev Elnur Lətif oğlunun yaşayış yeri hesab olunan ünvana - Bakı şəhəri, Abdulla Şaiq küçəsi, ev 3, mənzil 17-yə göndərilmiş, lakin E.Abdullayev həmin ünvanda yaşamadığından, qərarın surəti geri qaytarılmışdır (deməli, inzibati xətaya baxılmasının yeri və vaxtı barədə məlumatlandırılma da elə həmin ünvan üzrə həyata keçirilmişdir).

Lakin, cinayət işinin materiallarından – ittiham aktında göstərilən təqsirləndirilən şəxsi səciyyələndirən məlumatlardan, DİN-in Baş Əməliyyat və Statistik İnformasiya İdarəsinin məhkumluq barədə arayışından, hətta birinci instansiya məhkəməsinin hökmünün təsviri-əsaslandırıcı hissəsində göstərilənlərdən aydın olur ki, Elnur Abdullayev Yasamal Rayon Məhkəməsinin 29 iyun 2012-ci il tarixli hökmünə əsasən CM-nin 178.2.2, 178.2.4-cü maddələri ilə 4 il 6 ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilməsi ilə əlaqədar 16 noyabr 2011-ci ildən (həbsə alındığı tarixdən) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Əfv haqqında 17 mart 2016-cı il tarixli Fərmanına əsasən azad olunanadək, yəni o cümlədən, Səbail Rayon Məhkəməsi tərəfindən inzibati xətaya baxılması

haqqında onun yaşayış yeri hesab edilən ünvana məlumat göndəriləndə, Səbail Rayon Məhkəməsində 08 iyul 2015-ci tarixdə inzibati xətaya baxılmaqla onun nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququnun məhdudlaşdırılmasına dair qərar qəbul ediləndə, həmin qərarın surəti 20 iyul 2015-ci ildə yaşayış yeri hesab edilən ünvana göndəriləndə azadlıqdan məhrum etmə yerində cəza çəkmiş və bu səbəbdən yaşayış yerində olmamışdır.

Elnur Abdullayevə CM-nin 263-1.3-cü maddəsi ilə irəli sürülmüş ittihamdan və hökmdən görünür ki, E.Abdullayevin Səbail Rayon Məhkəməsinin 08 iyul 2015-ci il tarixli qərarı ilə tətbiq edilmiş 9 aylıq məhdudlaşdırmanın bitdiyi 08 aprel 2016-cı il tarixdən sonra da, o cümlədən yol nəqliyyat hadisəsinin baş verdiyi 07 noyabr 2016-cı ildə nəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququ olmayan şəxs kimi qiymətləndirilməsinə o hal səbəb olmuşdur ki, o, Səbail Rayon Məhkəməsinin 08 iyul 2015-ci il tarixli qərarından sonra sürücülük vəsiqəsini təqdim etməmiş və İXM-nin 153-cü maddəsinə müvafiq olaraq nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququnun məhdudlaşdırılmasının axımı sürücülük vəsiqəsi təqdim olunanadək dayandırılmışdır (yəni, məhdudlaşdırma 08 aprel 2016-cı ildə bitməyib, 07 noyabr 2016-cı ildə də öz qüvvəsini saxlamışdır).

Lakin, yuxarıda qeyd olunan halların fonunda, yəni Elnur Abdullayevin nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququnun məhdudlaşdırıldığını bilmədiyi (Səbail Rayon Məhkəməsinin 08 iyul 2015-ci il tarixli qərarından məlumatsız olduğu) vəziyyətdə onu həmin qərardan irəli gələn vəzifəni yerinə yetirməməkdə - sürücülük vəsiqəsini təqdim etməməkdə təqsirləndirmək və ona həmin vəzifənin yerinə yetirilməməsindən törəyən, İXM-nin 153-cü maddəsinin nəzərdə tutduğu nəticəni şamil etmək olmaz. Çünki, həmin vəzifənin yerinə yetirilməməsinə münasibətdə Elnur Abdullayevin nə birbaşa və yaxud dolayı qəsdli, hətta ehtiyatsızlığı belə müəyyən olunmamışdır.

Belə olan halda, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin Elnur Abdullayevin öz hərəkətlərinə (avtomobili idarə etmək hüququna) subyektiv münasibətindən çıxış edərək, onu nəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququ olan şəxs kimi qəbul etməsi və onun əməlinə CM-nin 263-1.3-cü maddəsinə deyil, CM-nin 263.2-ci maddəsinə şamil etməsi sübutlara, işin faktik

hallarına və cinayət qanununa əsaslanmayan nəticə kimi qiymətləndirilə bilməz.

Kassasiya protestində irəli sürülmüş Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin 15 avqust 2017-ci il tarixli qərarı ilə Səbail Rayon Məhkəməsinin 08 iyul 2015-ci il tarixli qərarının ləğv edilməsinin qanunsuz olması barədə dəlilə gədləkdə, məhkəmə kollegiyası bu dəlillə razılaşmamış və bu zaman ondan çıxış etmişdir ki, dövlət ittihamçısının inzibati xəta üzrə icraatda qəbul edilmiş həmin qərara verdiyi qiymət (qiymətləndirmənin düzgün və yaxud yanlış olub-olmamasından asılı olmayaraq), məhkəmə kollegiyasının Elnur Abdullayevin əməlinin CM-nin 263-1.3-cü maddəsi ilə deyil, həmin Məcəllənin 263.2-ci maddəsi ilə tövsif edilməli olmasına dair qənaətinə təsir göstərmir, çünki tövsifin bu cür olmasını şərtləndirən həlledici halları, yəni Elnur Abdullayevin yol nəqliyyat hadisəsini törədənədək Səbail Rayon Məhkəməsinin 08 iyul 2015-ci il tarixli qərarından xəbərsiz olmasını, İXM-nin 153-cü maddəsinin E.Abdullayevə şamil edilməsinin

yolverilməzliyini, onun yol nəqliyyat hadisəsi zamanı avtomobili idarə etmək hüququna malik olmasını vicdanlı şəkildə güman etməsini təkzib etmir.

Qeyd olunanlar kassasiya protestinə baxılması nəticəsində CPM-nin 416.0.2 və 416.0.15-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş pozuntuların müəyyən olunmadığını, müvafiq olaraq apellyasiya instansiyası məhkəməsinin mübahisələndirilən qərarının ləğv edilməsi və yaxud dəyişdirilməsi üçün əsasların olmadığını göstərir.

Beləliklə, məhkəmə kollegiyası kassasiya protestinin təmin edilməsinə dair dövlət ittihamçısının və kassasiya protestinin təmin edilməsinə dair məhkumun çıxışlarını dinləyib, şərh edilən əsaslara görə belə nəticəyə gəlmişdir ki, kassasiya protesti təmin edilməməli, Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının Abdullayev Elnur Lətif oğlunun barəsində olan 08 noyabr 2017-ci il tarixli qərarı isə dəyişdirilmədən saxlanılmalıdır.

Təqsirkar şəxsin qəsdən adam öldürmə cinayətini törədərkən öz hərəkətləri ilə həm də zərərçəkmiş şəxsin yaxın qohumu olan şəxsin emosional vəziyyətinə güclü təsir göstərməsi və sonuncunun davranışına görə bunu tam dərk etməsi əməlin xüsusi amansızlıqla törədilməsi və Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 120.2.4-cü maddəsi ilə tövsif edilməsi barədə nəticəyə gəlmək üçün əsasdır.

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 22 iyun 2017-ci il tarixli hökmü ilə Fərəcov Təhmasib Varis oğlu Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra mətdə CM-nin) 120.1-ci maddəsi ilə nəzərdə tutulmuş cinayət əməlini törətməkdə təqsirli bilinərək cəzasını ciddi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsində çəkməklə 13 (on üç) il 6 (altı) ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmişdir ona görə ki, o, 2016-cı ilin dekabr ayının ortalarında qeyri-rəsmi ər-arvad kimi yaşadığı Cəfərova Mahirə Nuru qızının qardaşı Cəfərov Rövşən Nuru oğluna satmış olduğu axımlı su qızdırıcısını sonuncunun evində quraşdıracağına söz versə də, dəfələrlə su qızdırıcısını quraşdırmasını ondan tələb etməsinə baxmayaraq sözüne əməl etmədiyi üçün Rövşən Cəfərov 04 yanvar 2017-ci il tarixdə saat 22 radələrində onun yaşadığı Bakı şəhəri, Xətai rayonu, Neapol küçəsi, ev 5, mənzil 38 ünvanına gələrək, yenidən su qızdırıcısını quraşdırmasını ondan tələb etmişdir. Təhmasib Fərəcov bu söhbətdən əsəbləşərək su qızdırıcısını

quraşdırmayacağını bildirdiyi üçün evin dəhlizində aralarında yaranmış mübahisə zamanı Rövşən Cəfərovun onun ünvanına nalayiq ifadələr işlətməsi səbəbindən qisas almaq niyyəti ilə həmin mənzilin qonaq otağında olan masanın üzərindən mətbəx bıçağını götürərək, dəhlizdə dayanmış Rövşən Cəfərova yaxınlaşıb həmin bıçaqla bir dəfə vurmaqla, “döş qəfəsinin sol yarısının sol döşyanı xətti üzrə V qabırğanı kəsib döş boşluğuna nüfuz edən və ürəyin zədələnməsi ilə müşayiət olunan bir ədəd deşilmiş-kəsilmiş yarası” kimi ölümlə birbaşa əlaqəli sağlamlığa ağır zərər vurmanın əlamətlərinə malik xəsarət yetirib Rövşən Cəfərovu qəsdən öldürmüşdür.

Hökmdən dövlət ittihamçısı tərəfindən verilmiş apellyasiya protesti Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının 23 avqust 2017-ci il tarixli qərarı ilə təmin edilməmiş və həmin hökm dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsinin bu qərarından dövlət ittihamçısı kassasiya protesti verərək həmin protestini onunla əsaslandırmışdır

ki, məhkəmələr tərəfindən sübutların tədqiqinə dair cinayət-prosessual qanunun tələbləri pozulmuş, sübutlar düzgün qiymətləndirilməmiş, nəticədə T.V.Fərəcov zərərçəkmiş Rövşən Cəfərovu onları ayırmağa çalışan R.Cəfərovun bacısı Mahirə Cəfərovanın gözləri qarşısında, ona xüsusi iztirablar verdiyini dərk edərək bir neçə dəfə bıçaqla vurmağa cəhd edib, nəhayət bıçaqla ürək nahiyəsinə vurmaqla qəsdən xüsusi amansızlıqla öldürdüyü və təqsirkarın əməlində CM-nin 120.2.4-cü maddəsinin tərkibi olduğu halda, əsasız və qanunsuz olaraq onun əməlini həmin maddədən CM-nin 120.1-ci maddəsinə tövsif edilmişdir.

Dövlət ittihamçısı kassasiya protestində göstərilənləri Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra CPM-nin) 416.0.2 və 416.0.15-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş halları yaradan pozuntular kimi qiymətləndirərək, həmin əsaslarla Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyasının 23 avqust 2017-ci tarixli qərarının ləğv edilməsini, cinayət işinin yeni apellyasiya baxışına təyin edilməsini xahiş etmişdir.

Kassasiya protestinin dəlilləri ilə bağlı Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyası ilk növbədə qeyd etmişdir ki, şəxsin əməlinin Cinayət Məcəlləsinin Xüsusi hissəsinin müvafiq maddəsi əsasında - həqiqi əməlinə uyğun şəkildə tövsif edilməsi barədə tələb cinayət-prosessual qanunun məhkəmə hökmünün qanuniliyi və əsaslılığı barədə tələblərlə sıx surətdə bağlıdır.

Belə ki, CPM-nin 349.4-cü maddəsinə əsasən “məhkəmənin hökmü Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının, bu Məcəllənin, Azərbaycan Respublikasının cinayət və digər qanunlarının tələblərinə riayət edilməklə çıxarıldıqda qanuni hesab edilir”.

CPM-nin 349.5-ci maddəsinə görə isə aşağıdakı hallarda məhkəmənin hökmü əsaslı hesab edilir:

“349.5.1. məhkəmənin gəldiyi nəticələr yalnız məhkəmə istintaqında tədqiq edilmiş sübutlara əsaslandıqda;

349.5.2. bu sübutlar ittihamın qiymətləndirilməsi üçün kifayət etdikdə;

349.5.3. məhkəmənin müəyyən etdiyi hallar onun tədqiq etdiyi sübutlara uyğun gəldikdə”.

Dövlət ittihamçısı hesab etmişdir ki, Fərəcov Təhmasib Varis oğlunun əməlinə şamil edilməli olan CM-nin norması xüsusi amansızlıqla

qəsdən adam öldürməni nəzərdə tutan 120.2.4-cü maddəsidir.

Kassasiya protestinin müəllifi T.Y.Fərəcovun hərəkətlərində “xüsusi amansızlıq” əlamətinin olması barədə fikrini onunla əlaqələndirir ki, Təhmasib Fərəcov zərərçəkmiş Rövşən Cəfərovu özünün yaşadığı mənzildə mübahisə etdikləri vaxt onları ayırmağa çalışan R.Cəfərovun bacısı (T.Fərəcovla faktiki ər-arvad münasibətində olan) Mahirə Cəfərovanın yanında qəsdən bıçaqla vurub öldürmüşdür.

Dövlət ittihamçısının fikrincə, həmin hal Təhmasib Fərəcovun öz hərəkətləri ilə zərərçəkmiş Rövşən Cəfərovun bacısına xüsusi əzab verməsinin (zərərçəkmiş məhz xüsusi amansızlıqla qəsdən öldürməsinin) göstəricisidir.

Dövlət ittihamçısından fərqli olaraq, birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələri Təhmasib Fərəcovun zərərçəkmiş Rövşən Cəfərovu onun bacısı Mahirə Cəfərovanın yanında bıçaqla vurması faktını T.Fərəcovun Mahirə Cəfərovaya xüsusi əzab verməsini və cinayətin xüsusi amansızlıqla törədildiyini göstərən xüsusat kimi qəbul etməkdən imtina etmiş və bu əsasla da Fərəcovun əməlində CM-nin 120.2.4-cü maddəsinin deyil, CM-nin 120.1-ci maddəsinin tərkibinin olması haqqında nəticəyə gəlmişlər.

Bu zaman birinci instansiya məhkəməsi ona əsaslanmışdır ki, Təhmasib Fərəcovla Rövşən Cəfərov tutaşdıqda, onların arasına girib münaqişə edənləri ayırmağa çalışan Mahirə Cəfərova elə vəziyyətdə (üzü bıçaqla hücum edən T.Fərəcova, arxası isə qardaşına tərəf) olmuşdur ki, T.Fərəcovun bıçaqla R.Cəfərovu vurmasını (bıçağın R.Cəfərovun bədəni ilə təmas etməsini) görməmiş və bundan sonra R.Cəfərov mənzildən çıxıb “Ukrayna dairəsi” istiqamətində qaçaraq gözdən itdiyindən, onun orada yığılaraq ölməsini bilməmişdir.

Bundan başqa, birinci instansiya məhkəməsi ona əsaslanmışdır ki, Təhmasib Fərəcov faktiki olaraq ər-arvad kimi birgə yaşadığı Mahirə Cəfərova ilə mehriban münasibətdə olduğuna görə ona öz hərəkətləri ilə (yəni, M.Cəfərovanın qardaşı Rövşən Cəfərovla mübahisə etməklə və “əlindəki bıçağı havada oynadıb sonuncunu bacısının çiyini üstündən vurmağa cəhd edərəkən”) ona iztirab vermək niyyətində olmamış, hətta M.Cəfərovaya xüsusi əzab verdiyini dərk belə etməmişdir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi birinci instansiya məhkəməsinin Təhmasib Fərəcovun əməlinin hüquqi tövsifinin dəyişdirilməsi üçün gətirdiyi həmin dəlillərlə razılaşmaqla yanaşı, həm

də belə bir dəlil irəli sürmüşdür ki, şəxsin əməlinin CM-nin 120.2.4-cü maddəsi ilə tövsif edilməsi üçün onun niyyətinin zərərçəkmişə məhz xüsusi amansızlıqla öldürmək olduğu yəni, tövsifedici əlamətə münasibətdə təqsirkarın birbaşa qəsd müəyyən olunmalıdır.

Yuxarıda qeyd olunan, birinci instansiya məhkəməsinin hökmündən gətirilən faktiki məlumatları şahid Cəfərova Mahirə Nuru qızının ifadəsi ilə birlikdə götürməklə nəzərdən keçirdikdə, məhkəmənin həmin faktlardan tamamilə yanlış, işin həqiqi halları ilə uzlaşmayan nəticələr çıxardığı, müvafiq olaraq apellyasiya instansiyası məhkəməsinin də birinci instansiya məhkəməsi ilə razılaşmasının yanlış olduğu aydın olur.

Belə ki, Mahirə Cəfərova ifadəsində göstərmişdir ki, Təhmasib Fərəcovla qardaşı Rövşən Cəfərov mübahisə edərək R.Cəfərovun söyüşünə görə T.Fərəcov qonaq otağındakı masanın üzərindən bıçağı götürüb dəhlizə çıxmış və R.Cəfərovun üstünə yerimişdir. Bu zaman o, (Mahirə Cəfərova) bir bacı kimi həyəcan, qorxu hissləri keçirmiş, araya girib Təhmasibi qucaqlayaraq qardaşını bıçaqla vurmasına mane olmağa çalışmış, qışqırmış, yalvarmışdır ki, qan tökülməsin, T.Fərəcov qardaşını vurmasın, lakin o, hərəkətlərini davam etdirərək bir neçə dəfə bıçaqla R.Cəfərovu vurmğa cəhd etmiş, hətta onun çiyininin üstündən bıçağı R.Cəfərova doğru hərəkət etdirərək onu vurmağa çalışmışdır. Bu vəziyyətdə (üzü Təhmasib Fərəcova tərəf olarkən) qəflətən qardaşı qaçaraq mənzildən çölə çıxmış, Təhmasib Fərəcov isə onun arxasınca qaçmışdır. Yalnız blokun qarşısında o, Təhmasib Fərəcova çatıb onu arxadan tutub saxlamış və onlar ikisi birlikdə mənzilə qayıtmışlar. Mənzildə T.Fərəcov Rövşəni nəzərdə tutaraq “zıpladım ürəyini” demiş, lakin onun halının pisləşdiyini gördükdə zarafat etdiyini, bıçağın sadəcə “sıyırtıb keçdiyini” demişdir. Özü də bıçağın ucunda qan görmüş, lakin Rövşən qaçıb gedə bildiyi üçün həmin vaxt xəsarətin ciddi olmadığını ehtimal etmişdir.

Mahirə Cəfərovanın ifadəsindən açıq – aydın görünür ki, o, Təhmasib Fərəcovun onun qardaşı Rövşən Cəfərova bıçaqla etdiyi hücumu və həmin bıçaqla dəfələrlə vurmağa cəhd etməsini əvvəldən axıradək görmüş, fiziki hərəkətləri, qışqırmaqla, yalvarışları ilə bu hücumun qarşısını almağa, qardaşını qorumağa çalışmış, lakin T.Fərəcov R.Cəfərovu bıçaqla vurmaq cəhdlərindən əl çəkməmiş, sonuncu həmləsində (Rövşən Cəfərov mənzildən qasçmazdan bilavasitə

əvvəl) onun (Mahirə Cəfərovanın) çiyini üzərindən zərərçəkmişə doğru bıçağı hərəkət etdirmişdir (bu faktları T.Fərəcovun özü də ifadəsində təsdiq etmişdir).

Mahirə Cəfərovanın təsvirindən o da aydın olur ki, Təhmasib Fərəcovun Rövşən Cəfərovun həyatdan məhrum edilməsinə yönəlmiş həmin zorakı hərəkətləri (israrla R.Cəfərovu bıçaqlamağa cəhdlər etməsi) Mahirə Cəfərova tərəfindən qardaşının həyatına təhlükə törədən davranış kimi qəbul edilib onun emosional sferasına güclü təsir göstərmişdir. Məhz buna görə o, qışqırmış, yalvarmış, bıçaqla silahlanmış Təhmasib Fərəcovu qucaqlamaqla qardaşını qorumağa çalışmış, onu “qan tökməməyə” çağırmış, buna baxmayaraq elə həmin hərəkətlərin gedişində (Mahirə Cəfərovanın üzü hücum edənə doğru olan anda) T.Fərəcov bıçaqla Rövşən Cəfərova onun ölmünə səbəb olan xəsarəti (ürək yaralanmasını) yetirmiş və dərhal evdən çölə qaçan R.Cəfərov bundan az müddət sonra Mahirə Cəfərovanın görmədiyini yerdə yığılıb ölmüşdür.

Belə vəziyyətdə birinci instansiya məhkəməsinin və onunla razılaşan apellyasiya məhkəməsinin əslində Mahirə Cəfərovanın şüuruna, emosional sferasına təqsirkarın hərəkətlərinin nə cür təsir göstərməsi baxımından həlledici olmayan faktlardan (bıçağın Rövşən Cəfərovun bədəni ilə bilavasitə təmas etməsini və evdən qaçdıqdan az sonra onun küçədə ölməsini görməməsindən) çıxış etməklə Mahirə Cəfərovanın T.Fərəcovun hərəkətlərinin (bıçaqla israrlı həmlələrinin) həqiqi mənasını dərk etməməsi (onları qardaşının həyatına təhlükə kimi görməməsi) və bu səbəbdən də onun T.Fərəcovun hərəkətlərindən güclü emosional sarsıntı keçirməsinin, əzab çəkməsinin istisna edilməsi haqqında nəticələr çıxarmaları düzgün – sübutlar və işin həqiqi halları ilə uzlaşan mövqe kimi qəbul edilə bilməz. Çünki, adi müşahidəçinin qiymətləndirilməsində belə (əksəriyyətin şüurunda) insanı bıçaqla vurmaq cəhdləri insan həyatı üçün təhlükə törədən davranış kimi görülür və işdə də heç bir əsas yoxdur ki, Mahirə Cəfərova bu mənada istisna kimi qəbul edilsin.

Deyilənlər eyni dərəcədə hökmdə istinad olunan ikinci dəlilə - Təhmasib Fərəcovun öz hərəkətləri ilə Mahirə Cəfərovaya xüsusi əzab verməsini dərk etməməsi barədə mülahizəyə aiddir.

Təhmasib Fərəcov hər nə qədər Mahirə Cəfərova ilə mehriban münasibətdə olsa da, sonuncunun gözləri qarşısında qardaşı Rövşən

Cəfərovu dəfələrlə və israrlı şəkildə bıçaqla vurmağa cəhdlər etməsinin M.Cəfərovanın şüuruna, emosional sferasına təsir edəcəyini, onun əzab, iztirab çəkəcəyini görməyə bilməzdi. Çünki, bacının doğma qardaşın öldürülməsinə yönələn hərəkətlərdən (başqasının qardaşını bıçaqla vurmaq cəhdlərindən) güclü emosional sarsıntı keçirməsi, əzab və iztirab çəkməsi – bu da adi müşahidəçinin qiymətləndirilməsində belə (əksəriyyət tərəfindən) qəbul edilən davranış modelidir.

Təhmasib Fərəcov onun hərəkətlərindən Mahirə Cəfərovanın güclü sarsıntı, əzab, iztirab keçirdiyini həm də ona görə görməyə və dərk etməyə bilməzdi ki, məhkəmələrin qəbul etdikləri sübutlara, o cümlədən T.Fərəcovun özünün də təsdiq etdiyi Mahirə Cəfərovanın ifadəsinə görə sonuncu Fərəcovun hərəkətlərinin qarşısını almaq üçün baş verən münaqişəyə aktiv müdaxilə etmiş, qışqırmış, yalvarmış, israrla qardaşını Fərəcovdan qurtarmağa çalışmışdır.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsinin əməlin CM-nin 120.2.4-cü maddəsi ilə tövsiyə edilməsi üçün təqsirkarın qəsdinin zərərçəkmiş məhz xüsusi amansızlıqla həyatdan məhrum etməyə yönəlməsinin (həmin tövsiyə edici əlamətə münasibətdə birbaşa qəsdin) tələb olunması barədə dəliliyə gəldikdə, bu dəlil də CM-nin 120.2.4-cü maddəsinin dispozisiyası və onun təfsirinə dair Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumunun hüquqi mövqeyi ilə uzlaşmadığından qəbul edilə bilməz.

Məhkəmələrin mövqeyinin əksinə olaraq, hazırki işin aspektində CM-nin 120.2.4-cü maddəsinə baxdıqda, aydın görünür ki, sözügedən əlamətlə cinayətin törədilməsi barədə şəxsə qarşı ittihamın irəli sürülməsi üçün onun qəsdinin zərərçəkmiş şəxsə və yaxud hadisəni görənlərinə yaxınlarına məhz xüsusi əzab və iztirab verməyə yönəlməsi, yəni onun birbaşa qəsdlə hərəkət edib onlara xüsusi əzab və iztirab verməyi arzu etməsi tələb olunmur.

Çünki, CM-nin 120.2.4-cü maddəsinin məzmununa görə zərərçəkmiş şəxsə və yaxud zərərçəkmişin həyatdan məhrum edilməsinə yönələn təqsirkarın hərəkətlərini görənlərin zərərçəkənin yaxınlarına xüsusi əzab, iztirab vermək kimi xüsusi amansızlığa dəlalət edən hallar maddənin dispozisiyasında təqsirkarın kriminal hərəkətlərinin məqsədi kimi deyil, onları müşayiət edən xüsusi tələblər kimi ehtiva edilmişlər.

Bu səbəbdən təqsirkarın öz hərəkətlərinin həmin şəxslərə xüsusi əzab, iztirab verməsi kimi

əlamətlərlə müşayiət olunduğunu dərk etməsi, yəni həmin əlamətlərə münasibətdə dolaylı qəsdin mövcudluğu kifayətdir ki, onun əməli xüsusi amansızlıqla törədilən qəsdən adam öldürmə kimi tövsiyə edilsin (təbii ki, cinayət tərkibinin digər əlamətləri də müəyyən edildiyi təqdirdə).

Bu yanaşma Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumunun “Qəsdən adam öldürmə işləri üzrə məhkəmə təcrübəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun 12 dekabr 2002-ci il tarixli 3 sayılı qərarında əksini tapmış hüquqi mövqeyə də uyğundur.

Belə ki, həmin Plenum qərarının 8-ci bəndində qeyd olunur ki, “Xüsusi amansızlığın əlamətləri həyatdan məhrum etmə ərafəsində və ya adam öldürmə prosesində zərərçəkmiş şəxsə əzab, işgəncə verilməsi, onun şəxsiyyətinin ələ salınması, təqsirkar üçün aşkar surətdə zərərçəkmişə xüsusi ağrılar (çoxlu miqdarda xəsarətlər yetirmə, şiddətli ağrı verən zəhərdən istifadə edilməsi, diri-diri yandırılması, uzun müddət ac-susuz saxlanması və s.) yetirilməsi hallarında mövcud olur. Xüsusi amansızlıq həmçinin təqsirkarın zərərçəkmiş şəxsi onun yaxın adamlarının yanında onlara xüsusi əzab verdiyini dərk etdiyi hallarda öldürməkdə də ifadə oluna bilər.”

Plenum qərarının həmin müddəalarına və CM-nin 120.2.4-cü maddəsinin mənasına görə qəsdən adam öldürmə cinayətinin zərərçəkmiş şəxsin yaxın adamlarının yanında törədilməsi özü-özlüyündə cinayətin xüsusi amansızlıqla törədilməsinə dəlalət etmir. Vacibdir ki, təqsirkar şəxsin niyyəti seçdiyi üsulla zərərçəkmiş şəxsi onun özünə və yaxud yaxınlarına xüsusi iztirab yetirməklə öldürmək olsun (xüsusi iztirab yetirməyi arzu etsin) və yaxud bunu arzu etməsə də, seçdiyi üsulun zərərçəkmiş şəxsə, onun yaxınlarına xüsusi iztirab yetirdiyini dərk etsin və şüurlu surətdə buna yol versin, yəni xüsusi amansızlığı səciyyələndirən bu kimi hallara (zərərçəkmişin, onun yaxınlarının xüsusi əzab çəkməsinə) münasibətdə onun birbaşa (CM-nin 25.2-ci maddəsi) və ya dolaylı (CM-nin 25.3-cü maddəsi) qəsdlə hərəkət etməsi müəyyən olunsun.

Hazırki işdə isə, artıq qeyd olunduğu kimi, Mahirə Cəfərovanın hadisənin passiv müşahidəçisi olmayıb qorxu və həyəcan içində Təhmasib Fərəcova qarşılıq verməsinə, qışqırmasına, yalvarmasına, hər vəchlə qardaşını T.Fərəcovun həmlələrindən (bıçaqla vurmaq cəhdlərindən) qurtarmağa çalışmasına görə, Təhmasib Fərəcov

M.Cəfərovanın emosional vəziyyətini, qardaşına qarşı edilən hərəkətlərdən xüsusi əzab çəkməsini görməyə və dərk etməyə bilməzdi.

Odur ki, cinayətin xüsusi amansızlıqla törədilməsi əlamətinin müəyyən edilməməsi barədə birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələrinin mövqeyi işin faktiki hallarına uyğun olmamaqla yanaşı, həm də qeyd olunan əlamətin yanlış təfsirinə əsaslandığından, birinci instansiya məhkəməsinin Təhmasib Fərəcovun əməlini CM-nin 120.2.4-cü maddəsindən həmin Məcəllənin 120.1-ci maddəsinə tövsif etməsi (apellyasiya instansiyası məhkəməsinin bununla razılaşması) sübutların düzgün tədqiq edilib-qiymətləndirilməsinə əsaslanmayan nəticə və əməlin tövsifində buraxılmış səhv (CPM-nin 416.0.2 və 416.0.15-ci maddələrində göstərilən əsasları yaradan pozuntular) kimi çıxış edir və dövlət itihamçısının bu məsələyə aid kassasiya protestində gətirdiyi dəlillərin əsaslı olduğunu,

birinci instansiya məhkəməsinin hökmünün və onun dəyişdirilmədən saxlanılmasına dair apellyasiya instansiyası məhkəməsinin yekun qərarının isə CPM-nin 349.4 və 349.5-ci maddələrində təsbit edilmiş məhkəmə qərarının qanuniliyi və əsaslılığı meyarlarına cavab vermədiyini göstərir.

Beləliklə, məhkəmə kollegiyası kassasiya protestinin təmin edilməsinə dair dövlət itihamçısının və kassasiya protestinin təmin edilməməsinə dair məhkum T.V.Fərəcovun çıxışlarını dinləyib, şərh edilən əsaslara görə iş üzrə qəbul etdiyi qərarla kassasiya protestini təmin etmiş və Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının Fərəcov Təhmasib Varis oğlunun barəsində olan 23 avqust 2017-ci il tarixli qərarı ləğv edərək cinayət işini apellyasiya məhkəməsində yeni məhkəmə baxışına təyin etmişdir.

*Müzəffər Ağazadə,
Azərbaycan Respublikasının
əməkdar hüquqşünası*

Ali Məhkəmə Plenumunun müzakirəsinə çıxarılmalı olan bəzi məsələlər haqqında.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 131-ci maddəsinə əsasən Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi ümumi və ixtisaslaşdırılmış məhkəmələrin icraatına aid edilən mülki, cinayət və digər işlər üzrə ali məhkəmə orqanıdır; o, kassasiya qaydasında ədalət mühakiməsini həyata keçirir, məhkəmə praktikasına aid məsələlər üzrə izahatlar verir.

Mövcud mülki və cinayət prosesual qanunvericiliklərə uyğun olaraq Ali Məhkəmə hakimlərinin ali məclisi bu məhkəmənin bütün hakimlərindən ibarət olan Plenumdur. “Məhkəmələr və hakimlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 79-cu maddəsində Ali Məhkəmə Plenumunun geniş səlahiyyətləri öz əksini tapmışdır. Bu səlahiyyətlər sırasına məhkəmə təcrübəsi ilə bağlı məsələlər üzrə məhkəmələrə izahatlar vermək, hakimlərin vəzifəsindən kənarlaşdırılması barədə rəyini ölkə prezidentinə təqdim etmək, qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada Məhkəmə-Hüquq Şurasının qərarlarından verilmiş şikayətlərə baxmaq, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında müraciət etmək və bu kimi mühüm funksiyalarla yanaşı əlavə kassasiya icraatı qaydasında işlərə baxmaq kimi məsələlər də aid edilmişdir.

Bu yazıda biz Ali Məhkəmə Plenumunun səlahiyyətlərinin yalnız bir cəhətindən - əlavə kassasiya qaydasında cinayət işlərinə baxılması, daha doğrusu cinayət prosesual qanunvericiliyin pozulması hallarında işlərə təqdimat, əlavə kassasiya şikayəti və ya əlavə kassasiya protesti əsasında baxılması hallarından bəhs edəcəyik.

Azərbaycan Respublikası Cinayət Prosesual Məcəlləsinin (bundan sonra CPM) normalarına görə CPM-nin 49-cu fəslə ilə nəzərdə tutulan əlavə kassasiya icraatı həmin Məcəllənin 48-ci fəslə ilə nəzərdə tutulan kassasiya icraatının davamı olduğundan bu yazıda hər iki fəsiləki müvafiq normalar əlaqəli şəkildə təhlil edilməlidir. Yəni əgər əlavə kassasiya icraatı normalarından danışırıqsa, mütləq kassasiya icraatı ilə bağlı normalara da istər-istəməz toxunmağa məcburuq.

CPM-nin 421-ci maddəsinə əsasən kassasiya instansiyası məhkəməsi kassasiya şikayətinə və ya kassasiya protestinə baxılması zamanı həmin Məcəllənin 418.2.2, 418.2.3, 418.2.5, 418.2.7, 418.3, 418.4, 419.2, 419.5, 419.6, 419.8, 419.9, 419.10, 419.11 və 419.13-cü maddələrindən birinin və ya bir neçəsinin tələblərinin pozulmasına yol verdikdə işlərə əlavə kassasiya qaydasında baxıla bilər. Belə icraatın açılması üçün CPM-nin 422-ci maddəsində göstərilən şəxslərin Plenuma əlavə kassasiya qaydasında müvafiq təqdimat, əlavə kassasiya şikayəti, yaxud əlavə kassasiya protesti ünvanlaması kifayətdir. Plenuma ünvanlanan təqdimat, şikayət və ya protestlər qanunun tələblərinə cavab verdikdə həmin məsələ Ali Məhkəmə hakimlərinin plenar iclasının, yəni Plenumun müzakirə predmetinə çevrilir. Müzakirənin gedişində konkret iş üzrə CPM-nin 421.1.1-ci maddəsində sadalanan qanun normalarının pozulmasına yol verilməsi halları aşkar olunduqda kassasiya qərarı ləğv olunmaqla CPM-nin 427.4-cü maddəsində göstərilən qərar növlərindən biri qəbul olunur.

CPM-nin 421.1.1-ci maddəsində pozulması ehtimal edilən hüquq normalarının mahiyyəti deyil, yalnız maddələrin nömrəsi göstərildiyindən bu yazıda həmin maddələrin məzmununun açılmasına ehtiyac vardır. Mövcud cinayət prosesual qanunvericiliyə görə kassasiya instansiyası məhkəməsində CPM-nin 421.1.1-ci maddəsində sadalanan maddələrin tələbləri pozulduqda kassasiya qərarının qanuniliyi təqdimat, əlavə kassasiya şikayəti və ya protesti əsasında Plenumun müzakirə predmeti olmalıdır. Həmin normalar aşağıdakılardır:

418.2.2. Kassasiya şikayətini və ya kassasiya protestini ilkin öyrənən hakim 3 aydan gec olmayaraq CPM-nin 415 (kassasiya şikayəti və ya kassasiya protestinin baxılmamış saxlanması üçün

əsaslar olması) və 417-ci (kassasiya şikayəti və ya kassasiya pretestinin daxil olması barədə müvafiq şəxslərə bildirişin göndərilməsi) maddələrinin tələblərinin təmin edilməsi,

418.2.3. Kassasiya şikayəti və ya kassasiya protestini ilkin öyrənən hakim tərəfindən cinayət işi, məhkəməyədək sadələşdirilmiş icraat materiallarının və ya xüsusi ittiham qaydasında şikayət üzrə icraat materiallarının tələb edilməsi barədə qərar qəbul edilməsi və onun icrasının təmin edilməsi,

418.2.5. Kassasiya şikayəti və ya kassasiya protestini ilkin öyrənən hakimin məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökm və qərarına kassasiya qaydasında baxılması üçün kassasiya şikayəti və ya kassasiya pretestinin dəlillərinə dair rəy hazırlaması, (2/VII-01-ci il tarixli Qanuna görə CPM-nin 415-ci maddəsində göstərilən tələblər yerinə yetirildikdə kassasiya protesti və ya kassasiya şikayətinə kassasiya qaydasında mütləq baxılmalıdır),

418.2.7. Kassasiya şikayəti və ya protestini ilkin öyrənən hakimin dövlət ittihamçısına, məhkuma (bəraət alan şəxsə), zərərçəkmiş şəxsə (xüsusi ittihamçıya), habelə digər maraqlı şəxslərə kassasiya şikayəti və ya protestinə mahiyyəti üzrə baxılmasının vaxtı və yeri haqqında məlumat verməsi,

418.3. Kassasiya şikayəti və ya protesti vermiş şəxs CPM-nin 415-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş tələbləri yerinə yetirmədikdə kassasiya instansiyası məhkəməsinin hakiminin öz qərarı ilə:

418.3.1. Kassasiya şikayəti və ya protestini hərəkətsiz saxlaması,

418.3.2. həmin tələblərin yerinə yetirilməsi üçün 10 gündən 20 günədək vaxt vermək hüququ olması,

418.4 Təyin edilmiş müddət ərzində göstərilən tələblərin yerinə yetirilməməsi hallarında kassasiya instansiyası məhkəməsi hakiminin qərarı əsasında kassasiya şikayəti və ya pretestinin verilməmiş hesab edilməsi və baxılmamış saxlanması,

419.2. Kassasiya şikayəti və ya protestinə mahiyyəti üzrə baxılmasının kassasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən 3 hakimdən ibarət tərkibdə həyata keçirilməsi. Kassasiya şikayəti vermək hüququ olan şəxslərin və kassasiya instansiyasında ittiham tərəfi təmsil edən dövlət ittihamçısının məhkəmənin iclasında iştirak etmək hüququna malik olması,

419.5. Kassasiya instansiyası məhkəməsinin iclasında sədrlik edən cinayət prosesinin iştirakçılara etiraz bildirmək və vəsətət vermək imkanı yaratması. Bildirilmiş etirazlar və verilmiş vəsətətlər həll edildikdən sonra məhkəmənin işə baxılmasını davam etdirməsi və ya təxirə salması barədə qərar qəbul edilməsi,

419.6. İşə baxılmasının davam etdirilməsi haqqında kassasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən qərar qəbul edildikdən sonra məhkəmə iclasına sədrlik edən kassasiya şikayəti və ya protesti vermiş cinayət prosesi iştirakçılara söz verməsi. Belə iştirakçıların bir neçə nəfər olması hallarında özlərinin təklif etdikləri çıxış ardıcılığını məhkəmənin nəzərinə çatdırmaq vəzifələri. Cinayət prosesi tərəflərinin razılığa gəlmədikləri halda çıxışların ardıcılığının kassasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən müəyyən edilməsi,

419.8. Kassasiya şikayəti və ya protestini vermiş şəxsin çıxışından sonra kassasiya instansiyası məhkəməsinin iclasında sədrlik edən tərəfindən şikayət və ya protest vermiş tərəfin digər iştirakçılara söz verilməsi. Çıxış ardıcılığı barədə tərəflərin öz aralarında razılıq olmaması hallarında bu ardıcılığın məhkəmə tərəfindən müəyyən edilməsi,

419.9. Kassasiya şikayəti və ya protestinə mahiyyəti üzrə baxılması zamanı kassasiya instansiyası məhkəməsinin iclasında sual vermək hüququna yalnız kassasiya instansiyası məhkəməsinin hakimlərinin malik olması,

419.10. Cinayət prosesi tərəflərinin çıxışından sonra kassasiya instansiyası məhkəmələrinin hakimlərinin yerində müşavirə aparmaqla və ya məhkəmənin müşavirə otağında həmin maddədə göstərilən qərar növlərindən birini qəbul etməsi,

419.11. kassasiya instansiyası məhkəməsinin birinci və ya apelyasiya instansiyası məhkəməsində məhkəmə baxışının predmeti olmayan faktları müəyyən etməsinin və ya onların sübuta yetirilmiş hesab etməsinin yolverilməz olması,

419.13. kassasiya instansiyası məhkəməsinin qərarının giriş, təsviri, əsaslandırıcı və nəticəvi hissədən ibarət olması.

Cinayət prosessual qanunvericiliyə görə yuxarıda adı şəkilən maddələrlə müəyyən edilən normaların pozulması kobud qanun pozuntusu hesab olunur. Təbii ki, belə hallarda kassasiya qərarı Ali Məhkəmə Plenumunun müzakirəsinə çıxarılmalı və ləğv olunmalıdır.

Yazımızın əsas mövzusu olan CPM-nin 421.1.1-ci maddəsindəki uyğunsuzluqların təhlilinə keçməzdən əvvəl, bundan əvvəlki yazılarımızın birində də söhbət açdığımız, ilk baxışdan elə də əhəmiyyəti görünməyən başqa bir məsələyə yenidən toxunmaq istəyirik.

Məlum olduğu kimi cinayət prosesual qanunvericiliyinə görə Azərbaycan Respublikasının birinci instansiya məhkəmələrində cinayət icraatı cinayət işlərinə, məhkəməyədək sadələşdirilmiş icraat materiallarına, habelə xüsusi icraat qaydasında şikayət üzrə materiallara baxılması yolu ilə həyata keçirilir. Hər üç halda məhkəməyə daxil olan cinayət işləri və materiallar məhkəmədə cinayət işi kimi qeydə alınır, onların hamısı daxil olma ardıcılığından asılı olaraq cinayət işi kimi nömrələnir.

Cinayət işləri, məhkəməyədək sadələşdirilmiş icraat materialları, habelə xüsusi icraat qaydasında şikayətlərə dair materiallar üzrə keçən şəxslər məhkəmə hazırlıq iclasının qərarları ilə hər üç halda CPM-nin müvafiq maddələri ilə məhkəməyə verilir. Növündən asılı olmayaraq belə icraatların hamısı üzrə cinayət prosesual qanunvericiliyin tələblərinə uyğun sürətdə məhkəmə araşdırılması aparılır və müvafiq qərar qəbul edilir. Buna baxmayaraq CPM-nin normalarına görə məhkəməyədək sadələşdirilmiş icraat materialları, habelə xüsusi ittiham qaydasında şikayət üzrə materiallar, bunlara Ali Məhkəmənin Plenumu səviyyəsində baxılsa belə material kimi adlandırılmaqda davam edir, heç vaxt onlar prosesual qanunda cinayət işi adlandırılmır. Belə çıxır ki, təqsirləndirilən şəxs kimi dindirilmiş və ittiham hökmünə əsasən azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza çəkən şəxslər cinayət işi üzrə deyil, materiallar üzrə məhkum edilmişlər. Halbuki, məntiqə görə hazırlıq iclasında məhkəməyə vermə mərhələsindən sonra həm məhkəməyədək sadələşdirilmiş icraat materialları, həm də xüsusi ittiham qaydasında şikayət üzrə materiallar da sadəcə olaraq cinayət işi adlandırılmalıdır. Cinayət işinin icraatına tam nöqtə qoyulana qədər həmin materialların CPM-də cinayət işi adlandırılmasından təkidlə imtina edilməsi anlaşılın deyildir.

Bu dolaşlıqlı aradan qaldırmaq məqsədi ilə CPM-nin müvafiq normalarında dəyişikliklər etməyə ehtiyac vardır. Biz isə bu yazımızda CPM-nin normalarına uyğun olaraq bütün məhkəmə instansiyasında baxılan cinayət işləri, məhkəməyədək sadələşdirilmiş icraat materiallarını və xüsusi ittiham qaydasında şikayət materiallarını oxunması asan olsun deyə sadəcə olaraq “cinayət işi” adlandıracağıq.

İndi də fikrimizi CPM-nin 421.1.1-ci maddəsi ilə müəyyən edilən normalar üzərində cəmləşdirək. Həmin maddədə sadalanan rəqəmlərin necə dəyərlər deşifrəlməsi zamanı əldə etdiyimiz və yuxarıda verdiyimiz mətnlərdən görünür ki, onların əksəriyyəti Plenum səviyyəsində müzakirəyə çıxarılmalı olan elə də ciddi məsələlər deyildir. Digər tərəfdən həmin normaların xeyli hissəsi CPM-nin 418-ci maddəsi ilə, yəni çoxdan cinayət prosesual qanundan çıxarılmalı olan normalarla əlaqədardırlar.

Məlum olduğu kimi CPM-nin 418-ci maddəsinin ilkin variantlarına görə kassasiya instansiya məhkəməsinə daxil olmuş kassasiya şikayətləri və ya protestləri heç də bütün hallarda kassasiya baxışına çıxarılmalı deyildi. Onlar daxil olduqdan sonra ilkin öyrənilmək üçün Ali Məhkəmənin müvafiq kollegiyasının hakimlərindən birinə verilməli idi. Həmin hakim kassasiya şikayəti və ya protestini öyrəndikdən sonra bu sənədlərin məzmunu onda məhkəmə qərarının qanuniliyi və əsaslılığına şübhə yaratdıqda cinayət işinin tələb edilməsi barədə qərar qəbul etməli və onun icrasını təmin etməli idi. Cinayət işi məhkəməyə daxil olduqdan sonra kassasiya şikayəti və ya protestini ilkin öyrənən hakim məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökm və ya qərarına yenidən baxılması üçün əsaslar olub-olmaması barədə rəy hazırlanmalı idi. İşə kassasiya qaydasında yenidən baxılması üçün əsaslar olması barədə rəy qəbul edildikdən sonra iş kassasiya baxışına verilməli idi. (CPM-nin 418.2.5-ci maddəsi, ilkin variantda)

Lakin “Bəzi qanunvericilik aktlarına əlavə və dəyişikliklər edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2/VII-01-ci il tarixli Qanunu ilə CPM-nin 418.2.5-ci maddəsinə edilən dəyişikliklərə görə hazırda həmin məəcəllənin 415-ci maddəsində göstərilən maneələr olmadıqda (kassasiya şikayəti və ya protestinin baxılmamış saxlanması üçün əsaslar) kassasiya şikayətləri və ya kassasiya protestlərinə mütləq baxılmalıdır. Kassasiya şikayəti və ya kassasiya protestlərinin qabaqcadan Ali Məhkəmənin hakimlərindən biri tərəfindən ilkin olaraq öyrənilməli olması ilə bağlı CPM-nin 418-ci maddəsi ilə müəyyən edilən normalar (2/VII-01-ci il tarixli Qanunun özündə göstərilməsə də) faktiki olaraq elə həmin vaxtdan qüvvədən düşmüşdür. 2001-ci ilin iyul ayından etibarən Ali Məhkəməyə

daxil olan bütün kassasiya şikayətləri və ya protestlərinə əvvəlcədən rəy tərtib edilmədən istisnasız olaraq baxılmaqdadır.

Göründüyü kimi CPM-nin 418.2.5-ci maddəsinin mötərizədə olan ikinci cümləsi istisna olunmaqla 418-ci maddəsi faktiki olaraq bütünlükdə qüvvədən düşmüşdür və deməli həmin maddənin normaları əhəmiyyətini itirmişdir. Sadəcə olaraq 2/VII-01-ci il tarixli Qanunun özündə həmin normaların qüvvədən düşməsi diqqətsizlik üzündən öz əksini tapmamışdır. Biz hələ 2005-ci ildə mətbuatda “Kassasiya instansiya məhkəməsində cinayət işinin baxılmasının bəzi problemləri haqqında” adlı yazımızda 418-ci maddənin qanunda əsassız saxlanması barədə mülahizələrimizi bildirmişdik. (Hüquqi dövlət və qanun jurnalı, 2005-ci il, № 8,9). Təəssüf ki, bu günə kimi həmin “ölü maddə” qanundan çıxarılmamışdır.

Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, CPM-nin 418-ci maddəsində xatırlanan 415-ci maddə ilə müəyyən edilən normaların özü də anlaşılmazdır. Məsələn, 415.0.2-ci maddəyə görə kassasiya şikayəti və ya protesti yazılı şəkildə təqdim edilmədikdə kassasiya instansiyası məhkəməsi kassasiya şikayəti və ya protestini baxılmamış saxlamaq hüququna malikdir. Şübhəsiz ki, belə hərəkət yəni şikayət və ya protestin baxılmamış saxlanması məhkəmənin (hakimin) qərarı ilə həyata keçirilməlidir.

Həmin normanın məzmunundan belə çıxır ki, məhkəmə qərarlarından şikayət və ya protestlər şifahi formada da verilə bilər. Aydın deyildir ki, ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi gedişində apellyasiya və kassasiya şikayətləri, eləcə də protestləri şifahi formada necə verilə bilər? Axı prosesual qanuna görə zərər çəkmiş, təqsirləndirilən şəxs və onun müdafiəçisi həmin şikayət və protestlərin surətlərini almaq hüququna malikdir. (CPM-nin 87.6.13, 91.5.29 və 92.9.15-ci maddələri). Belə hallarda isə nə şifahi formada kassasiya şikayəti və ya protesti qəbul edilməsindən, nə də onların surətlərinin çıxarılmasından söhbət gedə bilməz.

CPM-nin 415.0.1-ci maddəsi də mübahisəsiz deyildir. Orada qeyd olunur ki, kassasiya şikayəti və ya protesti vermiş şəxs belə hüquqa malik olmadıqda kassasiya şikayəti və ya protesti baxılmamış saxlanılmalıdır.

Prosesual qanunvericiliyə görə şikayət və ya protest baxılmamış saxlandıqda həmin məsələ barəsində qərar qəbul edilməli və həmin sənəd cinayət işinə əlavə olunmalıdır. Belə qərarlardan maraqlı tərəflər şikayət və ya protest vermək hüququna malik olurlar. CPM-nin 415-ci maddəsində söhbət gedən situasiyada cinayət işi aşağı instansiya məhkəməsində olduğundan kassasiya icraatındakı şikayət və ya protestin baxılmamış saxlanması barədəki qərardan necə şikayət və ya protest verilməsi və onun həlli üsulu qaranlıq qalır.

Fikirimizcə hüququ olmayan şəxslər tərəfindən kassasiya şikayəti və ya protesti verilməsi hallarında belə şikayət və protestlərin icraata qəbul olunmasından imtina edilməsi barədə qərar qəbul olunmalı, həmin qərarın surəti, habelə şikayət və protestlər onlara əlavə edilən sənədlərlə birlikdə sahibinə qaytarılmalıdır.

Qeyd edilənlərdən aydın olur ki, 2/VII-01-ci il tarixli Qanunla CPM-ə edilən dəyişiklik və əlavələrdən sonra CPM-nin 418-ci maddəsinin, habelə 421.1.1-ci maddəsində sadalanan 418-ci maddə ilə bağlı normalar qanundan mübahisəsiz xaric edilməlidir.

İndi də CPM-nin 421.1.1-ci maddəsində göstərilən və həmin Məcəllənin 419-cu maddəsi ilə müəyyən olunan normalar barəsində.

CPM-nin 419.2, 419.5, 419.10, 419.11 və 419.13-cü maddələrin tələblərinin pozulması hallarında əlavə kassasiya qaydasında Ali Məhkəmənin Plenumuna təqdimat, əlavə kassasiya şikayəti və ya protesti verilməsinin müəyyən hallarda zəruri olmasının mümkünlüyü inkar olunmur. Eyni sözləri CPM-nin 419.6, 419.8 və 419.9-cu maddələrində əks olunan normalar barədə söyləmək isə çətindir. Həmin maddələrin mahiyyətinə diqqət yetirək.

419.6-cı maddədə yuxarıda qeyd edildiyi kimi kassasiya instansiyası məhkəməsində işə baxılarkən proses iştirakçılarının sayının çoxluğu hallarında onların çıxış etmə ardıcılığının müəyyən edilməsindən bəhs edilir. Bu normaya görə proses iştirakçıları çıxış ardıcılığı barədə özlərinin təkliflərini məhkəmənin nəzərinə çatdırırlar. Onlar öz aralarında razılığa gəlmədikdə bu məsələ məhkəmə tərəfindən müəyyən edilir.

Göründüyü kimi çıxış ardıcılığı öz aralarında razılığa gələn proses iştirakçıları tərəfindən, razılıq olmadıqda isə məhkəmə tərəfindən müəyyən olunur. Deməli hər iki halda qanunun tələblərinə uyğun qərar qəbul ediləcəkdir. Belə olan halda burada hansı kobud qanun pozuntusuna yol verilməsindən

söhbət gedə bilər ki, həmin pozuntu Plenum səviyyəsində müzakirə predmetinə çevrilmiş olsun. Eyni müzakirələri CPM-nin 418.8-ci maddəsi ilə müəyyən edilən normalar barədə də söyləmək mümkündür. Çünki əslində məzmun etibarı ilə 418.8-ci maddə 418.6-cı maddənin təkrarıdır.

419.9-cu maddədə deyilir ki, kassasiya instansiyası məhkəməsində işə baxılarkən yalnız kassasiya məhkəməsinin hakimləri sual vermək hüququna malikdir. Təsəvvür edək ki, kassasiya instansiyası məhkəməsində işə baxılması zamanı proses iştirakçılarından birinə (məhkuma, zərərçəkmişə və s.) dövlət ittihamçısı və yaxud müdafiəçi tərəfindən sual verilmişdir. Bu pozuntu elə ciddi məsələdir ki, mütləq əlavə kassasiya icraatı qaydasında Plenumda müzakirə olunmaqla mahiyyəti üzrə düzgün olan kassasiya qərarının ləğv edilməsi ilə nəticələnsin? Bu suala müsbət cavab verən çətin ki, tapılsın.

Bu normanın qüsurlu olması həm də onunla əlaqədardır ki, CPM-nin 399.3-cü maddəsinə görə işin bütün hallarının araşdırılması nəticəsində çıxarılmış və mahiyyətə düzgün olan hökm və qərarlar yalnız prosesual normaların tələblərinin pozulması səbəbindən formal mülahizələrə əsaslanaraq ləğv edilə bilməz. Demək CPM-nin hazırda qüvvədə olan bəzi normaları faktiki olaraq 399.3-cü maddə ilə müəyyən edilən normalarla ziddiyyət təşkil edir.

Qeyd etdiyimiz kimi 2/VII-01-ci il tarixli Qanunla CPM-nin 418.2.5- ci maddəsinə edilən dəyişikliklə kassasiya instansiyası məhkəməsinə daxil olan kassasiya şikayəti və protestlərinə baxılması istisnasız olaraq məcburi sayıldığı halda, elə həmin Qanunla Məcəllənin əlaqəli maddələrində müvafiq dəyişikliklər edilməmişdir. Əslində 17 ildir ki, kassasiya instansiyası məhkəməsinə daxil olan kassasiya şikayəti və protestlərinə qüvvədə olan prosesual qanunun tələbləri pozulmaqla baxılmaqdadır. Bu vəziyyət də öz növbəsində Ali Məhkəmənin Plenumunda əlavə kassasiya qaydasında müzakirəyə çıxarılmalı olan məsələlərin predmetinin seçilməsində dolaşlıq yaradır. Hesab edirik ki, Ali Məhkəməyə daxil olan kassasiya şikayəti və ya protestlərinin müvafiq kollegiyanın hakimlərdən biri tərəfindən ilkin öyrənilməsi və rəy tərtib edilməsi barədəki bütün müddəalar cinayət prosesual qanunları xaric edilməli, 418.2.5-ci maddənin mötərizədə əks olunan müddəası bu və ya digər şəkildə CPM-də saxlanılmalıdır.

Yazının başlığından, habelə mövzuya giriş hissəindən göründüyü kimi, burada biz Ali Məhkəmənin Plenumunda əlavə kassasiya qaydasında təqdimat, protest və şikayətlərə baxılması ilə əlaqədar yaranmış problemlərdən bəhs etməliyik. Lakin yazının əksər hissəsini kassasiya instansiyası mərhələsində işə baxmağın xüsusiyyətləri ilə bağlı problemlərə həsr etməli olduq. Əslində bu, elə bu cür də olmalıydı. Çünki kassasiya icraatı ilə əlaqədar qanunvericilikdə mövcud olan dolaşlıqları, ziddiyyətləri aradan qaldırmadan əlavə kassasiya icraatı ilə bağlı normaları işlək məcraya gətirmək mümkün deyildir. Əlavə kassasiya icraatında işlərə baxılması ilə bağlı normaların təkmil olması məhz kassasiya instansiyası məhkəməsinin fəaliyyətini nizama salan və CPM-nin 48-ci fəslində əks olunan normaların mükəmməl olmasından asılıdır. Fikrimizcə, bu məsələdə maraqlı şəxs kimi birinci növbədə Ali Məhkəmə təşəbbüs göstərməklə Milli Məclisə müvafiq qanun layihəsi təqdim etməlidir. Şübhəsiz ki, kassasiya qaydasında icraatla bağlı CPM-nin 48-ci fəslində dəyişikliklər edilməsi əlavə kassasiya qaydasında icraatla əlaqəli 49-cu fəslin normalarının da təkmilləşdirilməsinə səbəb olmalıdır. Bu, xüsusilə 421.1.1-ci maddə ilə nizama salınan məsələlərə aiddir. Həmin maddə ilə əlaqədar təkliflər verilməsi məsələsi müzakirə edilərkən nəinki bu yazıda toxunulan normalardan, həm də digər normaların da qanunda saxlanılıb-saxlanılmaması diqqət mərkəzində olmalıdır.

Məsələn, həmin maddədən belə çıxır ki, kassasiya qərarı forma etibarı ilə giriş, təsviri, əsaslandırıcı və nəticəvi hissədən ibarət olmadıqda, yəni CPM-nin 419.13-cü maddəsinin tələblərini təmin etmədikdə bu məsələ Plenumun müzakirəsinə çıxarılmalıdır.

Bununla əlaqədar qeyd etmək istəyirik ki, əvvəla, təcrübədə bütün yekun məhkəmə qərarları giriş, təsviri, əsaslandırıcı və nəticəvi hissədən ibarət olur. Çətin ki, bu fikrin əksini təsdiq etmək iddiasında olanlar tapılsın. Belə qərara təsadüf edilsə də bu pozuntu mahiyyətə düzgün olan qərarın ləğv edilməsinə səbəb olmamalıdır. Bu fikirlə həm də ona görə razılışmaq lazımdır ki, eyni səbəbdən nəinki apellyasiya qərarının kassasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən ləğv edilməsi barədə CPM-də göstəriş yoxdur, hətta CPM-nin apellyasiya icraatından bəhs edən 47-ci fəslində apellyasiya qərarının məhz giriş, təsviri, əsaslandırıcı və nəticəvi hissədən ibarət olması nəzərdə tutulmamışdır.

CPM-nin 352.3-cü maddəsində də qeyd edilir ki, məhkəmə hökmü giriş, təsviri-əsaslandırıcı və nəticəvi hissədən ibarətdir. Lakin bu normaya əməl edilməməsinin hökmün şərtsiz ləğv olunmasına əsas olması barədə qanunda göstəriş yoxdur. (Bax: CPM-nin 399 və 403-cü maddələrinə)

Bu səbəblərdən də CPM-nin 413-cü maddəsinə əməl edilməməsi səbəbi ilə mahiyyətə düzgün olan kassasiya qərarının ləğv edilməsi üçün əlavə kassasiya icraatı açılmasına lüzum yoxdur.

Hesab edirik ki, CPM-nin 421.1.1-ci maddəsində ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi üçün ciddi əhəmiyyət kəsb etməyən məsələlər əvəzinə daha ciddi məsələlər yer tutmalı idi. Məsələn, məhkumun Konstitusiya ilə təminat verilən və CPM normaları ilə nəzərdə tutulan müdafiə hüquqlarının pozulması halının aşkara çıxması, kassasiya məhkəməsinin qərarında kassasiya şikayəti və protestində irəli sürülən arqumentlərə münasibət bildirilməməsi, cinayət qanununun düzgün tətbiq olunmaması və bu kimi əsasların olması daha vacib idi.

Əlavə kassasiya icraatı ilə bağlı prosessual qanunvericiliyə əlavə və dəyişikliklər olunması təşəbbüsü göstərəkən nəzərə almaq lazımdır ki, bu icraatı nizama salan mövcud normalarda digər uyğunsuzluqlar və anlaşılmazlıqlar da vardır. Məsələn, CPM-nin 425.0-ci maddəsində göstərilir ki, əlavə kassasiya qaydasında təqdimat, protest və ya şikayət Ali Məhkəməyə daxil olduqdan sonra onların surətləri 3 gün müddətində belə təqdimat, protest və ya şikayət vermək hüququ olan şəxslərə göndərilir.

Məlum olduğu kimi əlavə kassasiya qaydasında verilən bütün şikayət və protestlər Ali Məhkəmə Plenumunun müzakirəsinə çıxarılmır və çıxarıla da bilməz. Əks təqdirdə Plenum daimi fəaliyyət göstərən məhkəmə instansiyasına çevrilərdi. CPM-nin 426-cı maddəsində də qeyd edilir ki, əlavə kassasiya qaydasında Ali Məhkəməyə daxil olmuş protest və ya şikayəti Ali Məhkəmənin Sədri ilkin öyrənilməsi üçün müvafiq kollegiyanın hakimlərindən birinə verir. İşi ilkin öyrənən hakim kassasiya məhkəməsinin mübahisə edilən qərarına əlavə kassasiya qaydasında yenidən baxılması üçün əsasların olub-olmamasına dair rəy hazırlamalıdır. Əlavə kassasiya şikayəti və ya protestini ilkin öyrənən hakimdə mübahisə edilən məhkəmə qərarının qanuniliyi və əsaslılığı şübhə doğurduqda müvafiq rəy tərtib edilir, icraat açılır və cinayət işi baxılması üçün müvafiq məhkəmədən tələb edilir. Deməli kassasiya şikayəti və ya protestlərinin surətləri 425.0-cı maddədə göstəriləndiyi kimi, onların Ali Məhkəməyə daxil olmasından sonrakı 3 gün müddətində deyil, yalnız kassasiya icraatı açıldıqdan sonra maraqlı şəxslərə göndərilə bilər. (CPM-nin 426.1 və 426.2.3-cü maddələri) Göründüyü kimi CPM-nin 425 və 426-cı maddələri də bir-biri ilə uzlaşmır.

CPM-nin 425.0-cı maddəsində başqa səhvə də yol verilmişdir. Belə ki, 422.1-ci maddəyə görə yalnız Ali Məhkəmənin Sədri Plenuma təqdimat vermək hüququna malikdir. 425.0-cı maddədə isə qeyd olunur ki, əlavə kassasiya qaydasında təqdimat, protest və ya şikayət Ali Məhkəməyə daxil olduqdan sonra onun surətləri belə təqdimat, protest və ya şikayət vermək hüququ olan şəxslərə göndərilir. Belə çıxır ki, Ali Məhkəmənin sədri tərəfindən verilən təqdimatın surəti 3 gün müddətində elə onun özünə də göndərilməlidir. Fikrimizcə, həmin cümlədəki “belə təqdimat” sözləri “kassasiya qərardadından” sözləri ilə əvəz edilməlidir.

CPM-nin işlərə kassasiya və əlavə kassasiya qaydasında baxılmasından bəhs edən fəsillərində (48 və 49-cu fəsillər) düzəlişə ehtiyacı olan başqa normalar da vardır. Həmin fəsillərin yenidən işlənməsi cinayət prosessual qanun normalarının daha da təkmilləşdirilməsinə, bununla da ədalət mühakiməsinin daha düzgün həyata keçirilməsinə dəyərli töhvə vermiş olardı.

Bununla əlaqədar olaraq bir daha xatırladıq ki, CPM-nin kassasiya və əlavə kassasiya icraatları ilə bağlı normalarında əlavə və dəyişikliklər edilməsi barədə mətbuatda malahizələrimiz dərc edilmişdir. (Hüquqi dövlət və Qanun jurnalı, 2005-ci il № 8,9). Həmin təkliflərin cinayət prosessual qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsinə kömək edə biləcəyindən yalnız məmnun olardıq.

Bəhruz Məhərrəmov
BDU Hüquq fakültəsinin dosenti, h.ü.f.d.
Vəkillər Kollegiyasının üzvü
bahruz@post.com

Azərbaycan Respublikasında “Üzr istənilməsi” öhdəliyinə dair məhkəmə təcrübəsinin beynəlxalq informasiya hüququnun prinsipləri fonunda təhlili.

Açar sözlər: beynəlxalq informasiya hüququ, ifadə azadlığı, üzr istəmək vəzifəsi, məhkəmə təcrübəsi, şərəf ləyaqət və işgüzar nüfuzun müdafiəsi, Konstitusiya, Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannaməsi, İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında Avropa Konvensiyası, “KİV haqqında” Qanun, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun Qərarı, qanunvericilik təşəbbüsü.

Azərbaycan Respublikasında məhkəmə qaydasında tərəfin üzərinə “üzr istənilməsi” formasında öhdəlik, yaxud “yazılı formada üzr istəmək” vəzifəsinin qoyulmasına dair qarışıq məhkəmə təcrübəsi mövcuddur. Bir qism hakimlər “üzr istəmə” formasında öhdəliyin mümkünlüyünü ümumiyyətlə məqbul sayaraq, yaxud da “üzr istənilməsi” vəzifəsinə təkzibin forması kimi yanaşaraq tərəfin bu barədə iddia tələbini təmin edirlər. Bəzi hakimlər isə Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin şərəfin, ləyaqətin və işgüzar nüfuzun müdafiəsini nəzərdə tutan 23-cü maddəsində “üzr istəmə” anlayışının olmamasını əsas gətirərək bu tip tələbləri rədd edir.

Məlumdur ki, Azərbaycan Respublikasının mülki qanunvericiliyində *şərəfin, ləyaqətin və işgüzar nüfuzun müdafiəsinə dair mübahisələrin məhkəməyə qədər məcburi həlli qaydası nəzərdə tutulmamışdır (1)*, yəni problemin həlli üçün məhkəmənin hüquqi mövqeyi həlledici əhəmiyyətə malikdir. Bu səbəbdən, qeyd edilən məsələ üzrə vahid məhkəmə təcrübəsinin mövcud olmaması mənfi tendensiyalara yol açır. Problem ilk olaraq, şərəfin, ləyaqətin və işgüzar nüfuzun müdafiəsi sahəsində hüquqi nizamasalma üzrə sabit hüquq düşüncəsinin formalaşmasına imkan vermir. Nəticədə hüquq münasibətlərinin iştirakçıları onlara ağılabatan müddət çərçivəsində öz hərəkətlərinin nəticələrini əvvəlcədən görmək, hüquq və vəzifələrinin dəyişilməz olduğuna əmin olmaq imkanı verən stabil hüquq platformasını itirmiş olur. Bu da öz növbəsində “kompensasiyaya yox revanşa ehtiyac duyan” tərəfin hüquq və azadlıqların konstitusional qaydada, eləcə də Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannaməsinin 8-ci, İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqların Müdafiəsi Haqqında Avropa Konvensiyasının 6-cı, 1966-cı il “Mülki və siyasi hüquqlar haqqında” Paktın 2-ci maddələrində təsbit olunmuş məhkəmə təminatından istifadə edərək ən primitiv məsələləri fərqli hüquq düşüncəsinə sahib hakimlə qarşılaşmaq ümidi ilə kassasiya instansiyasına qədər çıxarmaq, hətta əlavə kassasiya qaydasında baxılmasına səy göstərməyə (sınamağa) təşviq edir. Baxmayaraq ki, hər yüz min nəfərə düşən hakim sayının Avropa dövlətlərinə münasibətdə 3.5 dəfə az olması səbəbindən Azərbaycan Respublikasında məhkəmələr onsuz da kifayət qədər iş yükünə malikdirlər. (2) (2018-ci ilin 16 noyabr tarixində, KİV nümayəndələri ilə görüşündə Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayev qeyd etmişdir ki, “Avropa standartlarına görə isə əhalinin hər 100 min nəfərinə 20 hakim düşməlidir, Azərbaycanda hər 100 min nəfərə 6 hakim düşür”).

Bundan əlavə, ikili mövqeyin mövcudluğu məhkəmə aktından narazı qalan tərəfdə onun “hakimin subyektiv yanaşma tərzini və insafından asılı qalması” şübhəsi yaradır. Bu isə əsasını Roma hüququndan götürmüş, Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin Statutunun 59 və 60-cı maddələri ilə müasir beynəlxalq hüququn mühim tərkib hissəsinə çevrilmiş “res judicata” prinsipini pozmuş olur, yəni tərəf məhkəmənin yekun qərarını şübhə altına alır. Doğrudur, bu hər hansı hüquqi nəticəyə səbəb olmur, çünki tərəflərdən heç biri həmin iş üzrə yenidən məhkəmə araşdırılmasının aparılması və qərarın qəbul edilməsi məqsədilə qüvvəyə minmiş yekun məhkəmə aktına yenidən baxılmasını tələb edə bilməz, lakin istənilən halda bu, məhkəməyə inam və mülki mühakimənin ədalətinə kölgə salma ehtimalına görə arzu olunan hal hesab edilə bilməz.

Bundan başqa, ölkənin hüquq sistemi, hakimə mübahisələri “ex aequo et bono” prinsipi ilə həll etməyə imkan versəydi, vahid hüquq mövqeyinin olmaması ədalət naminə hansısa formada kompensasiya edilə bilərdi. Lakin Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 127-ci maddəsinin II hissəsinə əsasən, hakimlər işlərə qərəzsiz, ədalətlə, tərəflərin hüquq bərabərliyinə, faktlara əsasən və qanuna müvafiq baxırlar. Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosessual Məcəlləsinin 13.1-ci maddəsinə əsasən məhkəmə mübahisələri Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına, referendumla qəbul edilən hüquqi aktlara, qanunlara, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanlarına, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarlarına, mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarına, habelə Azərbaycan Respublikasının tərəfdar olduğu beynəlxalq müqavilələrə əsasən həll edir. Göründüyü kimi Roman-German hüquq ənənəsinə xas olaraq Azərbaycan Respublikasında mübahisələrin məhkəmə həlli üçün normativ aktlar “centrium” hesab olunur. Doğrudur, qanunvericilik tərəflərə barışıq sazişi kimi əlavə imkan tanıyır, lakin, MPM-in 52-ci maddəsinə əsasən tərəflərin barışıq sazişi qanuna zidd olarsa və ya hər hansı bir şəxsin hüquqlarını və qanunla qorunan mənafeyini pozarsa, məhkəmə belə hərəkətləri qəbul etmir. Üstəlik qanun və ədalətin meyarlarının heç də həmişə üst-üstə düşmədiyini də nəzərə alsaq, deməli, tam mənasında məhkəmənin işi formal qanun üzrə yox, ədalətlik prinsiplərinə uyğun – “ex aequo et bono” prinsipi ilə həll etməsi istisna edilir. Bu halda eyni məhkəmə sistemində eyni konkret məsələlər üzrə mövqə müxtəlifliyi qətiyyənlə yolverilməzdir və hüquqi müəyyənlik prinsipinin pozuntusudur.

Bəs problemin çıxış yolu nədir?

İlk olaraq nəzərə alınmalıdır ki, “üzr istəmə” tandemi əksər hallarda şərəf, ləyaqət, işgüzar nüfuz və onların ləkələnməsi ilə bağlı iddia tələblərində əksini tapır. Nəzərə alsaq ki, Azərbaycan dilinin izahlı lüğətində “şərəf” *insanın ictimai və şəxsi davranışında tutduğu mənəvi əxlaqi prinsiplərin məcmusu, mənəvi yüksəklik, ululuq, heysiyyət(3)*, “ləyaqət” *insanda yüksək mənəvi keyfiyyətləri göstərən xassələrin dəyərini dərk edən şəxsin özünə qarşı duyduğu ehtiram hissi (4)*, “ləkələmək” *isə adamı rüsvay edən alçaldan şey(5)* kimi şərh edilir. Deməli müvafiq məzmunlu iddialar daha çox mənəvi amillərlə bağlıdır. Bu isə məsələnin həssaslığını artırır və nəticədə iddia tələbləri də mənəvi xarakter alır.

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının 50-ci və Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannaməsinin 19-cu maddələrinə əsasən hər bir fərd universal xarakterli – yəni vətəndaşlıq münasibətindən asılı olmayan ifadə azadlığına malikdir. Üstəlik, *ifadə - fikir və söz azadlığının təmin olunması cəmiyyətin hərtərəfli inkişafı üçün əsas prinsiplərdən hesab olunur(6)*. Şəxsin yaydığı və digər şəxsin bu informasiyanın özünün şərəf və ləyaqətini, işgüzar nüfuzunu ləkələdiyini hesab etdiyi məlumatlar məhz ifadə azadlığı kontekstində yayılır. Bu mənada, “digər şəxsin hüquqlarını poza, onun nüfuzunu ləkələyə biləcəyi ehtimalı” ilə şəxsin qanuni ifadə azadlığını məhdudlaşdırmaq ağılabatan olmazdı. Yəni, Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin Plenumunun 31 may 2002-ci il-ci il tarixli Qərarı ilə formalaşan hüquqi mövqedə də əksini tapdığı kimi, *şərəf və ləyaqətin müdafiəsi həyata keçirilərkən fikir və söz azadlığı hüququnu nəzərdə tutan Konstitusiya müddəalarına da riayət edilməli və hər iki hüquq arasında mütənəsiblik təmin olunmalıdır. Nəzərə alınmalıdır ki, bu hüquqlar həyata keçirilərkən biri-digəri ilə rəqabətdə olur və ona görə də, bir hüququn müdafiəsi digər hüququn məhdudlaşdırılması hesabına həyata keçirilə bilməz*. Bu baxımdan ağılabatan olmayan “hüquqi profilaktika” tədbirlərinin daha böyük zərərə yol açma biləcəyi qəbul edilərək, şəxsin məzmunundan asılı olmayaraq özünüifadəsinə imkan yaradılmasında problem olmamalıdır. Çünki, zərərli məzmunu malik özünüifadəyə görə şəxsin həm mülki, həm də cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi üçün kifayət qədər oturmuş həm beynəlxalq, həm də dövlətdaxili hüquq təcrübəsi mövcuddur. Beləki, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin 23.1, 23.4 və 23.6-cı maddəsinin məzmununa əsasən, *şəxs özü, yaxud marağı olan şəxslər onun şərəfini, ləyaqətini və ya işgüzar nüfuzunu ləkələyən, şəxsi və ailə həyatının sirrini və ya şəxsi və ailə toxunulmazlığını pozan, habelə natamam dərc edilən faktik məlumatların məhkəmə qaydasında təkzib olunmasını, nəticədə vurulmuş zərərin əvəzinin ödənilməsinə tələb edə bilər, bu şərtlə ki, həmin məlumatları yaymış şəxs onların həqiqətə uyğun olduğunu sübuta yetirməsin*. Göründüyü kimi, yuxarıda da toxunduğumuzvə bu tip tələbləri rədd edən hakimlərin də istinad etdiyi kimi, Məcəllənin qeyd edilən maddələrində “üzr istəmə”-yə dair hüquqi formul müəyyən edilməmişdir. Lakin Məcəllənin 23.2-ci maddəsi başqa bir situasiya, şəxsin şərəfini, ləyaqətini, işgüzar nüfuzunu ləkələyən və ya şəxsi və ailə həyatının sirrini qəsd edən məlumatların kütləvi informasiya

vasitələrində yayılması məsələsinə əlahiddə yanaşır. Aidiyyəti sahəvi normativ hüquqi akt, “Kütləvi informasiya vasitələri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun 44-cü maddəsində isə qeyd edilir ki, *kütləvi informasiya vasitəsində fiziki və hüquqi şəxslərin şərəf və ləyaqətini ləkələyən, böhtan və təhqir xarakterli məlumatlar verildikdə, fikirlər təhrif olunduqda fiziki şəxsin özünün və ya nümayəndəsinin, hüquqi şəxsin rəhbərlərinin, yaxud səlahiyyətli nümayəndəsinin həmin kütləvi informasiya vasitəsində bir ay müddətində cavab vermək, həqiqətə uyğun olmayan məlumatın təkzib olunmasını, düzəliş verilməsini, habelə üzr istənilməsinə tələb etmək, yaxud birbaşa məhkəməyə müraciət etmək hüququ vardır.* Göründüyü kimi sahəvi qanun “üzr istənilməsinə tələb etmək” imkanını mümkün sayır. Bu müddəa eyni zamanda Mülki Məcəlləyə zidd olmadığı üçün, “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Qanununun “mülki hüquq normalarını əks etdirən digər məəcəllə və qanunlarla ziddiyyət təşkil etdikdə Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi tətbiq edilir” məzmunlu 2.5-ci maddəsinin tətbiqi perspektivi də qalmır. Lakin hesab edirik ki, bu məqamda “üzr istəmək” felinin leksik mahiyyətinə nəzər salınmalıdır. Azərbaycan dilinin izahlı lüğətində “üzr” sözü - *edilən bir qəbahət və ya qüsurun qeyri-ixtiyari və məcburiyyət qarşısında edildiyini sübuta çıxaraq bağışlanması üçün irəli sürülən bəhanə səbəb(7)* kimi şərh edilir. Göründüyü kimi, burada könüllülük və “zərərvuranın” fəal hərəkətləri nəzərə çarpır. Yəni şəxs özünün səhv etdiyini, yaxud istəmədən və məcburiyyət qarşısında səhv etdiyini könüllü etiraf edərək, öz təşəbbüsü ilə bağışlanmasına çalışır. *Kütləvi informasiya vasitəsində təkzib və ya cavabın dərc edilməsi, yaxud oxunması isə şərəf və ləyaqətin müdafiəsi tədbiri kimi tətbiq olunur(8)*, yəni, sözügedən mövzuda məhkəmə çəkişmələrində adətən şəxs ümumiyyətlə nəinki səhv etməməsi, hətta ifadə azadlığının fonunda özünün şəxsi qənaətinin bu olduğunu müdafiə edərək, məhkəmə mübahisələndirməsini davam etdirməklə “rəyində qalmaq” əzmini fəal surətdə nümayiş etdirir. Təsadüfi deyil ki, 1950-ci il Avropa Konvensiyasının 10-cü maddəsinin 1-ci bəndində də təsbit olunmuşdur ki, *öz rəyində qalmaq ifadə azadlığının ayrılmaz tərkib hissəsidir.* 1966-cı il “İqtisadi, sosial və mədəni hüquqlar haqqında” Beynəlxalq Pakta görə isə insanın şərəf və ləyaqəti onun iqtisadi, sosial və mədəni hüquqlarının mənəvi əsasını təşkil edir. Başqa formada desək, şərəf və ləyaqət *əslində insanın bütün digər hüquqlarının əsas məqsədidir. Bu mənada insan ləyaqəti onun hüquq və azadlıqlarının mənbəyidir. Ləyaqət cəmiyyət tərəfdən sosial dəyərlərin tanınması, konkret insanın unikalığı, insan cəmiyyətinin üzvi kimi hər bir şəxsiyyətin mühim dəyəridir.*(9) Deməli bu halda, “rəyində qalmaq imkanı”-nı məhdudlaşdırmaqla digər şəxsin ləyaqətinin qorunması, birincinin ləyaqətinə təcavüzə çevrilmiş olur, baxmayaraq ki, bu “imkan” demokratik cəmiyyətin mövcud olma tələbidir. İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin Handyside Birləşmiş Krallığa qarşı(10), (1976, § 49.) qərarında da deyildiyi kimi, *plüralizm, toleranlıq və liberallığın tələbləri belədir və bunlarsız "demokratik cəmiyyət" mövcud ola bilməz.* Avropa Məhkəməsinin digər presedentində Məhkəmənin qeyd etdiyi kimi, *“üzrxahlıq təklif etmək öhdəliyi öz fikrinə malik olmaq hüququnun poza bilər, çünki, hər hansı bir kəsi öz haqsızlığını təsdiqləməklə öz fikrindən dönməyə məcbur edilməsi zərərin əvəzinin ödənilməsinin şübhəli formasıdır və "zəruri" deyil”(11).*

Doğrudur, Konvensiyanın 10-cü maddəsinin 2-ci hissəsində digər şəxslərin nüfuzu və hüquqlarının müdafiəsi üçün qanunla nəzərdə tutulmuş və demokratik cəmiyyətdə zəruri olan müəyyən rəsmi tələb, şərt, məhdudiyət və ya sanksiyalar qəbul edilən hesab olunur, lakin bu bizi çaşdırmamalıdır. Belə ki, müvafiq müddəaya “rəyində qalmaya müdaxilə” yaxud “rəyindən çəkilməyə məcburetme” kimi yox, digər şəxsin müdafiə imkanı kimi yanaşılmalıdır. Çünki indiki halda “revanş imkanı” özünü Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin 21 və 23, “Kütləvi informasiya vasitələri haqqında” Qanununun 44-45-ci maddələrində təsbit olunduğu kimi, təkzib, cavab, düzəliş, eləcə də zərərin əvəzinin ödənilməsinə tələb etmək hüququ formasında göstərir. Azərbaycan Respublikasında mövcud məhkəmə təcrübəsində isə müvafiq məhdudiyət və ya sanksiyaların tətbiqi imkanlarının sərhədləri konkretləşdirilmiş, Ali Məhkəmə Plenumunun 14 may 1999-cu il “Şərəf və ləyaqətin müdafiəsi barədə qanunvericiliyin məhkəmələr tərəfindən tətbiq edilməsi təcrübəsi haqqında” və 03 noyabr 2008-ci il tarixli “**Mənəvi zərərin ödənilməsi barədə qanunvericiliyin məhkəmələr tərəfindən tətbiqi təcrübəsi haqqında**” Qərarları ilə məhkəmələrə şərəf və ləyaqətin müdafiəsi, mənəvi zərərin ödənilməsi, mülki məsuliyyətin yaranması əsaslarını müəyyən edilməsi istiqamətində konkret tövsiyələr müəyyən edilmişdir.

Lakin bütün bunlar “cəzasızlıq” görüntüsü yaratmamalıdır. Konstitusiyasının 24-cü maddəsinin III hissəsində də əks edildiyi kimi, *hüquqlar və azadlıqlar hər kəsin cəmiyyət və başqa şəxslər qarşısında məsuliyyətini və vəzifələrini də əhatə edir. Hüquqlardan sui-istifadəyə yol verilmir.* 1950-ci il Avropa Konvensiyasının tətbiqi təcrübəsində də belə bir presedent formalaşmışdır ki, (Wingrove Birləşmiş Krallığa qarşı(12), 1996, § 58.) *“təhqir etmək üzrə məsuliyyət ilə bağlı söz azadlığını tənzimləyərkən üzv dövlətlərə ümumən geniş mülahizə sərbəstliyi verilir.”* Yəni “rəyində qalmaq azadlığı” sui-istifadə hallarına yol açmamalıdır, əks halda şəxs ləyaqətinin alçaldılmasına yol verilmədən, mülki qaydada - zərərin ödənməsi, təkzib, cavab, düzəliş kimipozitiv öhdəliklərə, cinayət təqibi qaydasında isə cəzaya məruz qala bilər.

Azərbaycan Respublikasında şəxsin şərəf və ləyaqətinin nalayiq formada ləkələnməsi üzrə cinayət təqibi yalnız xüsusi ittiham qaydasında, zərər çəkmiş şəxsin şikayəti əsasında həyata keçirilir və mülki icraatda olduğu kimi, burada da məqsəd şəxsin iradəsinin sındırılması yox, *sosial ədalətin bərpası, həmin şəxsin islah edilməsi və həm o, həm də başqa şəxslər tərəfindən yeni cinayətlərin törədilməsinin qarşısını alınmasıdır(13).* “Üzr istənilməsi”-nə dair tələbi ən çox doğuran səbəb kimi təhqir və böhtan əməllərinə görə Azərbaycan Respublikasının Cinayət Qanununa əsasən məhkuma cəza - cərimə, ictimai işlər, islah işləri, azadlığın məhdudlaşdırılması və ya müəyyən müddətə azadlıqdan məhrum etmə növlərində müəyyən olunur. Göründüyü kimi, burada “üzr istəməsi barədə öhdəlik qoyulma” növündə cəzadan söhbət getmir, daha dəqiqi nəinki sanksiyada ümumiyyətlə Məcəllədə belə bir cəza növü yoxdur. Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin 1.3-cü maddəsinə əsasən isə cinayət məsuliyyətini müəyyən edən və cinayət törətmiş şəxsin cəzalandırılmasını nəzərdə tutan qanunlar yalnız bu Məcəlləyə daxil olunduqdan sonra tətbiq edilə bilər.

“Üzr istənilməsi” öhdəliyi barədə danışarkən, aydınlaşdırılmalı olan məqamlardan biri də fəaliyyət qabiliyyəti (qavrama, anlama) olmayan şəxsə münasibətdə məhkəmənin “üzr istəmə” öhdəliyi müəyyən etməsinin hansı vəzifəyə xidmət edə bilməsi ilə bağlıdır. *Əgər təhqir edilmiş şəxs alçaldıldığına tam dərk etmirsə, ondan üzr istənməsinin mahiyyətini qavraması mümkündürmü?(14)*

Ötən əsrin ortalarından etibarən görkəmli Rus alimləri İ.İ.Solodkin və İ.Q.Filanovskiy hesab edirdilər ki, fəaliyyət qabiliyyəti olmayan şəxslərə münasibətdə təhqir əməlinin törədilməsi mümkün deyil(15). Daha sonralar eyni düşüncədə olan hüquqşünaslar, məsələn M.M.Qrodzinski hesab etmişdir ki, *fiziki təmas və ya jestlərlə təsir istisna olmaqla uşaqlara, əqli qüsurlu insanlara münasibətdə təhqiredici mənaya gələn əməllərin törədilməsini tam mənada təhqir hesab etmək olmaz. Çünki, həmin şəxslərdə dolğun şərəf və ləyaqət anlayışı müvafiq üzürlü səbəblərdən formalaşmamışdır.* Digər alimlər, məsələn, B.Z.Purtsxvanidze isə əksinə, fiziki –ruhi vəziyyətin insana şəxsiyyət kimi yanaşılmasına mane olmadığı qənaətində idi(16). Müasir İnsan hüquqları hüququ da bioloji varlıq kimi, fiziki və hüquqi fəaliyyət qabiliyyətindən asılı olmayaraq insana şəxsiyyət kimi yanaşır və ümumiyyətlə bu cür mübahisələr nə elmi nə də humanizm baxımından qəbul etmir. Biz də o qənaətdəyik ki, şəxsin öz hərəkətlərinin mənasını başa düşməməsi və öz hərəkətlərinə rəhbərlik edə bilməməsi, ağıl zəifliyi və ya ruhi xəstəlik onun insan kimi yalnız müəyyən fəaliyyətin həyata keçirməsi imkanını məhdudlaşdırır, özünə münasibətdə isə onun varlığı və şəxsiyyətinin bütövlüyünə xələl gətirmir. Lakin bununla belə hesab edirik ki, fəaliyyət qabiliyyəti (qavrama, anlama) olmayan şəxsə münasibətdə onun dərk etmədiyi formal “üzr istənməsi” öhdəliyindənsə, hakimindigər ağılabatan tədbirləri müəyyən etməsi, məsələn onun xeyirinə mənəvi zərərin əvəzi kimi pul kompensasiyasını, yaxud reabilitasiya xərclərinin bir hissəsinin ödənilməsinə müəyyən etməsi daha məqsədəuyğun olar.

Beləliklə yuxarıda apardığımız təhlili ümumiləşdirərək hesab edirik ki, şəxsin ifadə azadlığına toxunmadan, mülki mühakimə icraatında təkzib və cavabla yanaşı zərərin əvəzinin ödənilməsi, cinayət mühakimə icraatında isə cinayət qanunvericiliyində müəyyən edilmiş cəza növlərindən birinin tətbiqi ilə (yaxud tərəflərin barışıqı) problemin həllinə nail olmaq olar. Şəxsin üzərinə “üzr istənilməsi” öhdəliyinin qoyulması isə Konstitusiya və dövlətimizin qoşulduğu beynəlxalq sənədlərdə imperativ qaydada müəyyən olunmuş ifadə azadlığının məhdudlaşdırılması, şəxsin ləyaqətinin alçaldılması kimi qəbul edilməlidir. Bu mənada “KİV haqqında” qanunun 44-cü maddəsinin birinci cümləsindəki **“habelə üzr istənilməsini”** hissəsinin qanunvericilikdən çıxarılması məqsədə müvafiq olar. Hesab edirik ki, Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi qanunvericilik təşəbbüsü hüququndan istifadə edərək bu problemi həll edərsə, qarışıq məhkəmə təcrübəsinin formalaşmasına zəmin yaradan müvafiq nüansı aradan qaldıraraq, hüquqi müəyyənlik prinsipinin təmin olunmasına daha bir mühim töhfə vermiş olar.

Bundan əlavə, Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsinin Plenumunu tərəfindən məhkəmələrə “tərəfin üzərinə “üzr istəmə” formasında öhdəlik, yaxud “yazılı formada üzr istəmək” vəzifəsi qoyulmaması barədə” tövsiyyə məktubunun göndərilməsi bu sahədə yekdil məhkəmə təcrübəsi formalaşdırmaqla yanaşı, Azərbaycan Respublikasında müasir informasiya hüquq və azadlıqlarının təminatı sahəsində mütərəqqi mərhələnin başlanmasına yol açə bilər.

Ədəbiyyat siyahısı

1. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti, IV cild. AMEA Nəsimi adına dilçilik İnstitutu, Şərq-Qərb nəşriyyatı, Bakı 2006, səh 213, 452.
2. <https://report.az/hadise/ramiz-rzayev-oten-il-azerbaycan-mehkemelerinde-389-min-580-ise-baxilib/>
3. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti, IV cild. AMEA Nəsimi adına dilçilik İnstitutu, Şərq-Qərb nəşriyyatı, Bakı 2006, səh 213.
4. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti, III cild. AMEA Nəsimi adına dilçilik İnstitutu, Şərq-Qərb nəşriyyatı, Bakı 2006, səh 253.
5. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti, III cild. AMEA Nəsimi adına dilçilik İnstitutu, Şərq-Qərb nəşriyyatı, Bakı 2006, səh 260.
6. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsinin Plenumunun Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 21 və 23-cü maddələrinin şərh edilməsinə dair 31 may 2002-ci il tarixli Qərarı
7. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti, IV cild. AMEA Nəsimi adına dilçilik İnstitutu, Şərq-Qərb nəşriyyatı, Bakı 2006, səh 452.
8. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsinin Plenumunun Kütləvi informasiya vasitələri haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun 33-cü maddəsinin Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 60-cı maddəsinin I hissəsinə, 71-ci maddəsinin II və VII hissələrinə uyğunluğu haqqında 12 iyul 1999-cu il tarixli Qərarı
9. Əliyev Ə.İ., İnsan hüquqları. Dərslük. “Hüquq ədəbiyyatı” nəşriyyatı. Bakı, 2013. Səh. 150.
10. İHAM-ın Handyside Birləşmiş Krallığa qarşı qərarı (1976, § 49.). Tam mətn - <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-57499%22%5D%7D>
11. İHAM-ın Kazakov Rusiyaya qarşı işi üzrə Qərarı, 2008, § 30. Tam mətn - <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22appno%22:%5B%224649/08%22%5D%2C%22itemid%22:%5B%22001-173391%22%5D%7D>
12. İHAM-ın Wingrove Birləşmiş Krallığa qarşı işi üzrə qərarı (1996, § 58.) Tam mətn - <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-58080%22%5D%7D>
13. Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsi, Maddə 41.2
14. Бахруз Магаррамов. Клетва в медиа: международный опыт в поиске правового решения проблемы. Министерство Внутрішніх справ Державний науково-дослідний інститут. Наука і Правоохорона №4, 2017
15. Солодкин И.И. Филановский И.Г. Ответственность за оскорбление, клевету и побой. М., 1959, с. 12.
16. Б.З.Пурцхванидзе Охрана чести и достоинства личности в советском уголовном праве. М.1961, с.11-12.

YUBİLEYLƏR

Bağır Əsədov – 70

Sentyabrın 25-də Ali Məhkəmənin sabiq hakimi Bağır Əsədovun 70 yaşı tamam oldu.

Bağır Həbib oğlu Əsədov 1948-ci ildə anadan olmuşdur. 1963-cü ildə İsmayilli rayonu Həftəsov kənd natamam orta məktəbini, 1966-cı ildə isə Bakı şəhərindəki 56 saylı orta məktəbi bitirmişdir. Orta məktəbi bitirdikdən sonra istehsalatda əmək fəaliyyətinə başlamış Bağır Əsədov 1966-cı ilin sentyabr ayından 1975-ci ilin avqust ayına kimi 2702 saylı avtomobil dəstəsində çilingər işləmişdir.

1975-ci ildən həyatını hüquq sahəsinə bağlayan Bağır Əsədov 1976-cı ilin may ayına kimi Ümumittifaq Müəlliflik Hüququ Agentliyinin Azərbaycan Respublika Şöbəsində baş hüquq məsləhətçisi, 1976-cı ilin may ayından 1992-ci ilin fevral ayına kimi Azərbaycan Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsində (indiki Bakı Dövlət Universiteti) müəllim, baş müəllim, dosent vəzifələrində, 1992-ci ilin fevral ayından 1993-cü ilin may ayına kimi Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin Katibliyində şöbə müdirinin müavini vəzifələrində çalışmışdır.

Bağır Əsədov 1993-cü ildə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin üzvü seçilmiş, 21 iyul 2000-ci ildə Ali Məhkəmənin hakimi vəzifəsinə təyin edilmişdir.

Bağır Əsədov 2013-cü ilin sentyabr ayında təqaüdə çıxsa da 2017-ci ilin oktyabr ayından əmək fəaliyyətini davam etdirmiş, Ali Məhkəmə Aparatının Məhkəmə tərcübəsinin ümumiləşdirilməsi və məhkəmə statistikasının təhlili şöbəsinin müdiri təyin edilmişdir.

Bağır Əsədovun elmi-pedaqoji fəaliyyəti xüsusi qeyd edilməlidir. O, 40 ildən artıq müddətdə Bakı Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsində pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olmuşdur. Hüquq-mühafizə orqanlarında onun yüzlərlə tələbələri çalışır.

Bağır Əsədov 1988-ci ildə Moskva Dövlət Universitetində “Əsəri başqa dilə tərcümə etmənin hüquqi problemləri” mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir. Azərbaycan Respublikası Ali Attestasiya Komissiyasının qərarı ilə ona “Mülki hüquq, ailə hüququ, mülki-prosessual hüquq və beynəlxalq xüsusi hüquq” ixtisaslaşması üzrə dosent elmi adı verilmişdir.

Bağır Əsədov hüquq elmi sahəsində 100-dən çox əsərin müəllifidir. Onun redaktorluğu və şərikli müəllifliyi ilə Azərbaycan Respublikasının Mülki, Mülki Prosesual və Ailə Məcəllələrinin elmi-praktiki kommentariyaları çap edilmişdir. Bağır Əsədovun yaradıcılığında Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə birlikdə yazdığı və 2018-ci ildə nəşr edilən “Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi (tarixi və bu günü)” kitabı xüsusi qeyd edilməlidir.

Bağır Əsədovun əməyi dövlət tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir. O, 2008-ci ildə “Tərəqqi” medalı ilə təltif edilmiş, 2013-cü ildə “Əməkdar hüquqşünas” fəxri adına layiq görülmüşdür.

Bağır müəllim ailəlidir. İki qızı, bir oğlu var.

Bağır müəllimi 70 illik yubileyi münasibətilə təbrik edir, ona can sağlığı, ailə sədəti, işində və pedaqoji fəaliyyətində uğurlar arzulayırıq.

Ali Məhkəmənin kollektivi

Hüseynxan Məmmədov-70

Məmmədov Hüseynxan Paşa oğlu 03 sentyabr 1948-ci il tarixdə anadan olmuş, 1966-cı ildə Cəlilabad rayonu Göytəpə şəhər 1 saylı orta orta məktəbini qurtarmış, 1980-ci ildə Bakı Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsini fərqlənmə diplomu ilə bitirmişdir.

Hüseynxan Məmmədov 1980-ci ilin sentyabr ayından 1992-ci ilin iyul ayına kimi Kürdəmir, Astara və Masallı rayon prokurorluqlarında müstəntiq və baş müstəntiq, 01 iyul 1992-ci ildən 25 fevral 1998-ci ilə kimi Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun İstintaq İdarəsində xüsusilə mühüm işlər üzrə baş müstəntiq, 25 fevral 1998-ci ildən 25 fevral 2003-cü ilə kimi Zərdab rayon prokuroru, 2003-ci ilin may ayından 2007-ci ilin iyul ayına kimi Lənkəran rayon və Sumqayıt şəhər prokurorluqlarında prokuror-kriminalist. Bundan sonra isə Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun Dövlət İttihamının Müdafiəsi üzrə İdarənin prokuroru vəzifəsində işləmişdir.

Hüseynxan Məmmədov qanunla müəyyən edilmiş yaş həddinə çatdığına görə 27 oktyabr 2008-ci il tarixdə prokurorluq orqanlarından pensiyaya çıxmışdır.

Əməksevərliyi ilə fərqlənən Hüseynxan müəllim əmək fəaliyyətini hazırda Ali Məhkəmədə davam etdirir, O, 01 aprel 2009-cu il tarixdə Azərbaycan Respublikası Ali

Məhkəməsinin “Məhkəmə təcrübəsinin ümumiləşdirilməsi və məhkəmə statistikasının təhlili şöbəsinə” aparıcı məsləhətçi vəzifəsinə qəbul edilmiş, 2010-cu ilin dekabr ayında isə həmin şöbənin müdirinin müavini vəzifəsinə təyin olunmuşdur.

Hüseynxan müəllimin əməyi dövlət tərəfindən də yüksək qiymətləndirilmişdir. Belə ki, o, xüsusilə təhlükəli cinayətlərin istintaqı zamanı göstərdiyi yüksək peşəkarlığa görə Azərbaycan Respublikası Prezidenti, ulu öndər Heydər Əliyevin 25 dekabr 1995-ci il tarixli Sərəncamı ilə “İgidliyə görə” medalı ilə təltif edilmişdir.

Evlidir, 4 övladı vardır.

Hüseynxan müəllimi 70 illik yubileyi münasibəti ilə təbrik edir, ona cansağlığı, ailə səadəti və əmək fəaliyyətində uğurlar arzulayırıq.

Ali Məhkəmənin kollektivi.

Azərbaycan Respublikası hakimlərinin və ədliyyə orqanları işçilərinin təltif edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamından çıxarış

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 23-cü bəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

Azərbaycan ədliyyəsinin yaranmasının 100 illiyi münasibətilə və hakim vəzifəsini nümunəvi yerinə yetirdiklərinə, ədliyyə orqanlarında qulluq keçərəkən fərqləndiklərinə, ədliyyə sistemində elm, səhiyyə sahələrinin inkişaf etdirilməsində və cəza-icra siyasətinin həyata keçirilməsində fəal iştiraklarına görə aşağıdakı şəxslər təltif edilsinlər:

1-ci dərəcəli “Vətənə xidmətə görə” ordeni ilə
Rzayev Ramiz Yaqub oğlu

3-cü dərəcəli “Vətənə xidmətə görə” ordeni ilə
Yusifov Şahin Yaşar oğlu

İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 20 noyabr 2018-ci il.

Azərbaycan Respublikasının hakimlərinə və ədliyyə orqanları işçilərinə fəxri adların verilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamından çıxarış

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

Azərbaycan ədliyyəsinin yaranmasının 100 illiyi münasibətilə və Azərbaycan Respublikasının məhkəmə və ədliyyə orqanlarında uzunmüddətli səmərəli fəaliyyətinə görə aşağıdakı şəxslərə Azərbaycan Respublikasının fəxri adları verilsin:

“Əməkdar hüquqşünas”
Mirzəliyev Əsəd Abdulla oğlu

Nəsimov Hafiz Qənbər oğlu

İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 20 noyabr 2018-ci il.

Apellyasiya instansiyası məhkəmələri sədrlərinin müavinlərinin və məhkəmə kollegiyaları sədrlərinin təyin edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Məhkəmə-Hüquq Şurasının təkliflərini nəzərə alaraq, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. Aşağıdakı şəxslər Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məhkəməsinin məhkəmə kollegiyalarının sədrləri təyin edilsinlər:

Allahverdiyev Əli Kərim oğlu - Mülki Kollegiyanın sədri
Qurbanov Yusifəli Süleyman oğlu - İnzibati-İqtisadi Kollegiyanın sədri
Mirzəyev İlqar Məhərrəm oğlu - Cinayət Kollegiyasının sədri
Quliyev Vüqar Kərim oğlu - Hərbi Kollegiyanın sədri

2. Aşağıdakı şəxslər apellyasiya məhkəmələri sədrlərinin müavinləri və məhkəmə kollegiyalarının sədrləri təyin edilsinlər:

Bakı Apellyasiya Məhkəməsi üzrə:

Abiyeva Kəmalə Nəbi qızı - sədrin müavini
Məmmədov Məmməd Allahverdi oğlu - Mülki Kollegiyanın sədri
Məmmədov Vidadi Məmməd oğlu - İnzibati-İqtisadi Kollegiyanın sədri
Səfərov Rizvan Kamal oğlu - Cinayət Kollegiyasının sədri
Qasimov Faiq Adil oğlu - Hərbi Kollegiyanın sədri

Gəncə Apellyasiya Məhkəməsi üzrə:

Quliyev Nuru Nadir oğlu - sədrin müavini
Muradov Rəhman Şaban oğlu - Mülki Kollegiyanın sədri
Mamedov Rəşad Ziyaviddin oğlu - İnzibati-İqtisadi Kollegiyanın sədri
Muxtarov Teyyub Asif oğlu - Cinayət Kollegiyasının sədri
Hüseynov Salman Bilal oğlu - Hərbi Kollegiyanın sədri

Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsi üzrə:

Mövsümov Nazim Rasim oğlu - sədrin müavini
Abbasov Aqil Əzizağa oğlu - Mülki Kollegiyanın sədri
Nəsimov Nazim Məcid oğlu - İnzibati-İqtisadi Kollegiyanın sədri
Cəfərov Vidadi Cəfər oğlu - Cinayət Kollegiyasının sədri
Zeynallı Fərmayıl Gülmalı oğlu - Hərbi Kollegiyanın sədri

Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi üzrə:

Novruzov Ələsgər Əli İskəndər oğlu - sədrin müavini
Babayev Zəki Baba oğlu - Mülki Kollegiyanın sədri
Həsənov Müşfiq Kamil oğlu - İnzibati-İqtisadi Kollegiyanın sədri
Camalov Etibar Əli oğlu - Cinayət Kollegiyasının sədri
Cəfərov Rafiq Musa oğlu - Hərbi Kollegiyanın sədri

Şəki Apellyasiya Məhkəməsi üzrə:

Hüseynov Mirbahəddin Mirdamət oğlu - sədrin müavini
Məcədov Ələddin Tofiq oğlu - Mülki Kollegiyanın sədri
Abbasov Gündüz Qasım oğlu - İnzibati-İqtisadi Kollegiyanın sədri
Eyvazov Akif Məhərləm oğlu - Cinayət Kollegiyasının sədri
Hüseynov Elçin Şirin oğlu - Hərbi Kollegiyanın sədri

3. Bu Sərəncam imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 21 dekabr 2018-ci il.

Bir sıra birinci instansiya məhkəmələri hakimlərinin təyin edilməsi və bəzi birinci instansiya məhkəmələri hakimlərinin vəzifələrinin dəyişdirilməsi haqqında
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Məhkəmə-Hüquq Şurasının təkliflərini nəzərə alaraq, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 9-cu və 32-ci bəndlərini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. “Məhkəmələr və hakimlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 94-cü və 96-cı maddələrinə uyğun olaraq aşağıdakı şəxslər birinci instansiya məhkəmələrinin hakimləri təyin edilsinlər:

Ağır cinayətlər məhkəmələri üzrə:

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsi

Hüseynov Səbuhi Sabir oğlu
Hüseynov Telman Qulaməli oğlu
Qəniyev Faiq Əsəd oğlu
Məmmədov Əli İrfan oğlu

Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsi

Bağirov Məhəmməd Ənvər oğlu
Əliyev Nural Turab oğlu
Rüstəmov Elmin İltizam oğlu
Səmədov Xəqani Hacı oğlu

Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsi

Abdullayev İlkin Qismət oğlu
Məmmədov Müşfiq Vaqif oğlu
Musayev Aqil Əlisa oğlu

Şəki Ağır Cinayətlər Məhkəməsi

Məmmədov Bilal Məhir oğlu
Mirzəyev Nahid Namiq oğlu

İnzibati-iqtisadi məhkəmələr üzrə:

1 saylı Bakı İnzibati-İqtisadi Məhkəməsi

Əliyev Elvin Əhəd oğlu

Mədətli Fərid İlham oğlu
Nuriyeva Səbinə Vidadi qızı
Oruczadə Aytən Pənah qızı
Süleymanova Şəhla Ənvər qızı
2 saylı Bakı İnzibati-İqtisadi Məhkəməsi

Daşdəmirov Rauf Məhərrəmli oğlu
Ələkbərov Əfqan Qəzənfər oğlu
Əliyeva Leyla Rauf qızı
Mustafayev Etibar Mustafa oğlu
Tağıyev Zaur Müzəffər oğlu

Gəncə İnzibati-İqtisadi Məhkəməsi

İsgəndərova Aygül Vulfar qızı
Vəliyev Kənan Hafiz oğlu

Sumqayıt İnzibati-İqtisadi Məhkəməsi

Əzizova Vəfa Ehtiram qızı
Məmmədov Zahid Tahir oğlu

Şirvan İnzibati-İqtisadi Məhkəməsi

Allahyarov Zaur Mirzağa oğlu
Həsənov Samir Firdusi oğlu
İsmayılov Orxan Nadir oğlu
İsmayılov Rafiq Tofiq oğlu

Şəki İnzibati-İqtisadi Məhkəməsi

Cabbarov İlqar Hidayət oğlu
Məcidov Rüşət Azadəli oğlu

Hərbi məhkəmələr üzrə:

Naxçıvan Muxtar Respublikasının Hərbi Məhkəməsi

Hüseynov Səxavət Səməd oğlu
Salmanov Elşən Fizuli oğlu

Gəncə Hərbi Məhkəməsi

Hüseynli Nurəddin Nizami oğlu
Muxtarov Kamran Nüsrət oğlu

Tərtər Hərbi Məhkəməsi

Əzizov Sevindik Əziz oğlu

Naxçıvan Muxtar Respublikasının rayon (şəhər) məhkəmələri üzrə:

Naxçıvan Şəhər Məhkəməsi

Hüseynov Elnur Heydər oğlu
Səfərəliyeva Gülnar Xanlar qızı

Babək Rayon Məhkəməsi

Əliyev Zamiq Xudaverdi oğlu
Səfərov Daşqın Yaqub oğlu

Culfa Rayon Məhkəməsi

Məmmədov Mehrab Fərmayıl oğlu

Ordubad Rayon Məhkəməsi

Haqverdiyev Tural Ziyat oğlu

Şərur Rayon Məhkəməsi

Əliyev Mehdi Ədalət oğlu
Qarayev Seymur Əlfəddin oğlu

Bakı şəhərinin rayon məhkəmələri üzrə:

Bakı şəhəri Binəqədi Rayon Məhkəməsi

Abbasova Günel Məhərrəm qızı
Abdiyev Fuad Vilayət oğlu

Ağayev Elçin Zəkəriyə oğlu
Əliyev İlkin Əli oğlu
Əmirəliyev Fərid Mübariz oğlu
Hətəmzadə Fərid Eldar oğlu
Qasimov Fərrux Hüseynağa oğlu
Nəbizadə Nigar Xeyrulla qızı
Rüstəmli Məhəmməd Əli oğlu
Tağıyev Vüsal Adıgözəl oğlu

Bakı şəhəri Xətai Rayon Məhkəməsi

Abbasova Əminə Rauf qızı
Əliyev Şəhriyar İbrahim oğlu
Həsənova Aygün Namiq qızı
Hüseyn Cavid Vaqif oğlu
Misirzadə Namidar Əlövsət oğlu
Rəhimli Lalə Elxan qızı
Tağıyev Nazim Hüsü oğlu
Yaqubov Fərid Murtuza oğlu
Zamanlı Pərviz Mirsiyaf oğlu

Bakı şəhəri Xəzər Rayon Məhkəməsi

Axundova Zeynəb Əli qızı
Bəhrəmzadə Sabit Xanlar oğlu
Hüseynli Hüseyn İncə oğlu
Xəzri Ramilə Həşim qızı
Məmmədli Emin İlham oğlu

Bakı şəhəri Qaradağ Rayon Məhkəməsi

Əhmədova Gülnar İncilab qızı
Əsədov Kamran Bağır oğlu
Həsənov İslam Telman oğlu
Həşimova Günay Rövşən qızı

Bakı şəhəri Nərimanov Rayon Məhkəməsi

Ədilova Solmaz İmran qızı
Ələkbərov Tural Mehman oğlu
Kamranov Hafiz Eldar oğlu
Quliyev Ramin Nizaməddin oğlu
Quliyev Vüqar Şahbaz oğlu
Qurbanov Vüsal Rafiq oğlu
Novruzova Aytən Nazim qızı

Bakı şəhəri Nəsimi Rayon Məhkəməsi

Cəfərov Səməd Fəxrəddin oğlu
Hüseynov Elməddin Mirpaşa oğlu
Hüseynov Pərviz Aktiv oğlu
Xəlilov Ramin Adilxan oğlu
Musayeva Cəmilə Ceyhun qızı
Mustafayeva Solmaz Rafael qızı
Pənəhov Babək Əkbər oğlu
Səmədov Rəşid Əfrim oğlu
Tağıyev Azər Heydər oğlu
Tağıyev Ceyhun Əlikram oğlu

Bakı şəhəri Nizami Rayon Məhkəməsi

Əhmədova Həqiqət Mülazim qızı
Qasimov Babək Natiq oğlu

Mehdiyev Nəriman Hüseynqulu oğlu
Bakı şəhəri Sabunçu Rayon Məhkəməsi

Hacıyev Zaur Arif oğlu
Paşayeva Adilə Adil qızı
Talibov Samir Şahin oğlu

Bakı şəhəri Səbail Rayon Məhkəməsi

Əliyeva Aytən Heydər qızı
Qafarova Rəna Nazim qızı
Rüstəmli İlkin Şahin oğlu
Şükürova Ülvyyə Sahib qızı
Tağıyev Azər Ramiz oğlu
Tanrıverdiyev Anar Vəzir oğlu

Bakı şəhəri Suraxanı Rayon Məhkəməsi

Mahmudova Təranə Nəriman qızı
Məmmədov Tural Nurulla oğlu
Miriyeva Səlimə Miri qızı
Nuriyev Elnur Aləm oğlu
Rzayeva Nərminə Cahangir qızı

Bakı şəhəri Yasamal Rayon Məhkəməsi

Axundov Toğrul Bəhruz oğlu
Axundova Günay Təyar qızı
Cavadzadə Rəşad Bəylər oğlu
Əkbərli Günel Bəkir qızı
Əyyubov Fərid İlham oğlu
Hacıyev Vahid Məcid oğlu
Qurbanov Ramin Afad oğlu
Məmmədli Orxan Qədir oğlu
Məmmədov Murad Akif oğlu

Rayon (şəhər) məhkəmələri üzrə:

Abşeron Rayon Məhkəməsi

Əhmədov Həbil Yunis oğlu

Ağdam Rayon Məhkəməsi

Niftəliyev Mahir Şamil oğlu

Ağdaş Rayon Məhkəməsi

Əliyev Nizam Mubəriz oğlu

Ağstafa Rayon Məhkəməsi

Rəsulov Zəmiq Akif oğlu

Bərdə Rayon Məhkəməsi

Əbilov Qamət Mehman oğlu

Kərimov Əyyub Vaqif oğlu

Biləsuvar Rayon Məhkəməsi

Əhmədov Pərviz Tərən oğlu

Gədəbəy Rayon Məhkəməsi

Mirzəquliyev Fizuli Baləğa oğlu

Gəncə şəhəri Kəpəz Rayon Məhkəməsi

Hüseynov Zaur Nazim oğlu

Qocayev Tural Şəmsi oğlu

Mustafayev Rəşad Mustafa oğlu

Tağıyev Cavid Tahir oğlu

Gəncə şəhəri Nizami Rayon Məhkəməsi

Ələkbərli Roman Nəriman oğlu

Hünmətov Zaur Adil oğlu
Hüseynov Kənan Zakir oğlu
Goranboy Rayon Məhkəməsi
Mayılov Samir İlham oğlu
Xaçmaz Rayon Məhkəməsi
Xəlilov İlkin Ələkbər oğlu
Sadıqov Anar Böyükkişi oğlu
İmişli Rayon Məhkəməsi
Nüsrətov Tərlan Vaqif oğlu
Qəbələ Rayon Məhkəməsi
İsayev Elman Bəhrüz oğlu
Quba Rayon Məhkəməsi
Həsənov Rahim Təşəkkül oğlu
Lənkəran Rayon Məhkəməsi
Məmmədov Rəşad Azad oğlu
Məmmədov Toğrul Məhəmməd oğlu
Masallı Rayon Məhkəməsi
Bəhmənov Həbil Xanoğlan oğlu
Səlimov Ayaz Aydın oğlu
Sumqayıt Şəhər Məhkəməsi
Abdullayev Emin Ağamusa oğlu
Abıyev Nəriman İbrahim oğlu
Behbudova Aynur Mirzalı qızı
Hacıyev Pərviz Əhməd oğlu
Qoşqarlı Rəşad Nizami oğlu
Məmmədov Ceyhun Bəşir oğlu
Süleymanova Almaz Məhərrəm qızı
Tanrıverdiyeva Günel Cəbrayıl qızı
Şəki Rayon Məhkəməsi
Hacıyev Pərviz Vaqif oğlu
İmanov Cahid Fəhrüz oğlu
Şəmkir Rayon Məhkəməsi
Paşayev Nemət Şirkət oğlu
İmanov Zaman Şakir oğlu
Tovuz Rayon Məhkəməsi
Məmmədov Rəşad Seylan oğlu
Yevlax Rayon Məhkəməsi
Cavadova Günay İsmayıl qızı
Əlizadə Ruslan Əliyar oğlu
Zaqatala Rayon Məhkəməsi
Həsənov Tural Həsən oğlu
Zəngilan Rayon Məhkəməsi
İmanova Gülsarə Kərimovna

2. “Məhkəmələr və hakimlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 94-cü maddəsinə və 97-ci maddəsinin ikinci hissəsinə uyğun olaraq aşağıdakı hakimlərin vəzifələri dəyişdirilsin:

Səxavət Şahhüseyn oğlu Bəylərli Babək Rayon Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Naxçıvan Muxtar Respublikası Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

Siyavuş Həbib oğlu Hacıyev Bakı Hərbi Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

İlham Ağa oğlu Mahmudov Bakı şəhəri Suraxanı Rayon Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

Natiq Mürsəl oğlu Əliyev Şəki Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hakimi və sədri vəzifəsindən azad edilərək Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

Camal Cumar oğlu Ramazanov Şəki Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Bakı Hərbi Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

Zülfüqar Əziz oğlu Əhmədov Sədərək Rayon Məhkəməsinin hakimi və sədri vəzifəsindən azad edilərək Kəngərli Rayon Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

Hüseyn Nadir oğlu Zülfüqarov Şərur Rayon Məhkəməsinin hakimi və sədri vəzifəsindən azad edilərək Sədərək Rayon Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

Səadət Rəşid qızı Səlimova Bakı şəhəri Xətai Rayon Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Bakı şəhəri Binəqədi Rayon Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

Sərdar Bəşərəddin oğlu Mehrəliyev Bakı şəhəri Yasamal Rayon Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Bakı şəhəri Xətai Rayon Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

Rəşad Məhəmməd oğlu Həsənov Bakı şəhəri Xəzər Rayon Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Bakı şəhəri Nizami Rayon Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

Mirheydər Seyidəmir oğlu Zeynalov Bakı şəhəri Binəqədi Rayon Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Bakı şəhəri Sabunçu Rayon Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

Kəramət Fətəli oğlu Əliyev Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Bakı şəhəri Suraxanı Rayon Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

Anar Adil oğlu Qasimov Bakı şəhəri Sabunçu Rayon Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Bakı şəhəri Suraxanı Rayon Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

Leyla Oruc qızı Talıbova Bakı şəhəri Xətai Rayon Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Bakı şəhəri Suraxanı Rayon Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

Anar Firdovsi oğlu İbrahimov Xaçmaz Rayon Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Bakı şəhəri Suraxanı Rayon Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

Emin Əlixan oğlu Mehdiyev Bakı şəhəri Nəsimi Rayon Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Bakı şəhəri Yasamal Rayon Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

Vaqif İskəndər oğlu Həsənov Bakı şəhəri Sabunçu Rayon Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Abşeron Rayon Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

Zülfüqar Əhməd oğlu Sadiqov Bakı şəhəri Suraxanı Rayon Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Abşeron Rayon Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

Elman Tofiq oğlu Məmmədov Sumqayıt Şəhər Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Abşeron Rayon Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

Rəfayil Əfrəddin oğlu Əliyev Bakı şəhəri Yasamal Rayon Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Biləsuvar Rayon Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

Vladimir Yefimoviç Ruvinov Sumqayıt Şəhər Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Xaçmaz Rayon Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

Nemət Əlimusa oğlu Musayev Masallı Rayon Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Qazax Rayon Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

Abbas Baba oğlu Əliyev Bakı şəhəri Nərimanov Rayon Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Qəbələ Rayon Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

İlqar Aslan oğlu Məmmədov Sumqayıt Şəhər Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Quba Rayon Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

Kamran Şakir oğlu Süleymanov Şəki Rayon Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Oğuz Rayon Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

Ağarza Hacırza oğlu Səmədov Qazax Rayon Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Salyan Rayon Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin;

Rövşən Elbrus oğlu Xəlilov Xaçmaz Rayon Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Sumqayıt Şəhər Məhkəməsinin hakimi vəzifəsinə təyin edilsin.

3. “Məhkəmələr və hakimlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 94-cü və 112-ci maddələrinə uyğun olaraq Nurəddin Abuzər oğlu Bağırov Bakı şəhəri Səbail Rayon Məhkəməsinin hakimi vəzifəsindən azad edilərək Sabirabad Rayon Məhkəməsinin hakimi təyin edilsin.

4. Bu Sərəncam imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 21 dekabr 2018-ci il.

Bir sıra birinci instansiya məhkəmələri sədrlərinin və Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsi sədrinin müavininin təyin edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Məhkəmə-Hüquq Şurasının təkliflərini nəzərə alaraq, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

1. Hicran Xasay oğlu Muradov Naxçıvan Muxtar Respublikası İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin sədri təyin edilsin.

2. Natiq Mürsəl oğlu Əliyev Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin sədri təyin edilsin.

3. Əfqan Niyətulla oğlu Hacıyev Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsi sədrinin müavini təyin edilsin.

4. Aşağıdakı şəxslər Naxçıvan Muxtar Respublikasının rayon (şəhər) məhkəmələrinin sədrləri təyin edilsinlər:

Əliyev Zamiq Xudaverdi oğlu - Babək Rayon Məhkəməsinin sədri

Məmmədov Mehrab Fərmayıl oğlu - Culfa Rayon Məhkəməsinin sədri

Əhmədov Zülfüqar Əziz oğlu - Kəngərli Rayon Məhkəməsinin sədri

Haqverdiyev Tural Ziyat oğlu - Ordubad Rayon Məhkəməsinin sədri

Zülfüqarov Hüseyin Nadir oğlu - Sədərək Rayon Məhkəməsinin sədri

Əliyev Mehdi Ədalət oğlu - Şərur Rayon Məhkəməsinin sədri

5. Aşağıdakı şəxslər Bakı şəhərinin rayon məhkəmələrinin sədrləri təyin edilsinlər:

Tağıyev Nazim Hüsü oğlu - Bakı şəhəri Xətai Rayon Məhkəməsinin sədri

Əliyev Kəramət Fətəli oğlu - Bakı şəhəri Suraxanı Rayon Məhkəməsinin sədri

6. Aşağıdakı şəxslər rayon (şəhər) məhkəmələrinin sədrləri təyin edilsinlər:

Əliyev Rəfayıl Əfrəddin oğlu - Biləsuvar Rayon Məhkəməsinin sədri

Kazımov Marif Sabir oğlu - Gədəbəy Rayon Məhkəməsinin sədri

Əliyev Abbas Baba oğlu - Qəbələ Rayon Məhkəməsinin sədri

Süleymanov Kamran Şakir oğlu - Oğuz Rayon Məhkəməsinin sədri

Məmmədov Elbrus Hacıbala oğlu - Zaqatala Rayon Məhkəməsinin sədri

İmanova Gülsarə Kərimovna - Zəngilan Rayon Məhkəməsinin sədri

7. Bu Sərəncam imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 21 dekabr 2018-ci il.

Ali Məhkəmənin sədri İstanbul Beynəlxalq Sammitində çıxış etmişdir.

arasında informasiya texnologiyalarından istifadə edilməklə avtomatlaşdırılmış qaydada bölüşdürülməsi, Ali Məhkəmənin “İnternet” səhifəsində informasiya axtarış sistemi ilə məhkəməyə gəlmədən proses iştirakçısının işinin qeydiyyatı düşməsi, icraatda olan işə baxılması üçün hakimin təyin olunması, işin baxılması, çıxarılmış qərar haqqında məlumat, qərarın mətni barədə Azərbaycan məhkəmə sisteminin təcrübəsindən danışmışdır.

Tədbirdə məhkəmə prosesində şəffaflığa dair İstanbul Bəyannaməsində əks olunan aşağıdakı prinsiplərin həyata keçirilməsini təmin etmək məqsədi ilə icra tədbirlərinin layihəsi geniş müzakirə edilmişdir: məhkəmə prosesi bir qayda olaraq ictimaiyyət üçün açıq olmalıdır; məhkəmə sistemi vətəndaşların ölkədaxili məhkəmə binalarına asanlıqla daxil olmasını və müvafiq məlumatların əldə edilməsini təmin etməlidir; ədalət mühakiməsi vətəndaşların məhkəmə sisteminə çıxışını asanlaşdırmalıdır; məhkəmə orqanları tərəfləri sinxron tərcümə ilə təmin etməli və bu xidmət ödənişsiz şəkildə həyata keçirilməlidir; məhkəmədə işlərin bölgüsü zamanı şəffaflıq təmin edilməlidir; məhkəmə hakimiyyəti ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsində şəffaflığı təmin etməlidir; hüquq mühafizə orqanları tərəfindən saxlanılan şəxslərlə bağlı nəzarət səlahiyyətlərinə malik olmalıdır; məhkəmə hakimiyyəti ali və apellyasiya məhkəmələrinin qərarlarının mütəmadi olaraq dərc edilməsini təmin etməlidir; tələbələri məhkəmə prosesini öyrənmək üçün proqramlar təşviq etməlidir; məhkəmə sisteminin rolu barədə ictimaiyyət arasında maarifləndirmə işini apararaq, proqramların hazırlanmasına və təşəbbüsünə dəstək verməlidir; məhkəmə prosesləri barədə, həmçinin qəbul olunmuş qərarlar da daxil olmaqla, ictimaiyyəti məlumatlandırmaq üçün kütləvi informasiya vasitələrinə müvafiq yardım göstərməlidir; ədalət mühakiməsinin təmin edilməsində ictimai məmnunluğu qiymətləndirməli və bununla da ədalət mühakiməsinin keyfiyyətini yüksəltməyə çalışmalıdır; hakimlərin təyin edilməsi prosesində şəffaflıq olmalı; məhkəmə hakimiyyəti hakimlərin qeyri-etik davranışlarına dair şikayətlərə cavab verməli; hakimlərlə bağlı intizam prosesində şəffaflıq təmin olunmalıdır.

Ali Məhkəmənin sədri müzakirə olunan icra tədbirlərinin əksəriyyətinin ölkəmizdə həyata keçirilməkdə olduğunu tədbir iştirakçılarının diqqətinə çatdırmışdır. Qeyd etmişdir ki, son illər Azərbaycanda aparılan məhkəmə-hüquq islahatları, hakimlərin seçilməsi proseduru Avropa Şurası tərəfindən qabaqcıl nümunə kimi digər ölkələrə tövsiyyə edilmişdir. Ali Məhkəmənin qərarlarının internet səhifəsində dərc olunması, ictimaiyyətlə daimi əlaqələrin qurulması, Ali Məhkəmənin hakim-spikerlərinin səmərəli fəaliyyətinin təşkili xüsusi vurğulanmışdır.

Sammitin yekununda İstanbul Bəyannaməsində əks olunan prinsiplərin səmərəli icrası üçün tədbirlər planı müəyyənləşdirilmişdir.

Avropa Şurası İnsan Hüquqları və Qanunun Aliliyi üzrə baş departamentinin İnsan Hüquqları məsələləri üzrə direktoru Ali Məhkəmənin sədri ilə görüşmüşdür.

2018-ci il noyabrın 14-də ölkəmizdə səfərdə olan Avropa Şurası İnsan Hüquqları və Qanunun Aliliyi üzrə baş departamentinin İnsan Hüquqları məsələləri üzrə direktoru Kristof Poirelin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşdür.

Görüşdə Ali Məhkəmənin sədri Azərbaycanın məhkəmə sistemi və Ali Məhkəmənin fəaliyyəti barədə qonaqlara ətraflı məlumat vermişdir. Ali Məhkəmənin sədri İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi ilə işgüzar əlaqələrdən söhbət açaraq beynəlxalq hüquqi aktlara, xüsusən də “İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqlarının Müdafiəsi haqqında” Avropa Konvensiyasının müddəalarına, İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin prezident hüququna istinad olunduğunu bildirmişdir. Qeyd etmişdir ki, hər həftə Ali Məhkəmədə İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin qəbul etdiyi qərarlarla bağlı seminarlar keçirilir. Məhkəmə sisteminə hakim vəzifəsinə seçim prosedurları Avropa standartlarına uyğunlaşdırılmışdır və bu təqdir olunur. Azərbaycanda elektron məhkəmə sisteminin yaradılması ilə bağlı işlər davam etdirilir.

Ali Məhkəmənin sədri Avropa Şurasının üzvü olan ölkələrlə məhkəmə-hüquq sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsinə xüsusi önəm verildiyindən danışmış, bu əməkdaşlığın ikitərəfli və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində uğurla inkişaf etdiyini diqqətə çatdırmışdır.

Ali Məhkəmənin sədri Avropa Şurası İnsan Hüquqları və Qanunun Aliliyi üzrə baş departamentinin İnsan Hüquqları məsələləri üzrə direktoru Kristof Poireli və nümayəndə heyətinin üzvlərini maraqlandıran suallara cavab vermişdir.

Ölkəmizdə səfərdə olan bir sıra ölkələrin vəkillik sahəsinin rəhbərləri Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşlər.

15 noyabr 2018-ci ildə ölkəmizdə səfərdə olan bir sıra ölkələrin vəkillik sahəsinin rəhbərləri Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşlər.

Ali Məhkəmənin sədri vəkilləri Ali Məhkəmədə salamlamaqdan məmnun olduğunu bildirmiş, Ali Məhkəmənin fəaliyyəti barədə qonaqlara məlumat vermişdir. Ali Məhkəmənin sədri işgüzar əlaqələrdən söhbət açaraq beynəlxalq hüquqi aktlara, xüsusən də “İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqlarının Müdafiəsi haqqında” Avropa Konvensiyasının müddəalarına, İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin prezident hüququna istinad olunduğunu bildirmişdir. Qeyd edilmişdir ki, hər həftə Ali Məhkəmədə İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin qəbul etdiyi qərarlarla bağlı seminarlar keçirilir. Məhkəmə sisteminə hakim və vəkil vəzifəsinə seçim prosedurları Avropa standartlarına uyğunlaşdırılmışdır və bu, təqdir olunur. Azərbaycanda elektron məhkəmə sisteminin yaradılması ilə bağlı işlər davam etdirilir.

Ali Məhkəmənin sədri Avropa Şurasının üzvü olan ölkələrlə məhkəmə-hüquq sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsinə xüsusi önəm verildiyindən danışmış, bu əməkdaşlığın ikitərəfli və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində uğurla inkişaf etdiyini diqqətə çatdırmışdır.

Ali Məhkəmənin sədri vəkilləri maraqlandıran suallara cavab vermişdir.

Vəkillər Ali Məhkəmənin inzibati binasını gəzmiş, Ali Məhkəmənin tarixini əks etdirən Muzeylə tanış olmuşlar

Ali Məhkəmədə KİV nümayəndələri ilə görüş keçirilib.

Azərbaycanda söz, mətbuat və ifadə azadlığı dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biridir. Dövlətimizin başçısının diqqət və qayğısı ilə ölkəmizdə mətbuatın sərbəst fəaliyyəti üçün hər cür şərait yaradılır. İctimai maraqlara cavab verən və müsbət qarşılanan bu yanaşmalar insan, vətəndaş hüquq və azadlıqlarının etibarlı təmin olunmasını şərtləndirir. Hüquqi dövlət quruculuğunun mühüm məsələləri sırasında KİV-in cəmiyyətdə rolu və onların məhkəmə hakimiyyəti ilə münasibətləri xüsusi yer tutur. Kütləvi informasiya vasitələri ictimai fikir ilə yanaşı, cəmiyyətdə hüquq mədəniyyətinin də formalaşdırılmasında mühüm rol oynayır. Məhkəmələr cəmiyyətdə hüquq münasibətlərinin tənzimləyicisi rolunu oynayır, vətəndaşların maraqlarının tarazlaşdırılmasına xidmət göstərir, həmçinin dövlətin mənafeyinin təminatçısı kimi çıxış edər.

Bu fikirlər noyabrın 16-da Ali Məhkəmədə KİV nümayəndələri ilə keçirilən görüşdə səsləndirilib.

Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayev KİV nümayəndələrinə ədalət mühakiməsinin əsas prinsipləri barədə məlumat verərək bildirdi ki, məhkəmələrin ictimaiyyətlə işinin ən yaxşı forması məhkəmə proseslərinin qanuna müvafiq, yüksək peşəkarlıqla aparılmasıdır. Məhkəmələrin fəaliyyəti ilə bağlı məlumat əldə edərək onu ictimaiyyətə çatdırmaq mətbuatın vəzifəsi olduğu kimi, məhkəmə hakimiyyətinin də ədalət mühakiməsinə etimadın artırılması məqsədilə kütləvi informasiya vasitələrində əhəlinin hüquqi maarifləndirilməsinə ciddi ehtiyacı var.

Ali Məhkəmənin sədri vurğulayıb ki, mətbuat ilə məhkəmənin dialoqu son dərəcə zəruridir. Kütləvi informasiya vasitələrinin məhkəmə orqanları ilə əməkdaşlığının əsasında cəmiyyətdə insan hüquqlarının müdafiəsi sahəsində baş verən hadisələri nəzarətdə saxlamaq məqsədi dayanır. Ədalət mühakiməsinə həyata keçirən və hər kəsin qanunla müəyyənləşdirilmiş hüquq və azadlıqlarının qorunması vəzifəsini yerinə yetirən məhkəmə hakimiyyəti KİV-lərlə daim əməkdaşlıq etməkdə maraqlıdır. Məhkəmə hakimiyyəti jurnalistlərlə əməkdaşlıq zamanı həm də müəyyən mənada “izahedici və öyrədici” funksiyaları yerinə yetirir. Məhkəmənin fəaliyyətinin kütləvi informasiya vasitələrində obyektiv işıqlandırılması vətəndaş cəmiyyətinin və hüquqi dövlətin inkişafının zəruri şərtidir.

Qeyd olunub ki, KİV nümayəndələrinin Ali Məhkəmə ilə əlaqəsini təmin etmək üçün Ali Məhkəmə tərəfindən bununla bağlı iki hakim ayrılıb. Bu hakimlər zərurət yarandığı hallarda baxılan işlər barədə lazımı məlumatları təqdim edirlər. Ali Məhkəmənin üç dildə fəaliyyət göstərən saytı (www.supremecourt.gov.az) qurumun strukturu, hakimlər barədə məlumatlar, məhkəmələrin fəaliyyətinə dair xəbərlər, məhkəməyə onlayn müraciət qaydaları ilə tanış olmaq mümkündür. Ali

Məhkəmənin Plenum iclasları və orada müzakirə edilən məsələlər, qəbul olunan qərarlar, keçirilən seminar və müşavirələr barədə kütləvi informasiya vasitələrində mütəmadi məlumatlar yayılır.

Azərbaycan Mətbuat Şurasının sədri Əflatun Amaşov qeyd edib ki, məhkəmə hakimiyyəti ədalət mühakiməsini həyata keçirən və hər kəsin qanunla müəyyənləşdirilmiş hüquq və azadlıqlarını qoruyan hakimiyyət orqanı kimi KİV ilə sıx əməkdaşlıq edir. Bu münasibətlərin sistemli xarakter alması və cəmiyyətin mənafeyi baxımından belə görüşlər mühüm əhəmiyyət daşıyır. Jurnalistlərin ixtisaslaşması məsələsinin aktuallığını qeyd edən Ə.Amaşov KİV təmsilçilərinin hüquqi biliklərinin artırılmasının vacibliyindən danışdı.

Görüşdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun icraçı direktoru Vüqar Səfərli, “Səs” qəzetinin baş redaktoru Bəhrüz Quliyev, Mətbuat Şurasının idarə heyətinin üzvləri - Azər Həsərət, “Teleqraf holding”-in rəhbəri Aynur Camalqızı, “Yeni Azərbaycan” qəzetinin baş redaktoru, Milli Məclisin deputatı Hikmət Babaoğlu, Milli Məclisin deputatı Çingiz Qənizadə, “İki sahil” qəzetinin baş redaktoru Vüqar Rəhimzadə, “Bizim yol” qəzetinin baş redaktoru Bahəddin Həziyev, Mətbuat Şurası sədrinin müavini Müşfiq Ələsgərli, “Real” TV-nin rəhbəri Mirşahin Ağayev, “Yeni Müsavat” qəzetinin baş redaktorunun müavini Azər Ayxan, “Olaylar” qəzetinin və eyni adlı informasiya agentliyinin rəhbəri Yunus Oğuz, Mətbuat Şurasının icraçı katibi Şəmsəddin Əliyev və başqaları çıxışlarında jurnalistlərin hüquqi biliklərinin, o cümlədən məhkəmələrin fəaliyyəti barədə biliklərinin artırılmasının zəruriliyini vurğulayıblar. Çıxış edənlər bu prosesdə Ali Məhkəmənin də təşəbbüskar kimi çıxış etməsinin önəmini xüsusilə diqqətə çatdırıblar.

Görüşdə, həmçinin məhkəmə-media münasibətlərinin müasir reallıqlara söykənməsi, cəmiyyətdə məhkəmə hakimiyyətinə, mediaya etimad və inamın dərinləşməsinin vacibliyi və digər məsələlərlə bağlı geniş fikir mübadiləsi aparılıb.

II Avrasiya Hüquq Qurultayının bir qrup nümayəndəsi Ali Məhkəmədə olmuşdur.

Azərbaycan Hüquqşünaslar Konfederasiyasının və Türkiyə Hüquq Platformasının birgə təşkilatçılığı ilə Bakıda keçirilən II Avrasiya Hüquq Qurultayının bir qrup nümayəndəsi 2018-ci il dekabrın 18-də Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşdür.

Ali Məhkəmənin sədri Türkiyə və həmçinin, Avrasiya ölkələri ilə məhkəmə-hüquq sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsinə xüsusi önəm verildiyindən danışmış, bu əməkdaşlığın ikitərəfli və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində uğurla inkişaf etdiyini diqqətə çatdırmışdır.

Görüşdə hakimləri maraqlandıran məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparmışdır.

Qonaqlar Ali Məhkəmənin inzibati binası ilə tanış olmuş, Məhkəmə tarixi muzeyinə baxmışlar.

Azərbaycan Hüquqşünaslar Konfederasiyasının və Türkiyə Hüquq Platformasının birgə təşkilatçılığı ilə Bakıda keçirilən II Avrasiya Hüquq Qurultayının bir qrup nümayəndəsi 2018-ci il dekabrın 18-də Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşdür.

Ali Məhkəmənin sədri Türkiyə və həmçinin, Avrasiya ölkələri ilə məhkəmə-hüquq sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsinə xüsusi önəm verildiyindən danışmış, bu əməkdaşlığın ikitərəfli və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində uğurla inkişaf etdiyini diqqətə çatdırmışdır.

Görüşdə hakimləri maraqlandıran məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparmışdır.

Qonaqlar Ali Məhkəmənin inzibati binası ilə tanış olmuş, Məhkəmə tarixi muzeyinə baxmışlar.

